

Plats och tid: Brisen / Grynnan Kommunhuset Strömsvik, 2023-09-11, 08:15:00

- Upprop
- Val av protokollsjusterare

Nr	Dnr	Ärende	Föredragande och ca tid
1	Nämnd.2023.2	Information KS-SOU a) Verksamhetsbesök - Gusums äldreboende, Hemtjänst Gusum och Ringarum b) Aktuellt i sektorn c) Ekonomi - Månadsuppföljning - Statistik d) 11 h dygnsvila e) Delårsrapport per 31/7 2023 f) Övriga frågor	08:20 Mi Karlsson Måns Holmqvist Magnus Loftén 08:35 Marie Schmid 08:50 Sven Stengard Marie Schmid Marie Schmid Marie Schmid
2	KS-SA.2023.94	Genomlysning sektor stöd och omsorg	Sven Stengard
3	Nämnd.2023.6	Frågor	

Per Hanö (SD)
Ordförande

Lova Hästö
Sekreterare

(1)

Nämnd.2023.2

Information KS-SOU

**a) Verksamhetsbesök - Gusums äldreboende, Hemtjänst
Gusum och Ringarum**

b) Aktuellt i sektorn

c) Ekonomi
- Månadsuppföljning
- Statistik

d) 11 h dygnsvila

e) Delårsrapport per 31/7 2023

f) Övriga frågor

Kommunstyrelsens stöd- och omsorgsutskotts beslut

Ärendebeskrivning

Beslutsunderlag

(1)

Nämnd.2023.2

Beslutet skickas till

Xxxxx

Akten

Justerare

.....

.....

Kod	VERKSAMHET ANSVAR	BUDGET 2023	ACK. UTFALL Jan 23 - Juli 23	Prognos 2023	Avvikelse
ANSVAR					
72028	HSL	20 556	12 514	20 800	-300
Verksamhet					
50000	HSL GEMENSAM		480		
50020	HS Fysioterapeut		1 130		
50021	HS Arbetsterapeut		2 880		
50050	HS SSK		6 246		
50051	HS Specialist-SSK		1 779		
ANSVAR					
75	SÄBO	56 015	34 761	59 200	-3 185
Ansvar					
75030000	GUSUM, ÄLDREBOENDE	9 087	5 814	9 700	-613
75500000	ÄLDERSRO SÄBO GRYT	9 087	5 664	9 500	-413
75600000	VAMMARHÖJDEN	30 133	18 431	32 000	-1 867
75600000	VAMMARHÖJDEN, KORTTIDSVÅRD ÄLDRE	7 708	4 852	8 000	-292
ANSVAR					
72	Hemtjänst	52 501	35 327	59 250	-6 749
Ansvar					
72011000	HEMTJÄNST SYD/NORD	13 787	8 996	15 000	-1 213
72013000	HEMTJÄNST ÖST/VÄST	11 609	7 427	12 500	-891
72014000	HEMTJÄNST RINGARUM	9 645	5 772	9 900	-255
72015000	HEMTJÄNST GUSUM	8 824	6 366	10 600	-1 777
72016000	HEMTJÄNST GRYT	3 351	2 636	4 250	-899
72017000	HEMTJÄNST GEMENSAMT (Natt och Larmgrupp)	5 285	4 131	7 000	-1 715
ANSVAR					
70-71	GEMENSAM ÅO SAMT DAG.-VHT (72025)	5 628	3 627	5 628	0
Verksamhet					
51100	ÄLDREOMSORG ÖVERGRIPANDE	4 314	2 783	3 994	320
51110	HEMTJÄNST ÄLDRE	0	119	0	0
51120	VÅRD/OMS.SÄRSK.BOENDE ÄLD	0	0	0	0
51410	ÖPPEN VERKSAMHET F ÄLDRE	1 314	724	1 634	-320
ANSVAR					
70, 71, 74	Övergripande LSS	10 144	6 877	11 144	-1 500
Verksamhet					
51500	SF övergripande	1 532	943		0
51520	LSS 9.7 KORTTIDST/FÖRLSB	405	137		0
51532	Bostad s service b&u 9.8	5 770	4 306		-1 000
51540	Daglig vht enl. LSS 9.10		24		0
51541	Daglig vht enl. Sol		0		0
51551	9.4 LSS KONTAKTFAM/PERS	370	249		0
51553	9.3 LSS LEDSAGNING	44	22		0
51555	9.6 LSS Korttidsvistelse	2 024	1 195		-500
ANSVAR					
74	SF boende samt daglig vht	43 210	25 790	45 698	-2 488
Ansvar					
74010000	Loviza DV LSS 9.10	4 059	2 218	4 059	0
74020000	Änggården DV SOL	2 007	1 180	2 057	-50
74030000	JK-teamet DV LSS 9.10	1 513	893	1 500	13
74040000	Serviceteamet DV LSS 9.10	1 698	849	1 500	198
74041000	Boendestöd	4 424	2 727	4 424	0
74060000	Axvägen LSS 9.9	3 418	2 430	4 418	-1 000
74070000	Nedre Norrbacka LSS 9.9	4 134	2 323	4 234	-100
74080000	G:la Landsvägen LSS 9.9 samt kortids	5 608	3 486	6 408	-800
74090000	Brogatan LSS 9.9	4 773	2 827	5 122	-349
74100000	Övre Norrbacka+TP LSS 9.9	5 280	3 042	5 280	0
74140000	Storgatan 33 LSS 9.9	6 296	3 815	6 696	-400
ANSVAR					
7452	Personlig Ass	4 978	1 880	4 478	500
Verksamhet					
51510	PERSONL ASS. ENL LSS 9.2	3 880	1 328	3 380	500
51511	PERSONL ASSISTANS ENL SFB	1 098	552	1 098	0
ANSVAR					
4	IFO	46 356	28 957	52 556	-6 200
ANSVAR					
40000000	ENH.CHEF INDIVID-FAM.OMS.	3 145	2 532	3 045	100
41000000	BARN- & UNGDOMSVÅRD	26 527	16 804	31 290	-4 763
42000000	VUXEN- & MISSBRUKSVÅRD	7 077	5 219	9 625	-2 548
43000000	RÅD & STÖD	3 772	1 747	3 417	355
46000000	BISTÅNDSHANDLÄGGARE	5 179	2 656	5 179	0
ANSVAR					
70	SEKTORSCHF STÖD O OMSORG	7 112	4 310	7 112	0
Verksamhet					
59000	LEDNING OCH ADMINISTRATIO	7 112	4 310	7 112	0
Totalt		246 500	154 043	265 866	-19 922

Delårsrapport 2023

Sektor Stöd och Omsorg

Innehåll

1.1 Viktiga händelser

Årets första sju månader har präglats starkt av sektorns ekonomiska läge.

Ett omfattande arbete har utförts för att anpassa scheman till nya direktiv gällande 11 timmars dygnsvila. I och med detta arbete har det synliggjorts att det saknas bemanning främst under helger. Enheterna arbetar ständigt med underscheman för att ha en bra kontinuitet för den enskilde och rätt bemanning. Genom att ha kontroll på brukares behov och bemanningstal skapas en så kallad bemanningsgraf, vilken ständigt ska vara föränderlig utifrån de aktuella behoven.

Bemanningsituationen inför sommaren såg förhållandevis god ut, men med flertalet avhopp samt sjukfrånvaro hos såväl vikarier som ordinarie medarbetare så blev situationen mer ansträngd. Ordinarie medarbetare har då fått gå in på övertid vilket är kostsamt. Sommaren kan sammanfattas med att det har varit mycket sjukdom och vård av barn, korttids-, deltid- och långtidsfrånvaro. Det gäller i stort sett alla enheter, vikarier som ordinarie medarbetare.

Rekrytering av enhetschefer till äldreomsorgen och Hälso- och sjukvårdsenheten har pågått under flera månader och hittills är det klart med en enhetschef till Hälso- och sjukvården, hon börjar sin anställning 1 november.

Arbetet med Nära vård fortgår vilket på sikt innebär en omställning som berör och kommer att göra skillnad för alla landets medborgare och bidra i att klara välfärdens utmaningar. En förutsättning för arbetet är en god samverkan mellan kommun, primärvård och slutenvård. Målet är att förbättra kommunikation och samverkan så att patienterna får en trygg och säker vård.

Hälso- och sjukvård

Under våren startades ett samverkansprojekt med Valdemarsviks, Söderköpings och Norrköpings kommuner samt respektive vårdcentraler och representanter från Vrinnevisjukhuset för att förbättra samverkan vid in- och utskrivning till slutenvård.

Semesterperiodernas svåra bemanningsläge på VIN har medfört en väsentlig minskning av antal vårdplatser och en tät samverkan har varit mycket värdefull för att kunna upprätthålla patientsäkerheten.

Vi har påbörjat rekrytering av ny MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) och ny projektledare till Nära vård.

Äldreomsorg

Beläggningen har ökat markant på Östergården, liksom vårdtyngden på de patienter som kommit. Planerad grundbemanning har fått förstärkas för att klara situationen.

Ombyggnationen av vård- och omsorgboendet Ringgården pågår enligt plan och rekrytering av medarbetare har påbörjats med intervjuer.

Avtal gällande nya trygghetslarm har tecknats med ny aktör. Även larm till Ringgården har upphandlats.

Arbetet med trygg hemgång via hemgångsteam är på gång i mindre skala. Arbetssättet provas nu i enskilda ärenden för att senare kunna fungera i ett bredare införande under hösten.

Stöd vid funktionsnedsättning

Processen för den nya korttidsverksamheten pågår och byggnaden beräknas stå klar sommaren 2024. I väntan på detta har en tillfällig verksamhet skapats, vilken erbjuder bättre förutsättningar för de som vistas på korttids. Verksamheten är belägen i centrala Valdemarsvik.

Inom området stöd vid funktionsnedsättning är det pedagogiska arbetet centralt för att de enskilda ska känna trygghet och ha en förutsägbarhet i vardagen och för detta finns ett upparbetat

arbetssätt. Detta förutsätter gemensam planeringstid som på grund av det ekonomiska läget tyvärr har fått stå tillbaka.

Individ- och familjeomsorg

Samverkan mellan IFO, skola och elevhälsa har fortsatt att utvecklas till ett nära samarbete som gynnar både elever och medarbetare. Samverkan med barnavårdscentral där Råd och stöd deltar vid besök med nyblivna föräldrar och i barngrupp. Kostnader för placeringar har ökat markant och fortsätter generellt att öka.

1.2 Ekonomi

Nettokostnader, Mkr	Utfall 31/7 - 22	Budget 2023	Utfall 31/7	Prognos helår	Avvikelse helår
Hälsö- och sjukvård	12	20,5	12,5	20,8	-0,3
Äldreomsorg	66,2	114,1	74,5	124	-9,9
Stöd vid funktionsnedsättning	34,8	58,3	35,6	61,7	-3,7
Individ och familjeomsorg	27,8	46,3	30,5	52,5	-6,2
Centralt/Gemensamt	3,9	7,1	4,3	7,1	0
Summa ex ej nyttjade statsbidrag			157,4		
Statsbidrag			-5,9		
Summa	145,6	246,5	151,5	265,9	-20,1

Hälsö- och sjukvård

Implementering av ett nytt journalsystem är i slutfasen och har tagit mycket resurser i anspråk. Inhyrda sjuksköterskor i början av året påverkar resultatet.

Äldreomsorg

Utökad bemanning på grund av ökat behov, både inom hemtjänsten och boenden.

Det är fortsatt högt antal timmar för ökat omsorgsbehov och vak, vilket ger högre andel timplersonalskostnader och övertidskostnader.

Statsbidragen blir lägre och färre. Under året beräknas ca 5 mkr kunna användas. Av dessa är 30% redovisade i utfallet.

Stöd vid funktionsnedsättning

Köp av externa insatser ökar i kostnad per insats, dock ej i antal. I vissa verksamheter har bemanningen höjts utifrån ökade behov. Antal ärenden personlig assistans med LSS-beslut har minskat.

Individ- och familjeomsorg

Underskottet beror på ökat antal placeringar, ökade placeringskostnader och ökat försörjningsstöd. Under våren ökade antalet placeringar och hushåll i behov av försörjningsstöd, vilket påverkar tidigare prognos.

1.3 Åtgärder

Utbildnings-, planerings- och handledningstillfällen har ställts in, vilket kan få konsekvenser när det gäller måluppfyllelse och kvalitetsarbete.

Vid korttidsfrånvaro ersätts endast den tid som är absolut nödvändig, vilket påverkar både brukare och kvaliteten i verksamheten.

Hälso- och sjukvård

Efter semesterperioden planeras inga hyrsköterskor i verksamheten. Uppdraget som MAR minskas från 50% till 20%. Projektledare Nära vård minskas från 50% till 40%.

Äldreomsorg

Hemtjänstenheterna har övertagit insatsplaneringen. Arbetsgrupperna har blivit mer involverade i planeringen och nyttjandet av resurser väntas bli mer effektivt, men är för tidigt att utvärdera. Fortsatt täta uppföljningstillfällen med verksamhetens enhetschefer och ekonom i syfte att följa bemanningstal, restid och resurspass.

Stöd vid funktionsnedsättning

Tiden för pedagogisk planering har dragits in vilket påverkar kvaliteten i verksamheten. Utvecklingspedagogens uppdrag har sänkts från 100% till 50%. Enhetschefsuppdragen har sänkts från 3 till 2,5 tjänst, detta sker på prov under året i samband med en pensionsavgång.

Individ- och familjeomsorg

IFO ser ständigt över placeringskostnader utifrån behov och matchning.

1.4 Framtid

Den förändring som kommer ske i och med att regelverket kring 11timmars dygnsvila börjar gälla från 1 oktober kan innebära stora kostnader för ökad bemanning och får en stor påverkan på schemaläggning. Det gäller framförallt bemanning under helger som kommer att bli en utmaning då antalet medarbetare inte räcker till för att schemalägga enligt det nya direktivet och nuvarande schemalösningar. En möjlig lösning kan vara att skapa tjänster som arbetar huvudsakligen helger. Inom sektorn kommer flera pensionsavgångar bland chefer och nyckelpersoner att ske under såväl detta år som nästa. Ett arbete för att minska sårbarheten genom att bibehålla och fånga upp tyst kunskap ska ske.

Arbetet med kontinuitetshantering har påbörjats inom respektive verksamhetsområde i sektorn. Upplägget leds av säkerhetssamordnaren och deltar gör omvårdnadspersonal, chefer och nyckelpersoner.

Kommunens byte av telefonleverantör kommer att innebära mycket förberedelser för att säkerställa att övergången kommer att fungera.

Med krav på att minska sektorns kostnader har stora delar av inplanerad kompetensutveckling ställts in. Undantag är utbildning i hjärt- och lungräddning (HLR) då den finansieras av statsbidrag.

Hälso- och sjukvård

Arbetet med hemgångsteam ska påbörjas i mindre skala och då prövas i enskilda ärenden för att senare kunna fungera i ett bredare införande. Insatsen förväntas bland annat leda till ökad möjlighet till egenvård och rehabilitering, därmed minskat behov av hemtjänst.

Äldreomsorg

En översyn av möjliga strukturella förändringar i samband med Ringgårdens öppnande har genomförts där olika alternativ har presenterats för beslut hos politiken. Ringgården beräknas vara inflyttningsklart januari 2024. Arbetet med att rekrytera medarbetare och andra förberedelser inför öppnandet pågår.

Stöd vid funktionsnedsättning

Översynen av lokaler och bostäder inom LSS-verksamheten ska genomföras under hösten. Byggnationen av korttidsverksamheten beräknas vara klar sommaren 2024.

Individ- och familjeomsorg

Arbetsgruppen har gått igenom grunderna för nya socialtjänstlagen och intensifierat samverkan med skolan där IFO tillsammans med elevhälsan genomfört insatser för klasser, grupper och individer. Fortsatt satsning på det preventiva arbetet och hemmaplanslösningar ska vara i fokus.

Budget SoO 2023

Verksamhet	Budget KF 2022 Totalt*	Utfall 2022	Budget KF 2023*			Statsbidrag		Budget 2023 Totalt	Prognos 2023	Avvikelse	Kommentar till avvikelse:
			Kostnader	Intäkter	Netto	Intäkter	Kostnader				
HSL	20 011	21 210	26 556	6 000	20 556	1 000	1 000	20 556	20 800	-300	Hyrskuksköterskor
Äldreomsorg	102 044	113 537	129 144	15 000	114 144	5 000	5 000				
ÄO - SÄBO		56 207						56 015	59 200	-3 185	Utökad bemanning.
ÄO - Hemtjänst		51 849						52 500	59 250	-6 749	Utökade volymer i bemannade timmar
ÄO - gemensamt samt dagvht äldre		5 482						5 628	5 628	0	
Stöd vid funktionsnedsättning	57 953	60 861	67 433	9 100	58 333						
SF - Boende/daglig vht		55 383						53 355	57 342	-3 988	Externa placeringar
SF - Personlig Assistans		5 478						4 978	4 478	500	
Individ och Familjeomsorg (IFO)	43 348	46 793	47 356	1 000	46 356	700	700	46 356	52 556	-6 200	Externa placeringar
Centralt/Gemensamt	7 508	6 725	7 112	0	7 112			7 112	7 112	0	
Totalt	230 864	249 126	201 559	11 759	246 500	6 700	6 700	246 500	266 366	-19 922	

* Lönekomensationer är med

**Lönekomensationer är ej med

(2)

KS-SA.2023.94 049

Genomlysning sektor stöd och omsorg

Kommunstyrelsens stöd- och omsorgsutskotts beslut

Ärendebeskrivning

Beslutsunderlag

Beslutet skickas till

Xxxxx

Akten

Tjänsteställe/Handläggare

Sektor Service och Samhällsbyggnad
Lova Hästö
Kanslisamordnare
Tel: 0123-193 18
E-post: lova.hasto@valdemarsvik.se

Mottagare

Kommunstyrelsens stöd- & omsorgsutskott

Genomlysning sektor stöd och omsorg

Förslag till beslut i kommunstyrelsens stöd- och omsorgsutskott

Genomlysningen godkänns och läggs till handlingarna

Ärendebeskrivning

PwC har haft i uppdrag av Valdemarsviks kommun att genomföra en genomlysning av verksamheterna inom sektor stöd och omsorg. Genomlysningen inleddes med en demografisk tillbakablick och en nyckeltalsanalys för att få en överblick av utvecklingen och nuläget inom verksamheterna. Utifrån resultatet från den demografiska tillbakablicken och nyckeltalsanalysen valdes följande verksamheter ut för en fördjupad analys: särskilt boende för äldre, LSS-boende och hemtjänst.

Resultatet av genomlysningen

Den övergripande nyckeltalsanalysen visade att Valdemarsvik bedriver äldreomsorg och LSS-verksamhet till en kostnad som är lägre eller i nivå med förväntat. IFO-verksamheten bedrivs dock till en klart högre kostnad än förväntat 2021. Även om kommunen har jämförelsevis låga kostnader för äldreomsorg 2021 så har kostnaderna – liksom behovet – ökat under de senaste åren. Framöver förväntas behovet av äldreomsorg öka ytterligare, och kostnaderna beräknas öka med 60% till 2031. Detta ställer stora krav på att verksamheterna bedrivs kostnads- och personaleffektivt.

I den fördjupade analysen konstateras bland annat att det finns behov av att utveckla ekonomistyrningen och säkerställa att chefer har förståelse för sin budget och för vad som driver kostnader. Det konstateras även att möjligheterna att på ett enkelt vis ta fram tillförlitlig statistik – och därmed underlätta uppföljning och analys – kan förbättras, samt att inrapporteringen av officiell statistik till berörda statistikmyndigheter behöver kvalitetssäkras.

LSS-verksamheten bedöms inte växa framåt. Idag uppfattas dock inte lokalerna vara anpassade efter verksamhetens behov, vilket påverkar förutsättningarna att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet. Även vad gäller boendestrukturen inom äldreomsorgen behöver kommunen se över kapaciteten totalt och på respektive boende på kort och lång sikt, i och med att det planerade öppnandet av Ringgården riskerar att på kort sikt leda till en kostsam överkapacitet av platser.

Slutligen, den demografiska utvecklingen ställer krav på att kommunen som helhet ser över hur resurser ska prioriteras framöver, mellan kommunens samtliga verksamheter. PwC bedömer att det är av vikt att den framtida resursfördelningen mellan olika sektorer och verksamheter grundar sig i volymer och kommuninvånarnas behov, och att detta återspeglas i den övergripande resursfördelningsmodellen.

Beslutsunderlag

Genomlysning av Stöd och omsorg 2023-08-29

Beslutet skickas till

Sektorchef
Akten

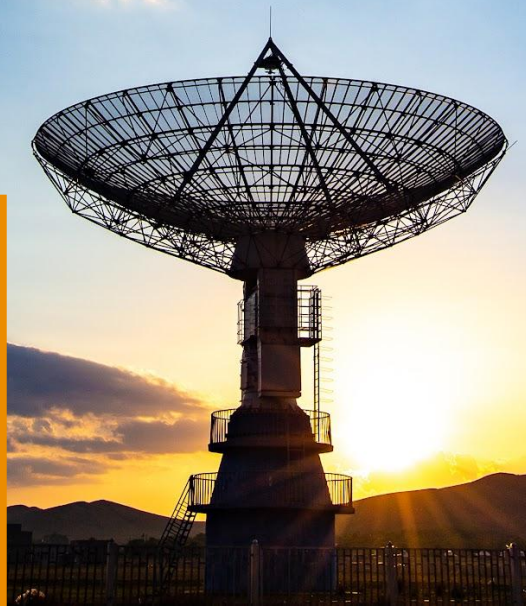
VALDEMARSVIKS KOMMUN

Karl Öhlander
Kommundirektör

Lova Hästö
Kanslisamordnare

Genomlysning av sektor Stöd och omsorg

Valdemarsviks kommun
2023-08-29

Innehållsförteckning

	Sida
1. Slutsatser och rekommendationer	3
2. Uppdrag, bakgrund och genomförande	11
3. Nyckeltalsanalys och demografisk tillbakablick	14
4. Fördjupad analys	19
4.1 Övergripande arbete inom sektorn	20
4.2 Särskilt boende	24
4.3 LSS-boende	30
4.4 Hemtjänst	35
5. Demografisk framskrivning	41
6. Appendix	49

1

Slutsatser och
rekommendationer

Sammanfattning

Uppdrag och genomförande

PwC har haft i uppdrag av Valdemarsviks kommun att genomföra en genomlysning av verksamheterna inom sektor Stöd och omsorg. Genomlysningen inleddes med en demografisk tillbakablick och en nyckeltalsanalys för att få en överblick av utvecklingen och nuläget inom verksamheterna. Utifrån resultatet från den demografiska tillbakablick och nyckeltalsanalysen valdes följande verksamheter ut för en fördjupad analys: *särskilt boende för äldre, LSS-boende och hemtjänst.*

Den fördjupade analysen innefattade bl.a. analys av verksamhetsstatistik och ekonomi, samt en kvalitativ utvärdering av arbetssätt och processer genom främst intervjuer. En demografisk framskrivning genomfördes även för att skapa en översiktlig bedömning av kommunens behov av stöd och omsorg framöver.

Resultatet från genomlysningen och föreslagna åtgärder sammanställdes sedan i en slutrapport.

Resultatet av genomlysningen

Den övergripande nyckeltalsanalysen visade att Valdemarsvik bedriver äldreomsorg och LSS-verksamhet till en kostnad som är lägre eller i nivå med förväntat. IFO-verksamheten bedrivs dock till en klart högre kostnad än förväntat 2021.

Även om kommunen har jämförelsevis låga kostnader för äldreomsorg 2021 så har kostnaderna - liksom behovet - ökat under de senaste åren. Framöver förväntas behovet av äldreomsorg öka ytterligare, och kostnaderna beräknas öka med 60 procent till 2031. Detta ställer stora krav på att verksamheterna bedrivs kostnads- och personaleffektivt. I den fördjupade analysen konstateras bl.a. att det finns behov av att utveckla ekonomistyrningen och säkerställa att chefer har förståelse för sin budget och för vad som driver kostnader. Det konstateras även att möjligheterna att på ett enkelt vis ta fram tillförlitlig statistik - och därmed underlätta uppföljning och analys - kan förbättras, samt att inrapporteringen av officiell statistik till berörda statistikmyndigheter behöver kvalitetssäkras.

LSS-verksamheten bedöms inte växa framåt. Idag uppfattas dock inte lokalerna vara anpassade efter verksamhetens behov, vilket påverkar förutsättningarna att bedriva en kostnadseffektiv verksamhet. Även vad gäller boendestrukturen inom äldreomsorgen behöver kommunen se över kapaciteten totalt och på respektive boende på kort och lång sikt, i och med att det planerade öppnandet av Ringgården riskerar att på kort sikt leda till en kostsam överkapacitet av platser.

Slutligen, den demografiska utvecklingen ställer krav på att kommunen som helhet ser över hur resurser ska prioriteras framöver, mellan kommunens samtliga verksamheter. PwC bedömer att det är av vikt att den framtida resursfördelningen mellan olika sektorer och verksamheter grundar sig i volym och kommuninvånarnas behov, och att detta återspeglas i den övergripande resursfördelningsmodellen.

En mer utvecklad analys och förslag på åtgärder utifrån resultatet för genomlysningen finns på nästkommande sidor.

Slutsatser och förslag till åtgärder (1 av 6)

Ett högt kostnadstryck i äldreomsorgen

Kostnaderna för verksamheterna inom Sektor stöd och omsorg utgör ca 50 procent av kommunens totala verksamhetskostnader, varav äldreomsorgen utgör ca 25 procent. Valdemarsviks kommun har under de senaste åren redovisat en negativ nettokostnadsavvikelse för äldreomsorgen, dvs. bedriver äldreomsorg till en lägre kostnad än förväntat utifrån strukturella förutsättningar, enligt de officiella nyckeltalen.

Det finns tre särskilda boenden: Vammarhöjden, Gusum och Åldersro. De två förstnämnda har enbart demensplatser och har således något högre kostnader än boendet Åldersro. Behovet av demensplatser har ökat under senare år, vilket ställt krav på högre personaltäthet och därmed ökade personalkostnader. Trots ökade kostnader inom särskilt boende de senaste åren redovisar Valdemarsvik fortsatt jämförelsevis låga kostnader per brukare i särskilt boende 2021 (efter justering för felaktig inrapportering).

Kommunen redovisar också något lägre kostnad per brukare för hemtjänst 2021 i jämförelse (justerade siffror), även om också kostnaderna för hemtjänst har ökat under senare år. Det genomsnittliga antalet beviljade timmar per brukare har ökat med ca 4 timmar per månad mellan 2020 och 2022, och uppgår 2022 till i genomsnitt 19 timmar per månad. Även antalet brukare har ökat under perioden. Budgeten för hemtjänsten har inte utvecklats med volymen, vilket resulterat i ökade underskott.

Som beskrivits ovan har kostnaderna för särskilt boende och hemtjänst ökat. De senaste årens stora statliga tillskott har dock påverkat det ekonomiska resultatet positivt. Statsbidragen relaterade till covid-19 är nu i huvudsak avslutade, vilket på nytt sätter press på budgeten. Även om kostnaderna har ökat under senare år noteras dock att ökningen har varit lägre än den demografiska utvecklingen.

Högt kostnadstryck även kommande år

Behovet av äldreomsorg förväntas fortsätta öka framöver, till följd av en högre andel invånare 80 år och äldre. Antalet invånare 80 år och äldre ökar med 40 procent mellan 2022 och 2031. Kostnaderna för äldreomsorgen förväntas öka med 60 procent fram till år 2031, jämfört med år 2022, enligt den demografiska framskrivning som har gjorts.

Förslag på åtgärder

De ökade behovet av äldreomsorg kommer att ställa stora krav på att verksamheterna bedrivs kostnads- och personaleffektivt framöver. För detta krävs bland annat en utvecklad ekonomistyrning och tillförlitlig statistik (se sidorna 7-8).

Det ställer även krav på att kommunen som helhet funderar på hur resurser ska prioriteras framöver, mellan verksamheter i kommunen. Verksamheterna inom Sektor stöd och omsorg utgör idag det största verksamhetsområdet i kostnader och förväntas fortsätta växa. PwC bedömer att det är av vikt att den framtida fördelningen av resurser mellan olika sektorer och verksamheter grundar sig i volymer och kommuninvånarnas behov, inte av historisk budgettilldelning eller historiska förutsättningar.

- PwC rekommenderar därför att tydligare volymparametrar ingår i kommunens budgetprocess, för att få en bättre följsamhet mellan befolkningsutveckling och fördelning av medel. Hela kommunens verksamhet och eventuella förändringar av målgruppernas omfattning bör tas i beaktande när fördelningen av resurser görs.

Slutsatser och förslag till åtgärder (2 av 6)

Förslag på åtgärder (fortsättning)

- Som komplement till det löpande förbättringsarbetet finns ett behov av även se över och analysera vilken ambitionsnivå kommunen ska erbjuda givet de ekonomiska förutsättningarna. Eftersom kostnadstrycket inom äldreomsorgen är kraftigt är det av vikt att kommunen säkerställer att den servicenivå som erbjuds är i nivå med såväl lagstiftningens intentioner men samtidigt ryms inom de ekonomiska ramarna. I det fall kommunen väljer en högre ambitionsnivå behöver finansiering av detta belysas särskilt.
- Kommunen bör även genomföra en uppdatering av nyckeltalen för år 2022.

Slutsatser och förslag till åtgärder (3 av 6)

Ekonomistyrningen bör utvecklas

Det har noterats att cheferna inom särskilt boende, hemtjänst och LSS inte uppfattar sig ha tillräcklig insikt i hur resursfördelningen går till eller att de har möjlighet att påverka hur resurser fördelas. Det finns även brister i förståelsen för verksamheternas kostnadsbild och vad som driver kostnader i verksamheterna, samt uppfattas det saknas tillräckliga förutsättningar att följa upp verksamhetens ekonomi.

Ekonomi och ärendestatistik beskrivs idag inte vara tydligt integrerat. Det finns ett antal nyckeltal för verksamheterna, men dessa nyckeltal binder i dagsläget inte samman verksamhet och ekonomi i önskad utsträckning.

Förslag på åtgärder

- Säkerställa att cheferna får förståelse för sin budget och vad den är baserad på samt öka delaktigheten i budgetarbetet.
- Ta fram tydliga rutiner och mallar för ekonomiarbetet.
- Säkerställa stöd i uppföljning och förståelse för vad som driver kostnader i verksamheten, för att åtgärder för att minska kostnader ska bli träffsäkra.
- Arbeta för en bättre integration mellan ekonomi och ärendestatistik.
- Fortsätt med arbetet att ta fram nya nyckeltal, som i större utsträckning kopplar samman verksamhet och ekonomi.
- Budgetera på den nivå som verksamheten ska följas upp på, för att enklare kunna analysera budget mot faktiskt utfall.
- Inom hemtjänsten: följ upp beviljad, planerad, utförd och arbetad tid för att få en bättre insikt i hur väl biståndsbedömningen överensstämmer med brukarnas behov och planeringen inom hemtjänstverksamheten, samt för att kunna utvärdera hemtjänstpersonalen effektivitet.

Slutsatser och förslag till åtgärder (4 av 6)

Behov av tillförlitlig statistik

Det har noterats att det är svårt att få ut relevant och tillförlitlig statistik inom kommunen, vilket begränsar möjligheterna att följa upp och analysera verksamheternas utveckling.

Felaktig statistik har även rapporterats in till statistikmyndigheter vilket påverkar de officiella nyckeltal som publiceras.

Begränsningarna att få ut tillförlitlig statistik har även påverkat PwC i uppdraget.

Förslag på åtgärder

- Se över möjligheter att enkelt kunna ta ut relevant statistik för chefer och medarbetare, för att kunna skapa förbättrade möjligheter till uppföljning och styrning av verksamheterna.
- Se över hanteringen av statistik, för ökad tillförlitlighet i statistiken och för att rätt statistik rapporteras vidare till statistikmyndigheterna. Det kan även skapa förbättrade möjligheter för jämförelser över tid och med liknande kommuner och andra kommungrupper.

Slutsatser och förslag till åtgärder (5 av 6)

Behov av att se över kapacitet på särskilt boende

Idag uppges det vara en mindre kö till boendeplatser för äldre i kommunen, vilket i huvudsak beror på att den pågående renoveringen av det särskilda boendet Ringgården har medfört en minskning av antalet tillgängliga platser. Antalet tillgängliga platser har dock minskat mer än den befintliga kön.

Renoveringen av Ringgården har medfört att beläggningen på andra, mindre boenden i kommunen har ökat. De mindre boendena i kommunen som är placerade utanför centralorten uppges tidigare ha haft vissa utmaningar med beläggningen. När Ringgården öppnas igen bedöms det således finnas en risk för att beläggningen återigen minskar på övriga boenden. Ringgården kommer att ha en kapacitet på 30 platser. Det är dock ännu inte bestämt hur många platser som kommer att bli tillgängliga vid öppningen, utan detta ses just nu över. Det uppges även finnas förslag på att avveckla något av de andra, mindre boendena i samband med Ringgårdens öppnande.

Utifrån den demografiska framskrivning som genomförts beräknas behovet av platser inom särskilt boende öka med 21 platser fram till år 2031.

Förslag på åtgärder

Öppnandet av Ringgården kommer resultera i en ökad kapacitet, som täcker det behov av ytterligare platser som har identifierats i den demografiska framskrivningen. På kort sikt finns det dock en risk för ett överskott på platser.

En hög beläggning på samtliga boenden är av vikt för kostnadseffektiviteten på respektive boende. I det fall en kommun står med tomma platser är det kostnadsdrivande.

Det är således av vikt att kommunen ser över hur man på ett resurseffektivt sätt ska kunna hantera det ökade behovet av äldreomsorg framöver och var/vilka boenden som ska hantera ökningen, samtidigt som kostsamma tomplatser minimeras.

I samband med att beräkningar görs av kostnadseffekterna för olika scenarier i samband med Ringgårdens öppnande finns även en möjlighet att återigen lyfta fram frågan kring mellanboendeformer/trygghetsboenden inom kommunen.

Slutsatser och förslag till åtgärder (6 av 6)

Behov av att se över utformning av LSS-boenden

De LSS-boenden som idag finns inom Valdemarsviks kommun beskrivs vara små i storlek och ha få platser. Boendena uppges ha bristande tillgänglighet och vara i behov av modernisering. Den nuvarande utformningen och strukturen uppges vidare vara kostnadsdrivande, eftersom det krävs mer personal för att kunna stödja brukarna i deras boendemiljö. PwC har i genomlysningen sammanställt i räkenskapssammandraget redovisade personalkostnader för Valdemarsvik och liknande kommuner för perioden 2020-2022. Av detta framkommer att Valdemarsvik redovisar en högre personalkostnad per invånare för LSS-boendena jämfört med liknande kommuner. Kommunens lokalkostnader är å andra sidan jämförelsevis låga då boendena är äldre.

Det uppfattas finnas ett starkt ekonomiskt tryck på verksamheterna att minska kostnaderna. Chefer på LSS-boendena uppger att de neddragningar som har gjorts påverkar verksamheten negativt, utan att de har resulterat i eftersträlvade kostnadsminskningar. Det uppfattas således finnas ett behov av bättre konsekvensanalyser inför att åtgärder vidtas och att se över vilka möjligheter verksamheterna egentligen har att minska kostnaderna i den befintliga boendestrukturen.

Förslag på åtgärder

För att kunna uppnå en resurseffektiv verksam som bidrar till en god arbetsmiljö för medarbetare och en god service och kvalitet till brukare, är det av vikt att Valdemarsviks kommun ser över hur LSS-boendena framåt ska utformas.

Den nuvarande boendestrukturen riskerar att hindra en effektiv personalplanering. Nybyggnation av boenden skulle dock öka lokalkostnaderna.

2

Uppdrag, bakgrund
och genomförande

Bakgrund till uppdraget

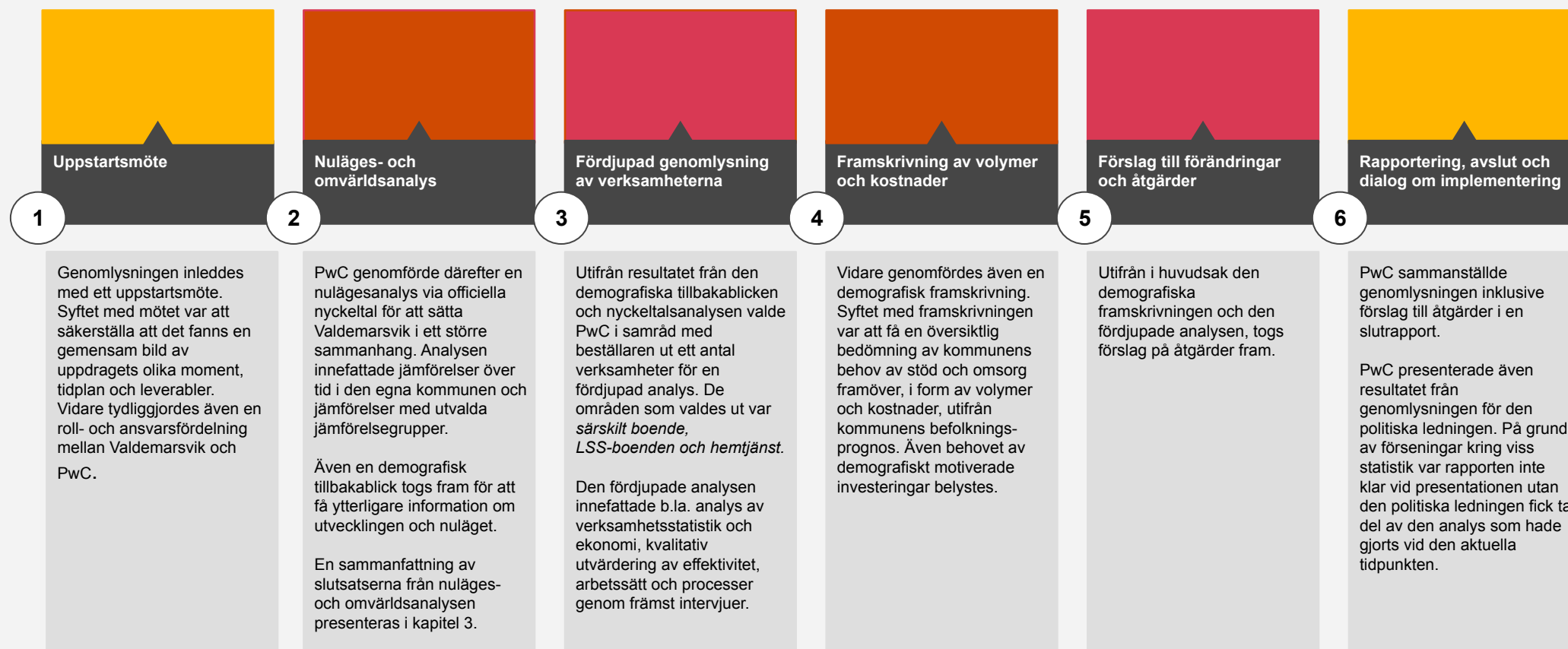
Valdemarsviks kommun vände sig till PwC med en förfråga om stöd i en genomlysning av verksamheterna inom sektor Stöd och omsorg: äldreomsorg, hemsjukvård, individ- och familjeomsorg samt omsorg om funktionshindrade. Sektor stöd och omsorg hade under flera år haft svårt att klara verksamheten inom angiven budgetram. Underskottet för 2022 uppgick till -18,4 mnkr.

Mot bakgrund av ovanstående önskade kommunen göra en genomlysning av effektiviteten inom sektor Stöd och omsorg. Syftet var att få en god bild av hur verksamheten bedrivs idag samt att få förslag på förändringar i form av såväl effektiviseringar som kostnadsminskningar. Även organisation och ledningsstruktur ska belysas.

På nästa sida beskrivs hur uppdraget har genomförts.

Genomlysningen utfördes från mars till juni månad 2023

Översiktlig beskrivning av genomlysningens genomförande

3

Nyckeltalsanalys och
demografisk
tillbakablick

Kommunal verksamhet och befolkningsförändringar

Att en kommun med stor befolkning har "mer" kommunal verksamhet än en liten är tämligen självklart. Två lika stora kommuner kan dock ha olika utbyggd kommunal verksamhet. Skillnader kan förklaras av:

- Åldersstruktur
- Socioekonomisk struktur
- Graden av "frivillig" verksamhet
- Ambitionsnivån i obligatorisk verksamhet
- Inslag av entreprenad (påverkar nivån på den verksamhet där kommunen är huvudman)

Den enklaste kommunen att driva är den där befolkningsutvecklingen är stabil och där ålderskullarna är ungefär lika stora mellan åren. Verkligheten ser dock annorlunda ut. Både minskande och växande kommuner upplever svängningar i ålderskullarnas storlek på grund av historiska variationer av födelsetalen (40-talet, 60-talet, 90-talet).

Efterfrågan på kommunens tjänster behöver nödvändigtvis inte öka eller minska i samma takt som antalet invånare förändras.

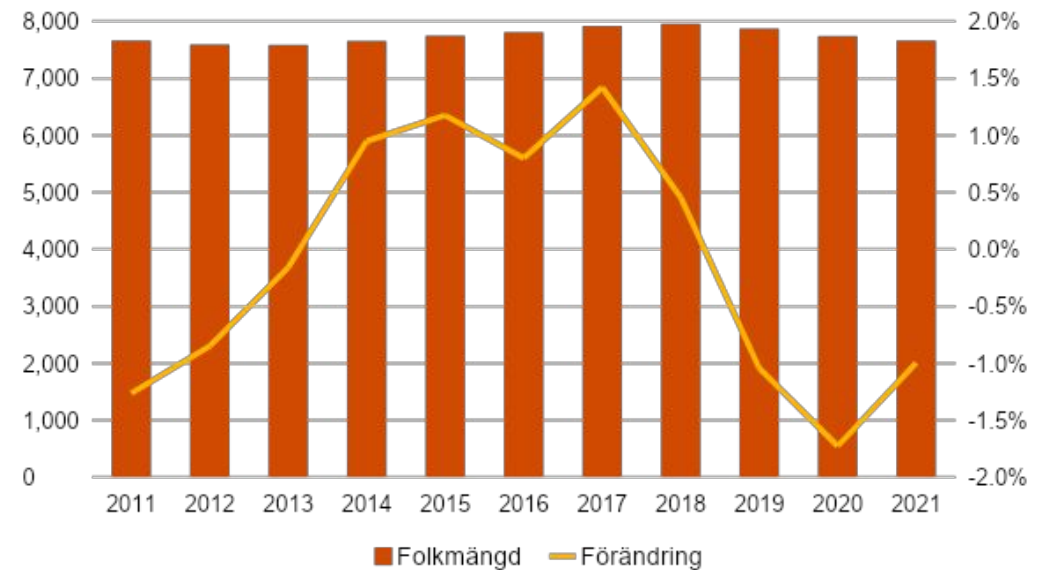
Ett sätt att utvärdera hur pass väl kommunens resursfördelning har fångat den historiska befolkningsutvecklingen (och därmed det förändrade trycket på verksamheten) är att jämföra den faktiska kostnadsutvecklingen med en beräkning där kostnaderna antas följa demografien (förändring av befolkningen).

I analysen hämtas uppgifter om kostnadsutvecklingen från kommunens till SCB inrapporterade räkenskapssammandrag. Kostnaderna har räknats om i fasta priser med hjälp av KPI och faktisk löneutveckling. Kostnadsförändringar utöver demografien kommer att beaktas som en förändring av servicenivån/kvaliteten.

Befolkningsutveckling i Valdemarsviks kommun, år 2011-2021

Kommunens folkmängd har minskat med 2 procent under perioden 2011 till 2021. Den årliga förändringen har varit som störst mellan 2015 och 2017 och uppgår i genomsnitt till 0,2 procent.

De åldersgrupper som främst är i behov av kommunal service, 0-19 och 65+ har minskat med 11 procent respektive ökat med 15 procent.

Sammanfattning demografisk tillbakablick, år 2011-2021

Kostnader i jämförelse med demografi

Det demografiska trycket under perioden motsvarar en ökning av kostnaderna med 3,2 procent i fasta priser för kommunen som helhet (se diagram till höger), dvs. det är den kostnadsökning som kan förväntas utifrån den demografiska utvecklingen under perioden. De faktiska kostnaderna i kommunen har ökat med 5,9 procent i fasta priser under perioden. Justerar vi för de kostnader som redovisats under flyktingverksamheten har kostnaderna ökat med 8,2 procent.

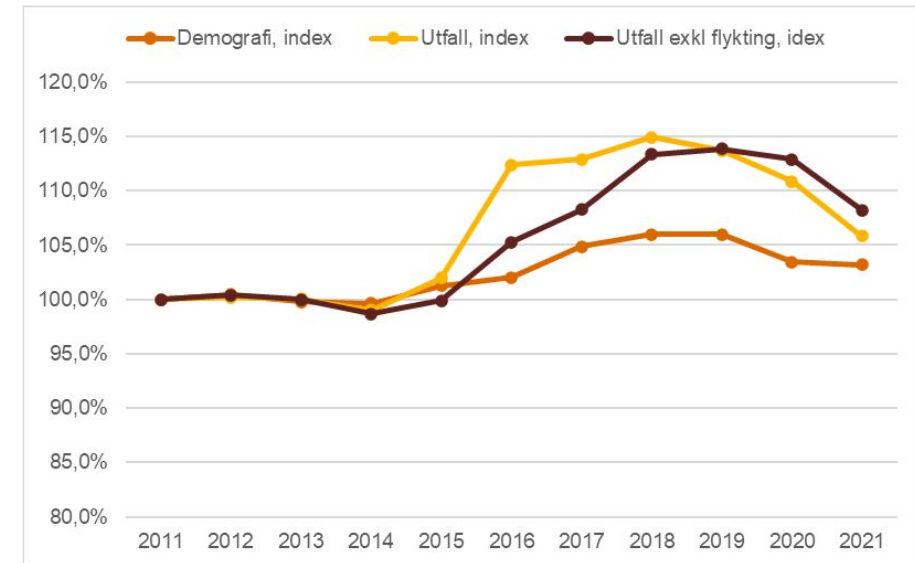
För verksamheterna inom **vård och omsorg**, äldreomsorg, IFO och LSS, är det demografiska trycket totalt sett 3,3 procent under perioden. Det faktiska kostnaderna i fasta priser har dock ökat med 14,4 procent under samma period. Kostnaderna för vård och omsorg har alltså ökat mer än vad som kan förväntas av demografin under perioden.

Äldreomsorgen är den verksamhet som ökat mest både genom det demografiska trycket och i utfallet. Det demografiska trycket under perioden motsvarar en ökning av kostnaderna med 12,4 procent i fasta priser. De faktiska kostnaderna har i fasta priser ökat med 23,8 procent under perioden. Detta noteras dock främst bero på en kraftig kostnadsökning 2015, hänförlig till övertagandet av ett särskilt boende. De senaste åren har kostnaderna minskat i fasta priser trots ett ökat demografiskt tryck.

För **LSS-verksamheten** motsvarar det demografiska trycket under perioden en minskning av kostnaderna med 7,7 procent. De faktiska kostnaderna har i fasta priser ökat med 7,4 procent. Sett över hela perioden har kostnaderna för LSS utvecklats snabbare än vad som är motiverat av demografin. Det senaste åren har skillnaderna dock minskat.

Det demografiska trycket för **IFO**, exklusive bistånd, motsvarar en minskning av kostnaderna med 4,6 procent till 95,4 procent i fasta priser. De faktiska kostnaderna har i fasta priser minskat med 1,3 procent till 98,7 procent under perioden.

Den demografiska tillbakablick redovisas i sin helhet i appendix.

Sammanfattning av nyckeltalsanalys 2017-2021

Utifrån officiella nyckeltal

Sammanfattning äldreomsorg

Valdemarsviks kommun bedriver äldreomsorgen till en kostnad som understiger vad som förväntas utifrån kommunens struktur och genomsnittlig ambition och effektivitet år 2021. Sammantaget uppgår avvikelsen till 14,9 procent, motsvarande 19,4 miljoner kronor. Valdemarsviks kommuns kostnader för äldreomsorg i kronor per invånare 65 år och äldre ligger på en lägre nivå än samtliga jämförelsegrupper. Det låga kostnadsläget beror främst på att Valdemarsvik har låg kostnad per invånare 65+ för särskilt boende.

I förhållande till jämförelsegrupperna har Valdemarsvik en lägre andel invånare 65+ med insatser inom äldreomsorgen jämfört med samtliga jämförelsegrupper. Kommunen har redovisat en lägre andel äldre med särskilt boende men en högre andel äldre med hemtjänstinsatser i förhållande till jämförelsegrupperna.

Sammanfattning LSS-verksamhet

Valdemarsviks kommun bedriver sin LSS-verksamhet i nivå med vad som förväntas utifrån kommunens insatser och genomsnittlig ambition och effektivitet år 2021. Sammantaget uppgår avvikelsen till 0,5 procent, motsvarande 0,3 miljoner kronor. Kostnaden för omsorg till personer med funktionsnedsättning har varierat under perioden men har ökat med 7,6 procent under den totala mätperioden (år 2017-2021).

För insatser enligt LSS redovisar Valdemarsvik en kostnad som är på en högre nivå än kostnaden i samtliga jämförelsegrupper. Sett till fördelningen av kostnaderna i relation övriga jämförelsegrupper har Valdemarsviks kommun en högre kostnad för LSS-boende.

Kommunens kostnad för insatser enligt SoL ligger på en lägre nivå än för samtliga jämförelsegrupper. Det har dock varit ökade kostnader för insatser enligt SoL under mätperioden, vilket främst varit drivet av ökade kostnader för boendestöd och dagverksamhet.

Sammanfattning individ- och familjeomsorg

Valdemarsviks kommun bedriver sin individ- och familjeomsorg till en högre kostnad än vad som förväntas utifrån kommunens struktur och genomsnittlig ambition och effektivitet med 31,6 procent, motsvarande 10 miljoner kronor, år 2021. Av jämförelsegrupperna redovisar Valdemarsvik den klart största nettokostnadsavvikelsen av kommunerna. Avvikelsen mot referenskostnaden har dock blivit mindre under mätperioden.

Kostnaderna för individ- och familjeomsorgen har varierat under mätperioden, men ökade med totalt 11,4 procent under perioden 2017-2021. Ökningen berodde främst på ökade kostnader för barn och ungdomsvård samt ekonomiskt bistånd. Kommunen har en högre kostnadsnivå för IFO än samtliga jämförelsegrupper, vilket även där främst kan hänföras till högre kostnader för barn- och ungdomsvården. Vid en nedbrytning av kostnaderna för barn- och ungdomsvården på delverksamheter kan det konstateras att kostnaden för HVB-hem och öppna insatser framförallt har ökat.

Nyckeltalsanalysen redovisas i sin helhet i appendix.

Det finns behov av att säkerställa en korrekt inrapportering av data för att möjliggöra analys och jämförelser

Felaktig inrapportering identifierades i samband med nyckeltalsanalysen

I samband med nyckeltalsanalysen identifierades ett antal felaktigheter i den inrapporterade statistiken. Flera av de nyckeltal som publicerades i Kolada för år 2021 är därmed missvisande. Detta avser bland annat:

- volymuppgifter över antal personer i särskilt boende, vilket påverkar kostnaden per brukare i särskilt boende samt andelen äldre med behov av särskilt boende
- Inrapporterade beviljade timmar hemtjänst uppges innefatta beslut om hemtjänst för personer på särskilt boende, vilket medför ett högt genomsnitt av beviljade timmar per månad
- Kommunen redovisar inga kostnader för hemtjänst 0-64 år enligt SoL (personer med funktionsnedsättning), men det finns personer (andel) med denna insats. Kostnaderna för målgruppen särredovisas ej.

Det kan således konstateras att det finns behov av att säkerställa att den framtida inrapporteringen är rättvisande och kvalitetssäkrad för att möjliggöra jämförelser över tid och med liknande kommuner och andra kommungrupper.

Nyckeltalsanalysen i denna rapport är genomförd under våren 2023 och avser därför år 2021, eftersom inga nyckeltal för 2022 var publicerade vid tidpunkten för analysen. Det finns indikationer på att nyckeltalen för 2022 fortsatt är felaktigt redovisade samt att den negativa nettokostnadsavvikelse som kommunen har redovisat för äldreomsorg (-14,9 procent 2021) har vänt till en positiv avvikelse år 2022. Valdemarsvik bör således genomföra en uppdaterad analys med hjälp av de officiella nyckeltalen.

4

Fördjupad analys

4.1

Övergripande

Budget och uppföljning inom sektor Stöd och omsorg

Budget- och uppföljningsarbetet beskrivs på övergripande nivå

Budgetprocessen inom kommunen och för sektor Stöd och omsorg börjar i maj månad för kommande år. I början av processen har sektorchefen en dragnings hos den politiska ledningen kring budgetförutsättningar för kommande år. Under september och oktober månad arbetar verksamheterna med sina personalbudgetar och budgetramarna kommer sedan i oktober/november. Kommunstyrelsen har då lagt ut en budget på verksamhetsnivå.

Budgeten för sektor Stöd och omsorg räknas primärt fram genom förra årets budget + generella uppräknings + prioriteringar. I dagsläget används inga volym/demografiparametrar i budgetprocessen.

En övergripande beskrivning av budget- och uppföljningsarbetet samt övergripande tidplan finns bland annat i kommunens verksamhetsplan. PwC har dock inte tagit del av en mer detaljerad dokumentation över de olika ekonomiprocesserna och tillhörande rutiner, med instruktioner om hur arbetet går till.

Nya former för fördelning av budgetram

Sedan budgetprocessen för 2023 ska formerna för fördelning av budgetram inom hemtjänsten utgå från antal hemtjänsttimmar och för LSS-verksamheten ska budgetramen fördelas utifrån en nivåindelning. För särskilt boende sker fördelning primärt utifrån antal boende.

Ekonomistöd och uppföljning av ekonomin

Inom sektorn Stöd och omsorg finns det två ekonomer som arbetar mot sektorn och dess verksamheter, varav ena ekonomen arbetar mot IFO och den andra mot resterande verksamheter inom sektorn (LSS, särskilt boende, hemtjänst, hälso- och sjukvård).

Delårsprognoser görs per april och per juli. Prognoserna görs i excel och på en relativt enkel nivå. Ekonomerna har även månadsuppföljning med enhetscheferna, som även sektorchefen är med på relativt ofta. Ekonomen har nyligen börjat med att ta fram sammanställningar till verksamheterna både kring ekonomi och verksamhetsstatistik inför APT.

Vid uppföljning av verksamheterna använder man sig i dagsläget av systemet Stratsys. Systemet medför idag mycket handpåläggning och manuellt arbete med att föra in alla siffror eftersom det saknas integration mellan Stratsys och ekonomisystemet.

Bristande möjligheter att ta ut relevant statistik

Det har beskrivits att det är svårt att få ut relevant och tillförlitlig statistik inom kommunen. Bristen i statistikhanteringen har resulterat i att felaktiga uppgifter rapporterats in till Socialstyrelsen och även till försämrade möjligheter till uppföljning och styrning av verksamheten.

Organisation, stödfunktioner och förutsättningar inom myndighet

En förändrad organisation

Inom myndighet finns en enhetschef, en förstesekreterare, fem biståndshandläggare som arbetar med SOL-insatser och 1,5 anställd som arbetar med handläggning av LSS-insatser. Det har inom myndighet nyligen gjorts en omstrukturering/översyn av arbetet inom verksamheten.

Omstruktureringen/översynen innefattade förutom den organisatoriska förändring som skedde då IFO särskildes från myndighet, även framtagande av riktlinjer, checklistor, handbok och övergång till verksamhetssystemet Lifecare. Övergången till Lifecare ska vara klar i maj 2023 och innefattar bl.a. en gemensam plattform för dokumentation och genomförandeplaner, registrering av tid för medarbetare och även schemaläggning för personal. Resultatet från omstruktureringen/översynen har hittills beskrivits som mycket positiv.

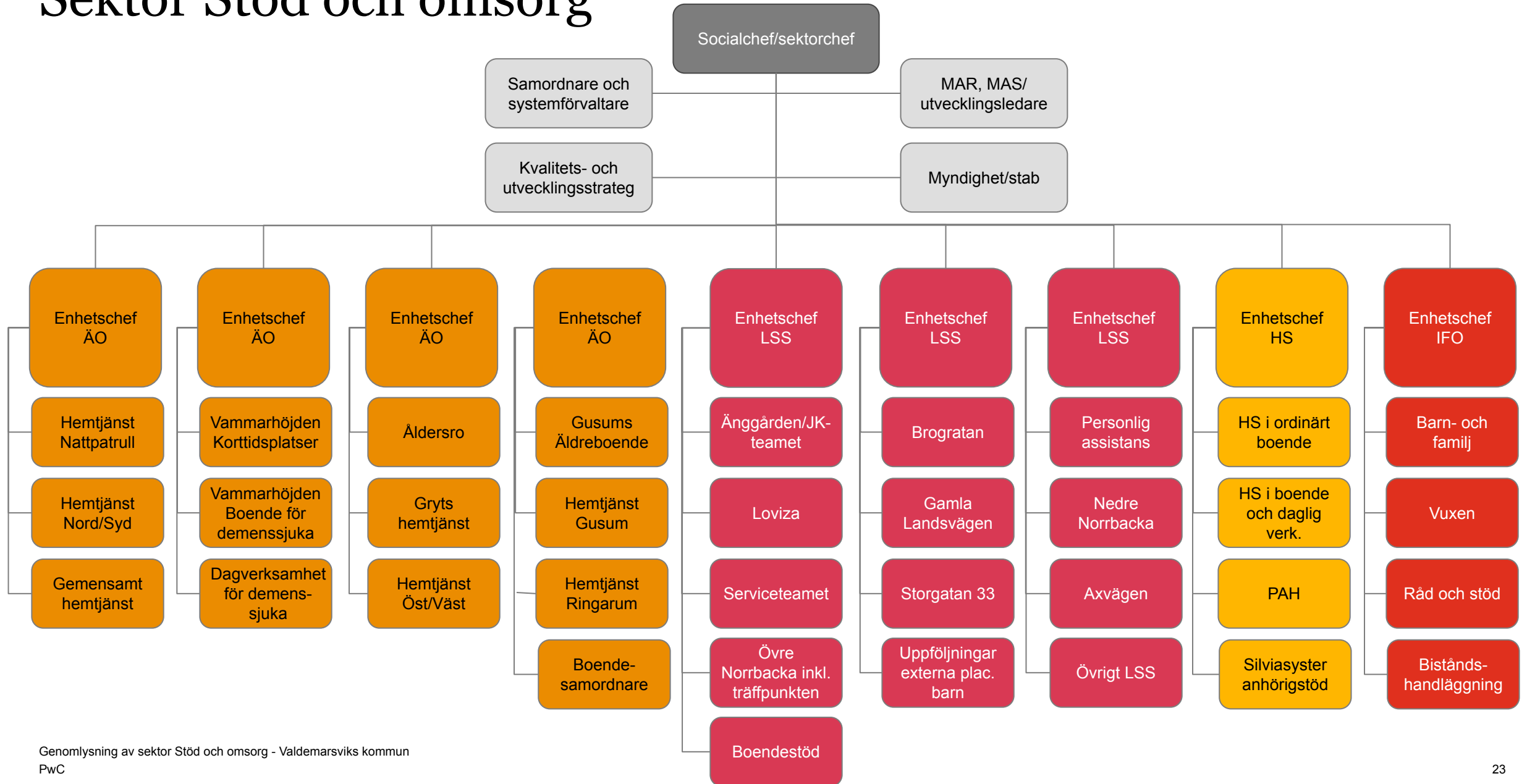
Enligt intervjuerna har det under de senaste 1,5 åren pågått ett arbete för lika biståndsbedömning mellan handläggare, och idag bedöms handläggarna bedöma lika. En stor del av ärendena går genom myndighetschefen och förstesekreteraren för att säkerställa likabedömning. Det finns även stöd i form av teammöten, ärendedragningar, extern handledning från en psykolog och juridisk handledning.

Egenkontroller och internkontroller av biståndsbedömningen är något som kontinuerligt genomförs. Vissa ärenden dras även för nämnden.

Av intervjuerna framkommer dock att det finns vissa brister i tidsschablonerna, avseende såväl utformning som användning. Idag beskrivs att det finns ett väldigt stort fokus på insats och tid både på myndighets- och utförarsidan, men även för brukare som får med sig insatser och tid i beslutet.

Det ges även uttryck för ett behov av en större förståelse för vad som driver kostnader samt av tydligare mallar och rutiner i ekonomiarbetet.

Sektor Stöd och omsorg

4.2

Särskilt boende

I dagsläget finns tre särskilda boenden inom Valdemarsviks kommun med 62 platser totalt

Organisation

Det finns i dagsläget tre särskilda boenden samt ett korttidsboende öppet i Valdemarsviks kommun. Totalt finns 62 platser och 10 korttidsplatser.

- Vammarhöjden 38 platser (demens)
- Äldersro 12 platser (somatisk/demens)
- Gusums Äldreboende 12 platser (demens)
- Östergården 10 platser (korttidsboende som tillhör Vammarhöjden)

Det finns fyra enhetschefer och 95 medarbetare som arbetar inom verksamheten (exkl. korttidsboende). Det finns idag inte några mellanboendeformer/trygghetsboenden inom kommunen.

Särskilt boende i Valdemarsviks kommun

Behovet av platser för brukare med kognitiva nedsättningar (demens) har ökat över tid och idag utgörs en majoritet av platserna av s.k. demensplatser. Gusums äldreboende har gått från att ha blandat somatiska platser och demensplatser under 2020 till att från 2021 enbart ha demensplatser. Även Vammarhöjden består av demensplatser, samt ett korttidsboende. Äldersro äldreboende har i dagsläget både somatiska platser och demensplatser.

Utvärdering av verksamheten görs genom Socialstyrelsens mätningar och visar på bra resultat. Inga interna brukarundersökningar har genomförts.

Boendenas utformning

Boendena beskrivs vara relativt små både till antalet brukare och i storlek av rum och utrymmen och i behov av renovering och/eller modernisering. Boendena, i synnerhet vad avser demensplatserna, uppges inte vara anpassade till brukarnas behov. Cheferna beskriver att privata utförare inte skulle få tillstånd att bedriva verksamhet i lokalerna.

Kapaciteten kommer att öka i samband med Ringgårdens öppnande

I dagsläget är samtliga boenden fullbelagda och det är en viss kö till särskilt boende, vilket främst beror på att boendet Ringgården renoveras och att den tillgängliga kapaciteten därmed har minskat temporärt. Det noteras dock att det historiskt har funnits vissa utmaningar med beläggningen på boendena, särskilt på ett av de mindre boendena, även om det nu också är fullbelagt.

Efter renoveringen kommer Ringgården ha en kapacitet på 30 platser, vilket givet dagens kö och det befintliga behovet bedöms komma att medföra en överkapacitet för kommunen som helhet i ett kortare perspektiv. Av intervjuerna framgår vidare att det därutöver bedöms finnas en risk för att andra boenden kommer att stå inför en risk för överkapacitet, då brukare uppges föredra Ringgården framför andra boenden.

Öppnande av Ringgården medför således effekter på såväl kapaciteten som på brukarnas preferenser. Mot bakgrund av detta pågår nu ett arbetet i kommunen med att utreda den framtida boendestrukturen, där det bland annat ingår att utreda förslag om att stänga ned något av de mindre boendena på sikt. Det pågår även ett arbete med att se över hur många platser som ska tillgängliggöras i samband med att Ringgården öppnar, för att undvika en för stor överkapacitet.

Utvärdering och samverkan för särskilt boende

Resursfördelning och uppföljning av verksamhet och ekonomi

Av intervjuerna framkommer att cheferna inom särskilt boende inte uppfattar sig ha tillräcklig insikt i hur resursfördelningen går till eller ha möjlighet att påverka hur resurser fördelas. I budgetprocessen för 2023 har varje chef fått en klumpsumma och ingen fördelning har gjorts vidare ner i verksamheten. Budgeten kom vidare mycket sent, i maj månad.

Cheferna beskriver vidare att de inte förstår varför kostnadsbilden ser ut som den gör och inte har tillräckliga förutsättningar att följa upp verksamhetens ekonomi, bland annat vad gäller systemstöd. I intervjuerna uppges att det inte helt går att lita på systemet och dess information, och att det även är stora eftersläpningar vad gäller t.ex. lönekostnader och hyror. Cheferna ser även ett behov av ett bättre bemanningssystem, då de system som finns idag inte ger tillräckligt bra stöd. Bland annat efterfrågas ett system som flaggar när något är helt inlagt i bemanningsplaneringen.

Det finns även ett behov av att säkerställa bättre möjligheter för uppföljning av verksamheten och det är svårt att få ut relevant statistik, vilket även påverkat vilken statistik PwC har fått ut i uppdraget.

För uppföljning av verksamheten har chefer nyligen börjat använda sig av olika nyckeltal. Nyckeltalen innefattar exempelvis uppföljning kring antal timmar, sjukfrånvaro etc. Eftersom dessa nyckeltal är nya för cheferna, har de ännu inte landat i hur och till vilken grad nyckeltalen kan komma att hjälpa dem i deras styrning. Vidare finns i huvudsak idag nyckeltal för verksamheten, men inte nyckeltal som binder samman verksamhet och ekonomi.

Samverkan mellan särskilt boende och hemtjänst

Två enhetschefer har idag ansvar både för grupper inom särskilt boende och hemtjänst. Det beskrivs finnas vissa utmaningar i att ha chefsansvar för olika typer av verksamheter, samtidigt som det ger möjlighet till en mer effektiv personalplanering när eventuell under- eller överkapacitet ofta kan lösas mellan verksamheterna. Detta visar på vikten av att större enheter för bemanningsplaneringen.

Stödfunktioner till chefer inom särskilt boende

Det finns i dagsläget ett flertal stödfunktioner som chefer kan få hjälp av, till exempel ekonomi, HR och löneadministration. Av intervjuerna framkommer dock att stödet med ekonomi och HR inte alltid uppfattas vara tillräckligt.

Från HR efterfrågas ett ökat stöd i rekryteringsfrågor och bemanningsplanering. HR-funktionen är idag liten vilket begränsar möjligheterna för dem att hjälpa till.

Cheferna efterfrågar även ett bättre administrativt stöd, då mycket av de administrativa arbetet läggs på dem som enhetschefer.

Utveckling antalet brukare och kostnader för särskilt boende

Ökade kostnader inom särskilt boende

Den totala budgeten för särskilt boende har ökat med ca 2 mnkr (ca 5 procent) under perioden. Nettokostnaderna, kostnad per plats och kostnad per dygn har ökat för samtliga tre boenden 2020-2022. Nettokostnadsökningen är som störst (15 procent) mellan 2021 och 2022. Verksamheternas största kostnad är personal. Antalet tjänster och antalet årsarbetare per plats har ökat under perioden 2020-2022, vilket skulle kunna bero på att vårdtyngden har ökat i och med fler demensplatser. Fler årsarbetare ger en högre kostnad. Det noteras att också kostnaden per årsarbetare har ökat, dvs. det är inte endast fler personal som förklarar högre kostnader.

En annan viktig faktor är beläggningsgraden. PwC har inte mottagit några siffror på beläggningsgraden, men det noteras att antalet belagda dygn varierar över tid. Totalt sett är antalet producerade dygn fler än antalet tillgängliga dygn på ett år för 2022, där en faktor kan vara parboende. Förekomsten av parboende försvårar för jämförelser mellan boendena och mellan år, då det inte är möjligt att följa den faktiska beläggningsgraden på respektive boende. Antalet dygn har ökat för de två mindre boendena, men minskat för Vammarhöjden enligt den statistik som mottagits. Sammantaget - givet att Ringgården stängts - har antalet dygn minskat med 6000 dygn mellan 2020 och 2022. Detta motsvarar, vid en beläggningsgrad på 100 procent, 16 platser. I huvudsak uppfattas ändå platsbehovet ha kunnat ha omhändertats med befintlig kapacitet, även om det idag finns en mindre kö.

Boendet Åldersro har något lägre kostnader än Gusum och Vammarhöjden, både för kostnad per plats och per dygn. Åldersro redovisar färre årsarbetare per plats, vilket i sin tur skulle kunna förklaras genom att Åldersro i dagsläget både har somatiska platser och demensplatser och således har en lägre personaltäthet än boenden som enbart har demensplatser. Vidare noteras att antalet årsarbetare per plats är högst på Vammarhöjden. Vammarhöjden uppges ha den högsta vårdtyngden hos brukarna, då brukare med särskilt stora omsorgsbehov i första hand placeras där.

Trots en boendestruktur med små boenden i Valdemarsviks kommun bedömer PwC inte att kostnaderna sticker ut i jämförelse med andra kommuner 2021, även om det är svårt att säkerställa givet utmaningarna med inrapportering till berörda statistikmyndigheter. Det kan dock noteras att kostnaderna för särskilt boende har ökat under de senaste åren och att behovet av platser kommer att öka framöver, vilket ställer krav på att kommunen kan omhänderta nya brukare på ett kostnadseffektivt vis.

År	Kategori	GUSUM	ÅLDERSRO	VAMMARHÖJDEN	Ringgården	Totalt
2020	Nettokostnad, tkr	7 132	6 556	24 793	12 016	50 497
2021	Nettokostnad, tkr	8 484	6 459	26 374		41 317
2022	Nettokostnad, tkr	9 631	8 695	30 453		48 779
2020	Nettobudget, tkr	6 300	6 751	29 000		42 051
2021	Nettobudget, tkr	8 319	7 197	26 693		42 209
2022	Nettobudget, tkr	8 757	7 269	28 649		44 675
2020	Dygn	4 146	4 653	16 172	5 700	30 671
2021	Dygn	5 010	4 492	13 618		23 120
2022	Dygn	4 864	4 917	14 876		24 657
2020	Platser	11	12	38	19	61
2021	Platser	12	12	38		62
2022	Platser	12	12	38		62
2020	Kostnad per plats, kr	648 364	546 333	652 447	632 421	827 820
2021	Kostnad per plats, kr	707 000	538 250	694 053		666 403
2022	Kostnad per plats, kr	802 583	724 583	801 395		786 758
2020	Kostnad per dygn, kr	1 720	1 409	1 533	2 108	1 646
2021	Kostnad per dygn, kr	1 693	1 438	2 501		1 787
2022	Kostnad per dygn, kr	1 980	1 768	2 546		1 978
2020	Årsarbetare	12	11	48		71
2021	Årsarbetare	14	12	50		76
2022	Årsarbetare	14	12	56		82
2020	Årsarbetare per plats	1.13	0.88	1.27		1.17
2021	Årsarbetare per plats	1.20	0.99	1.32		1.23
2022	Årsarbetare per plats	1.20	0.97	1.48		1.32

* Korttidsplatser ingår ej i sammanställningen ovan.
* Kostnaderna i tabellen ovan har inte justerats med hänsyn till vårdtyngd. En indikation på vårdtyngd ges av antalet årsarbetare per plats.
* Sammanställningen ovan grundar sig i redovisade kostnader. PwC har inte haft möjlighet att kontrollera om samtliga kostnader har konterats på rätt enhet (t.ex. om personal lånas mellan enheter).

Budgetavvikelser inom särskilt boende

Analys av budgetavvikelser

I bilderna till höger visas budgetavvikelser för de ansvar som är kopplade mot särskilt boende. Det går att utläsa att boendena sammantaget visar underskott mot budget under år 2022 och budgetöverskott under 2021 och 2020.

Kommunsektorn mottog under 2020 och 2021 omfattande statliga bidrag kopplat till covid-19, vilket medförde ekonomiska överskott i många kommuner. I takt med att statsbidragen minskat har många kommuner haft svårt att upprätthålla en ekonomi i balans. Även resultaten för särskilda boenden i Valdemarsviks kommun hade för år 2020 och 2021 rimligtvis sett annorlunda ut om kommunen inte hade mottagit statsbidrag i samband med pandemin.

Vid nedbrytning utifrån respektive kontogrupp går det att utläsa att underskotten har uppstått framförallt inom kontogrupp 5, personalkostnader. Under perioden år 2021-2022 har boendena visat ett underskott för personalkostnaderna. Personalkostnaderna har ökat varje år i budgeten (tabellen längst ner) och kostnaderna har ökat mer än vad som var planerat under samtliga år. Vid ytterligare nedbrytning till kontonivå, går det att utläsa att kostnaderna för fast anställda visar överskott och poster för vikarier utgör en stor del av underskottet.

Att det är stora avvikelser mellan fast anställda och vikarier kan tyda på att planeringen varit svår och att budgeterade planer inte fallit ut som önskat.

Avvikelse per Ansvar VoB	2020	2021	2022	Totalt
VAMMARHÖJDEN SÄBO	17 889,90			17 889,90
ÅLDERSRO SÄBO GRYT	194,70	746,30	-1 433,60	-492,60
VAMMARHÖJDEN		10,90	-1 805,00	-1 794,10
GUSUM, ÄLDREBOENDE	-831,90	-165,40	-874,40	-1 871,70
VAMMARHÖJDEN DEMENSBOENDE	-13 683,30			-13 683,30
Totalt	3 569,40	591,80	-4 113,00	48,20

Avvikelser per kontogrupp	2020	2021	2022	Totalt
3	-743,50	2 421,40	1 701,90	3 379,80
4	-4,50	-5,50	-8,30	-18,30
5	2 967,50	-1 362,50	-5 248,40	-3 643,40
6	424,90	-491,20	-539,20	-605,50
7	925,00	29,60	-19,00	935,60
8	0,00			0,00
Totalt	3 569,40	591,80	-4 113,00	48,20

BUDGET	2020	2021	2022	Totalt
3	-9 768,10	-10 319,00	-10 852,00	-30 939,10
4	0,00	0,00	0,00	0,00
5	47 267,30	49 869,70	56 462,90	153 599,90
6	6 947,00	6 350,80	7 254,70	20 552,50
7	3 406,50	3 785,80	3 875,50	11 067,80
8	0,00		0,00	0,00
Totalt	47 852,70	49 687,30	56 741,10	154 281,10

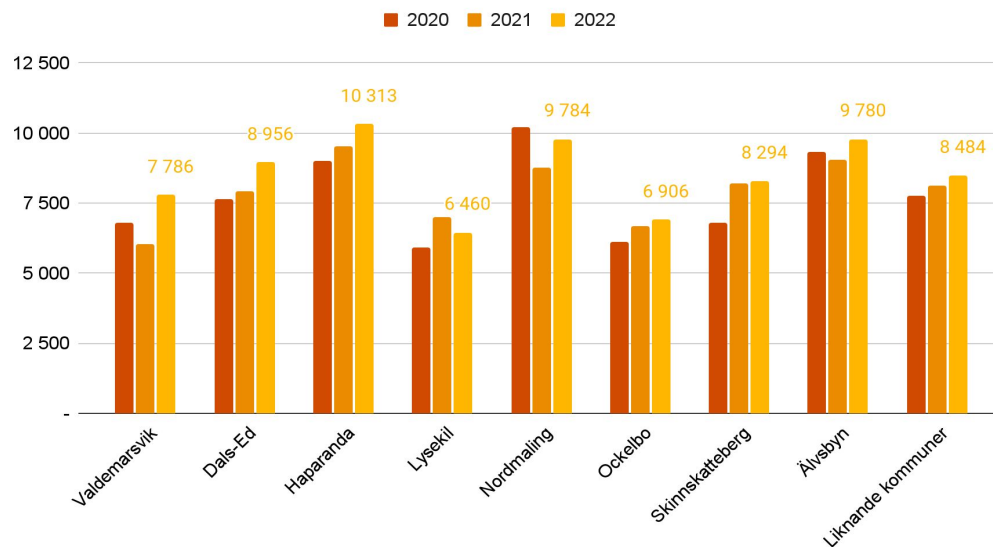
Personalkostnader och lokalkostnader för särskilt boende

2020-2022, personalkostnad

Personalkostnaden är den största kostnadsposten inom särskilt boende. PwC har inhämtat Valdemarsviks och liknande kommuners räkenskapssammandrag för perioden 2020-2022 och plockat ut redovisade personalkostnader.

Dessa har sedan räknats om till kostnader per invånare för ökad jämförbarhet. Nedan redovisas personalkostnaden per invånare för särskilt boende. Valdemarsvik har en låg kostnad i jämförelsen och ligger också under snittet som är liknande kommuner. Små boenden medför en risk för en ineffektiv personalplanering, men detta återspeglas dock inte i jämförelsen.

Personalkostnad per invånare, särskilt boende inkl HSL

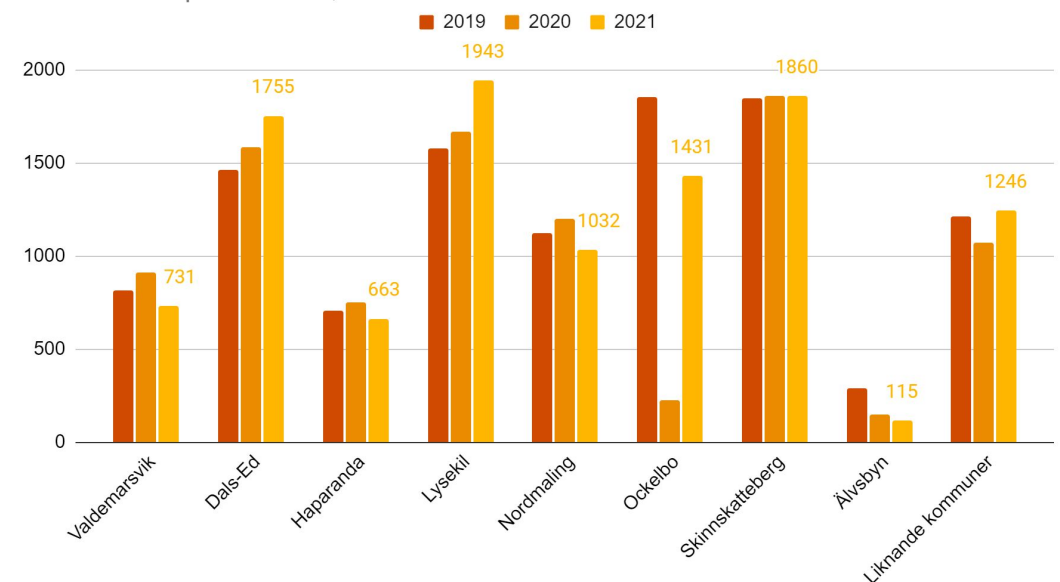

2019-2021, lokalkostnad

Lokalkostnaderna är också en stor kostnadspost inom särskilt boende och det är av vikt att undersöka om lokalkostnaden har en stor påverkan på verksamhetens totala kostnad. PwC har tag ut Valdemarsviks och liknande kommuners räkenskapssammandrag för perioden 2019-2021 och plockat ut externa och interna lokalkostnader. Dessa har sedan räknats om till kostnader per invånare för att öka jämförbarheten. Nedan redovisas lokalkostnaden per invånare för Vård och omsorgsverksamheterna. Valdemarsvik har en låg kostnad i jämförelsen och ligger också under snittet för liknande kommuner.

Valdemarsvik har gamla lokaler, som även om de inte uppfattas som effektiva eller brukarvänliga i sin utformning, inte heller genererar höga driftskostnader i jämförelse. Detta kan påverkas av öppnandet av Ringgården.

Lokalkostnad per invånare, särskilt boende

4.3

LSS-boende

Det finns sex LSS-boenden inom Valdemarsviks kommun med ett 30-tal platser

Organisation

Det finns idag sex LSS-boenden med 32 platser totalt i Valdemarsviks kommun. För några av boendena kan antalet platser utökas vid behov.

- Boende Axvägen, 3 platser
- Boende Brogatan, 5 platser
- Boende G:a Landsvägen, 4 platser
- Boende Nedre Norrbacka, 7 platser
- Boende Storgatan 33, 5 platser
- Boende Övre Norrbacka, 8 platser

Det finns tre enhetschefer inom LSS-verksamheten, varav en chef har en halvtidstjänst. 43 medarbetare arbetar inom verksamheten. I dagsläget har även en av enhetscheferna ansvar för externa barnplaceringar, vilket ska rymmas inom LSS-verksamhetens budget. Det finns i dagsläget tre externa barnplaceringar som beskrivs vara mycket kostsamma.

Utformning av boenden

De LSS-boenden som idag finns inom Valdemarsviks kommun beskrivs vara små i storlek och ha få platser. Boendena uppges ha bristande tillgänglighet och vara i behov av modernisering.

Cheferna önskar utvecklat stöd i ekonomi

Av intervjuerna framkommer att stödet i ekonomi och uppföljning inte är tillräckligt och att det saknas förståelse för varför kostnadsbilden ser ut som den gör. Cheferna inom LSS-verksamheten uppfattar att de saknar tillräcklig insyn i resursfördelningen och därmed i budgetförutsättningarna. I budgetprocessen för år 2023 kom budgeten till LSS-verksamheten väldigt sent, i maj månad.

Det har nyligen införts en nivåindelning inom LSS-verksamheten. Det arbetet som genomfördes med att ta fram nivåerna uppges dock inte ha fått genomslag i budgeten.

Samverkan med myndighet

Samverkan med myndighet och biståndshandläggare beskrivs idag fungera bra, men det har funnits utmaningar tidigare i samband med hyrlösningar. Det finns vägledning/riktlinjer för LSS-insatser som har utformats under 2022. Det uppges dock pågå fortsatt utvecklingsarbete med dessa mellan cheferna inom LSS-verksamheten och myndighetschefen.

Neddragningar inom verksamheten

Cheferna upplever att det dragits ner på väldigt mycket inom LSS-verksamheten och det har kommit till en nivå att det skapats en osäkerhet om man klarar att möta upp mot de krav som ställs utifrån LSS-lagstiftningen. Det beskrivs att man har dragit ner på delar som resulterar i en betydligt sämre kvalitet för brukare och arbetsmiljö för medarbetare, utan att ge motsvarande kostnadsminskningar.

Utvärdering av verksamhet

Brukarundersökningar görs vartannat år och enkäter för arbetsmiljö genomförs av medarbetare. Senast utförda uppföljningar både för brukare och medarbetare visade på goda resultat.

Stödfunktioner

Det finns i dagsläget ett flertal stödfunktioner som chefer kan få hjälp av, till exempel ekonomi, HR och löneadministration. Av intervjuerna framkommer dock att stödet med ekonomi och HR inte alltid uppfattas vara tillräckligt. Stödet kring ekonomi beskrivs till vänster. Stödet från övriga stödverksamheter varierar, men de olika stödfunktionernas uppdrag är inte tydligt och det saknas en tydlig organisation. Det finns stöd av en samordnare, men detta stöd uppfattas inte kunna nyttjas som önskat. En stor del av de administrativa uppgifterna och andra kringuppgifter sköts istället av enhetscheferna själva.

Utveckling antalet brukare och kostnader för LSS-boenden

Ekonomisk utveckling LSS-boenden

Nettokostnaderna har ökat för fyra av sex boenden åren 2020-2022. Nedre Norrbacka och Brogatan redovisar dock lägre kostnader under den aktuella perioden. Analys kring avvikelserna gentemot budget återfinns på nästkommande sida.

Utveckling brukare och platser

Kostnaden per plats har ökat under perioden 2020-2022 för fyra boenden och minskat för två boenden. Axvägen redovisar den största ökningen i kostnad per plats (nästan 900 tkr mellan åren 2020 och 2022), när kostnaderna inte har kunnat anpassas till minskningen av antalet brukare (från sex till tre brukare).

Antalet tjänster

Antalet årsarbetare och antalet årsarbetare per brukare har på totalen inte förändrats under perioden, förutom antal årsarbetare som gick ner något under år 2021 för att sedan gå tillbaka till 41 årsarbetare år 2022.

År	Kategori	Axvägen	Nedre Norrbacka	G:a Landsvägen	Brogatan	Storgatan 33	Övre Norrbacka	Totalt/ genomsnitt
2020	Nettokostnad, tkr	3 813	4 186	5 123	5 162	5 981	3 785	28 049
2021	Nettokostnad, tkr	4 076	4 340	5 187	4 317	5 953	4 234	28 107
2022	Nettokostnad, tkr	4 593	3 980	6 255	4 694	6 176	5 341	31 039
2020	Nettobudget, tkr	4 000	4 105	4 914	4 770	5 750	3 635	27 174
2021	Nettobudget, tkr	4 532	4 251	5 666	4 801	6 322	3 725	29 296
2022	Nettobudget, tkr	4 123	3 892	5 176	4 453	5 665	4 126	27 435
2020	Antal platser	*6	*7	4	5	*5	*8	35
2021	Antal platser	*4	*7	4	5	*5	*8	33
2022	Antal platser	*3	*7	4	5	*5	*8	32
2020	Kostnad per plats, kr	635 433	597 943	1 280 850	1 032 300	1 196 180	473 087	869 299
2021	Kostnad per plats, kr	1 019 075	620 000	1 296 625	863 380	1 190 640	529 250	919 828
2022	Kostnad per plats, kr	1 530 933	568 629	1 563 750	938 760	1 235 100	667 638	1 084 135
2020	Årsarbetare	6.2	5.5	7.4	7.6	8.4	5.6	41
2021	Årsarbetare	5.8	5.0	7.0	6.0	9.2	6.5	39
2022	Årsarbetare	6.5	5.0	7.8	6.0	8.3	7.1	41
2020	Årsarbetare per brukare	1.0	0.6	1.9	1.5	1.4	0.9	1.1
2021	Årsarbetare per brukare	1.5	0.6	1.8	1.0	1.5	0.8	1.1
2022	Årsarbetare per brukare	2.2	0.6	1.3	1.2	1.4	0.9	1.1

*Antal platser för boendena kan eventuellt utökas vid behov. Boende Axvägen har i dagsläget tre platser, men har historiskt haft sex platser men man planerar att lägga ner boendet när andra alternativ finns.

Budgetavvikelser inom LSS-boende

Analys av budgetavvikelser

LSS-boendena visar på ett överskott mot budget under år 2021 för att under 2020 och 2022 visa på underskott. Även LSS-boendena i Valdemarsviks kommun fick ta del av statsbidrag i samband med covid-19, vilket har påverkat de ekonomiska utfallet för boendena. LSS-verksamheten har dock inte mottagit bidrag i samma omfattning som särskilt boende och hemtjänstverksamheten, vilket har gjort att den ekonomiska påverkan blivit mindre för LSS-boendena.

För LSS-boendena är personalkostnaden den största posten och visar också på den största avvikelsen. År 2022 var avvikelsen 3,5 miljoner kronor.

I budgeten budgeteras fast anställd personal och vikarier under samma konto och särskiljs inte. I utfallet kan man dock följa upp fastanställd personal och vikariekostnader separat. Personalkostnaderna är dock totalt sett större än budgeterat, vilket till stor del beror på att boendenas utformning kräver en högre personaltäthet.

Ansvar	2020	2021	2022	Totalt
AXVÄGEN GRUPPBOSTAD LSS	187,40	455,30	-470,30	172,40
BROGATAN GRUPPBOSTAD LSS	-391,50	484,00	-240,50	-148,00
NED.NORRBÄCKA GR.BOST.LSS	-80,60	-89,50	-88,40	-258,50
GRUPPBOSTAD LSS STORG 33	-230,90	368,50	-510,10	-372,50
G:A LANDSV.GRUPPBOST.LSS	-209,40	479,80	-1 078,90	-808,50
Ö.NORRBÄCKA GR.BST.LSS PSYK	-149,70	-508,60	-1 215,60	-1 873,90
Totalt	-874,70	1 189,50	-3 603,80	-3 289,00

Avvikelse per kontogrupp	2020	2021	2022	Totalt
3	442,90	925,50	-81,30	1 287,10
4	40,80	13,80	-17,80	36,80
5	-467,30	37,60	-3 511,90	-3 941,60
6	-993,50	208,60	-63,70	-848,60
7	102,40	4,00	70,90	177,30
Totalt	-874,70	1 189,50	-3 603,80	-3 289,00

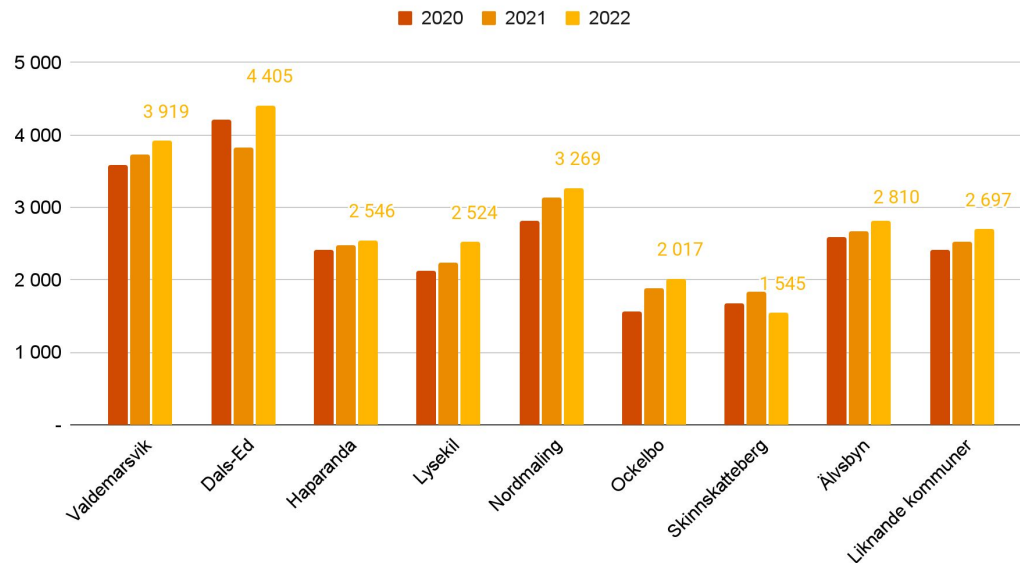
Personalkostnader och lokalkostnader för LSS-boenden

2020-2022, personalkostnad

Personalkostnaden är den största kostnadsposten inom LSS-verksamheten.

PwC har tagit ut Valdemarsviks och liknande kommuners räkenskapssammandrag för perioden 2020-2022 och plockat ut personalkostnader. Dessa har sedan dividerats med antalet invånare för att kunna jämföras på ett bättre sätt. Nedan redovisas personalkostnaden per invånare för LSS-verksamheten. Här redovisar Valdemarsvik en högre personalkostnad per invånare. Skillnaden mot snittet liknande kommuner är cirka 1200 kr per invånare eller 9 miljoner totalt sett. Att personalkostnaden är högre kan bero på vårdtyngden och att brukarna i Valdemarsvik kräver en högre personaltäthet. En annan trolig faktor är att boendenas utformning och struktur driver personalkostnaden, dvs att det krävs mer personal för att kunna stödja brukarna i deras boendemiljö.

Personalkostnad per invånare, LSS

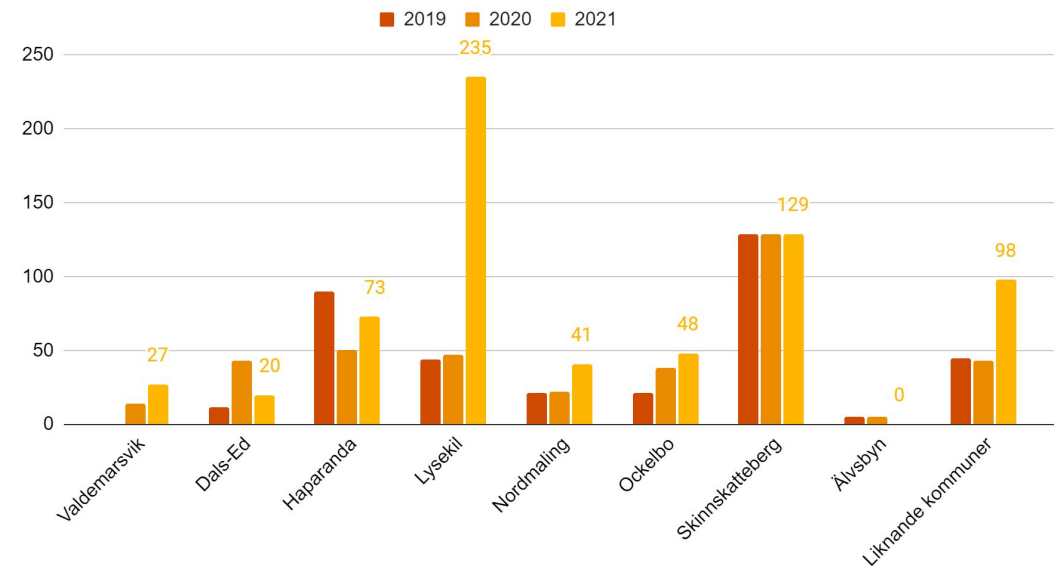

2019-2021, lokalkostnad

Lokalkostnaderna är vanligtvis en stor kostnadspost inom LSS-verksamheten och det är av vikt att undersöka om lokalkostnaden har en stor påverkan på verksamhetens totala kostnad.

PwC har tagit ut Valdemarsviks och liknande kommuners räkenskapssammandrag för perioden 2019-2021 och plockat ut externa och interna lokalkostnader. Dessa har sedan dividerats med antalet invånare för att kunna jämföras på ett bättre sätt. Nedan redovisas lokalkostnaden per invånare för LSS-verksamheten. Här redovisar Valdemarsvik en väldigt låg kostnad. Jämför vi den redovisade totalkostnaden i räkenskapssammandraget för LSS-verksamheten med ekonomiutdrag från kommunens ekonomisystem så ser kostnaden i räkenskapssammandraget ut att vara omkring 50 procent lägre. Här kan det ha gjorts någon fördelning från LSS-verksamheten till någon annan verksamhet men detta behöver säkerställas.

Lokalkostnad per invånare, LSS

4.4

Hemtjänst

Sex olika hemtjänstgrupper arbetar för att ge omvårdnad och service för äldre i ordinärt boende i Valdemarsviks kommun

Organisation

Det finns idag sex hemtjänstgrupper i Valdemarsviks kommun och 329 brukare.

- Hemtjänst Nord/Syd
- Hemtjänst Nattpatrull
- Hemtjänst Gryt
- Hemtjänst Öst/Väst
- Hemtjänst Ringarum
- Hemtjänst Gusum

Det finns tre enhetschefer och 93 medarbetare som arbetar inom verksamheten.

Samarbete med myndighet

Samarbetet med biståndshandläggarna uppfattas i huvudsak bra. Av intervjuerna framkommer dock att det finns behov av att i högre grad säkerställa att beviljade timmar motsvarar det aktuella behovet hos brukaren, till exempel i samband med att en brukare kommer hem efter en sjukhusvistelse. Besluten ligger ofta kvar som innan, även om brukarens behov har ändrats i samband med/efter sjukhusvistelsen och utförarsidan anser att det finns behov av fler hembesök för att säkerställa det aktuella behovet. Om biståndshandläggarna själva inte kan åka ut skulle brukarens kontaktperson kunna åka med ut till brukaren.

Cheferna önskar utvecklat stöd i ekonomi

Av intervjuerna framkommer vidare att även cheferna inom hemtjänsten inte uppfattar sig ha tillräcklig insikt i hur resursfördelningen går till eller ha möjlighet att påverka hur resurser fördelas. I budgetprocessen för 2023 har varje chef fått en ram att förhålla sig till men utan någon egentlig förklaring på vad den ska innehålla. Budgeten kom vidare mycket sent, i maj månad. Inom hemtjänsten har budgetramen fördelats utifrån antal timmar, men hur antalet timmar har räknats fram har cheferna inte insikt i. Liksom för hemtjänsten uppfattas stödsystemen inte kunna möta verksamhetens behov idag, och det finns även behov av utveckling av stödfunktionerna i kommunerna, se beskrivningen under särskilt boende på s. 20.

Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun

PwC

Uppföljning av verksamhet

Inom hemtjänsten har man nyligen infört Lifecare. Lifecare innefattar bl.a. planering och registrering av tid inom hemtjänsten, en gemensam plattform för dokumentation och genomförandeplaner samt schemaläggning för personal. Enligt cheferna i hemtjänsten ska man med Lifecare kunna se beviljad och planerad tid, men utförd tid kan man i dagsläget inte se.

Det har beskrivits att det finns begränsade uppföljningsmöjligheter och det är svårt att få ut relevant statistik. Ekonomi och ärendestatistik finns inte tydligt integrerat idag. För uppföljning av verksamheten har dock cheferna nyligen fått tillgång och börjat använda sig av olika nyckeltal. Nyckeltalen innefattar exempelvis uppföljning kring antal timmar, sjukfrånvaro etc.

Eftersom dessa nyckeltal är nya för cheferna, har de ännu inte landat i hur och till vilket grad nyckeltalen kan komma att hjälpa dem i deras styrning. Nyckeltalen som tagits fram har dock primärt ett verksamhetsfokus och det finns ännu inte nyckeltal som binder samman verksamhet och ekonomi.

Under intervju med cheferna för hemtjänstverksamheten beskrevs att det är mycket restid för personalen och det är långa avstånd för flera av hemtjänstgrupperna. Många brukare som bor i utkanten av kommunen, är också i behov av dubbelbemanning.

Utvärdering av verksamhet

Utvärdering av verksamheten görs genom Socialstyrelsens mätningar. Senaste mätningen visar på bra resultat. Inga interna brukarundersökningar har genomförts inom kommunen och inom hemtjänstverksamheten.

Sammanställning av data från verksamhetssystemet Lifecare

Analys av de olika tidstyperna

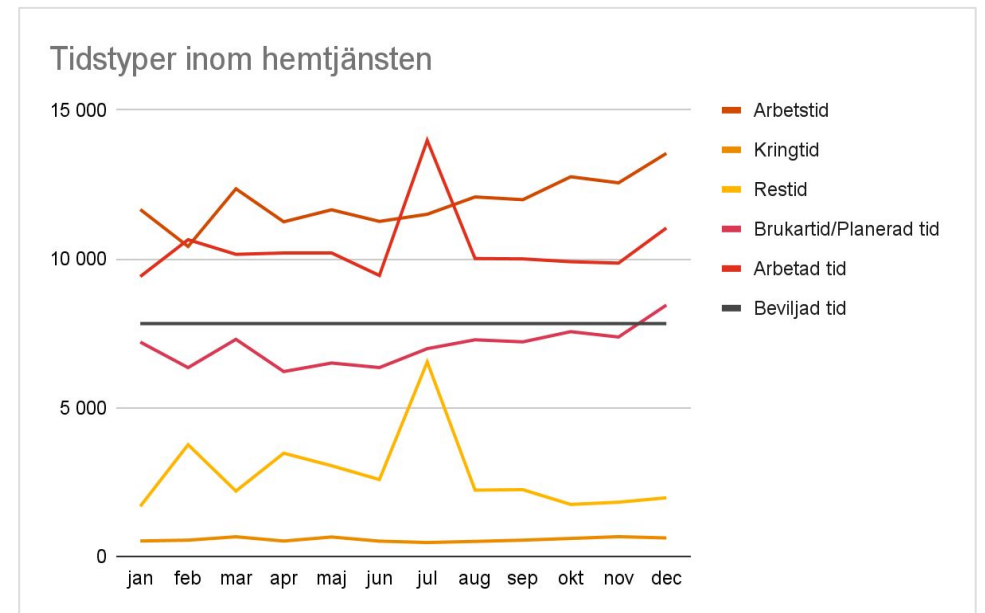
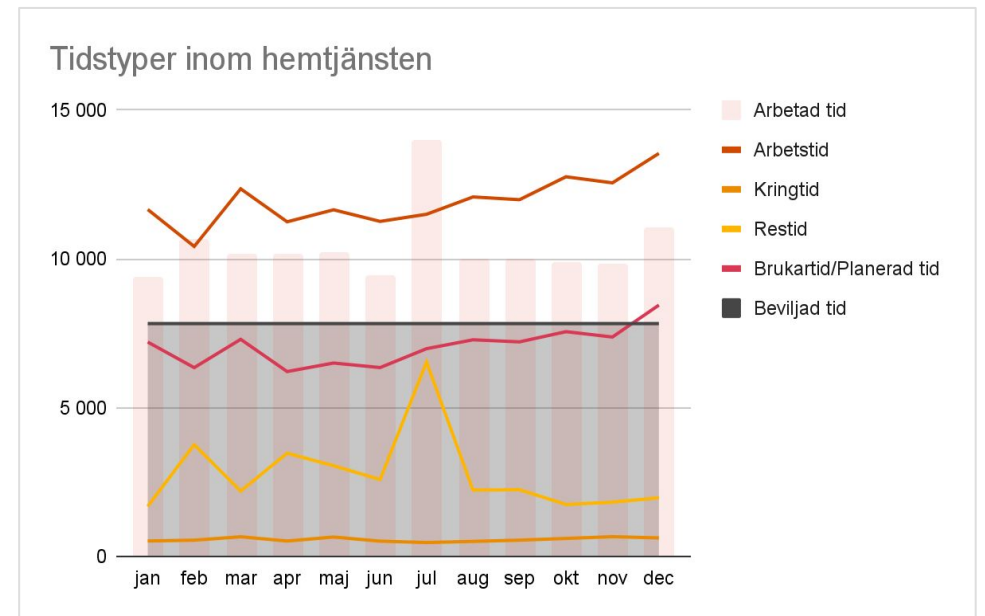
PwC har fått ta del av statistik från verksamhetssystemet Lifecare som visar på de olika tidstyper inom hemtjänstverksamheten för år 2022. Statistiken har sammanställts och återfinns i graferna till höger.

I dagsläget går det inte att få ut utförd tid från Lifecare, vilket gör det svårt att utvärdera effektiviteten för de olika hemtjänstgrupperna. Det noteras att endast 90,3 procent av den beviljade tiden planeras ut, vilket skulle kunna indikera på att brukarna får beslut om mer beviljad tid än vad de faktiskt har behov av.

Av den totala arbetade tiden under 2022 utgörs ca 87,3 procent av tid kopplat till brukaren (planerad tid, restid och kringtid). Det innebär att 13 procent av personalens tid inte går till brukaren, vilket motsvarar ca 5 timmar i veckan eller 1 timme per vardag. En del icke-brukartid ingår i arbetet, t.ex. i form av utbildning, APT eller andra möten. PwC bedömer dock att en timme per dag är en relativt stor andel, när kringtid och restid redan är borträknat.

Utveckling under året

Vid vidare analys av utvecklingen under året för de olika tidstyperna har de ökat ungefär lika mycket mellan januari-december, mellan 15-20 procent. Den beviljade tiden ligger rakt fördelad i under perioden då vi bara haft en årstotal. Det har dock varit en stor ökning av antal timmar under sommarmånaderna, vilket rimligtvis är kopplat till att man under dessa månader har sommarvikarier.

Utveckling antalet brukare och kostnader för hemtjänst

Kostnaderna har ökat 2020-2022

Nettokostnaderna har ökat i samtliga hemtjänstgrupper åren 2020-2022 och i genomsnitt har kostnaderna ökat med 34 procent. Hemtjänstgrupp Öst/Väst har ökat mest med 60 procent.

Även volymerna - i form av antalet brukare och antalet beviljade timmar - har ökat med 12,2 respektive 45,5 procent totalt sett. År 2022 beviljades nästan 93 913 hemtjänsttimmar på 432 brukare.

Kostnad per hemtjänsttagare har ökat för samtliga grupper, förutom för hemtjänstgruppen i Gryt där kostnaden har blivit lägre per hemtjänsttagare. De minskade kostnaderna för hemtjänstgruppen i Gryt förklaras av att antalet hemtjänsttagare har blivit fler och att kostnaderna inte har ökat i samma takt. Kostnaden per timme är dock klart högre i Gryt än i de andra hemtjänstgrupperna.

Kostnad per timme har ökat för Ringarum, Gusum och Gryt, men minskat för hemtjänstgrupperna Syd/Nord och Öst/Väst.

Analys kring avvikelserna gentemot budget återfinns på sida 40.

Antalet tjänster

Antalet tjänster har totalt för hemtjänsten ökat med över 20 tjänster under perioden 2020-2022.

År	Kategori	Syd/Nord	Öst/Väst	Ringarum	Gusum	Gryt	Totalt
2020	Nettokostnad	11 348	7 060	6 197	5 201	4 107	33 913
2021	Nettokostnad	12 002	10 243	6 483	5 716	4 153	38 597
2022	Nettokostnad	13 289	11 330	8 374	7 562	4 583	45 138
2020	Nettobudget	11 011	9 698	4 957	5 802	4 383	35 851
2021	Nettobudget	12 312	7 455	12 413	132	4 845	37 157
2022	Nettobudget	12 054	9 723	5 987	4 013	4 348	36 125
År	Kategori	Syd/Nord	Öst/Väst	Ringarum	Gusum	Gryt	Totalt
2020	Hemtjänsttagare	147	78	59	72	29	385
2021	Hemtjänsttagare	162	101	59	67	32	421
2022	Hemtjänsttagare	163	104	58	68	39	432
2020	Timmar	22500	9 818	14 923	12 193	5 089	64 523
2021	Timmar	23723	17 884	16 301	11 356	4 862	74 126
2022	Timmar	27743	30 380	15 866	15 217	4 707	93 913
2020	Kostnad per hemtjänsttagare	77 197	90 513	105 034	72 236	141 621	88 086
2021	Kostnad per hemtjänsttagare	74 086	101 416	109 881	85 313	129 781	91 679
2022	Kostnad per hemtjänsttagare	81 528	108 942	144 379	111 206	117 513	104 486
2020	Kostnad per timme	504	719	415	427	807	526
2021	Kostnad per timme	506	573	398	503	854	521
2022	Kostnad per timme	479	373	528	497	974	481
2020	Årsarbetare						62.3
2021	Årsarbetare						68.0
2022	Årsarbetare						84.3
2020	Timmar/ Åa						1 036
2021	Timmar/ Åa						1 090
2022	Timmar/ Åa						1 114

Uppföljning av hemtjänsten och spridning av antal timmar

Fördelningen av antalet timmar per brukare 2020-2022

Den officiella statistiken visade på att Valdemarsviks kommun i genomsnitt har ett högt antal beviljade timmar per brukare och månad, till följd av felaktig inrapportering. Enligt utdrag från kommunens verksamhetssystem uppgår det genomsnittliga antalet timmar per brukare till 19 timmar per månad 2022. Detta är en ökning med ca 4 timmar per månad sedan 2020.

År 2022 hade ca 81 procent av brukarna färre än 30 timmar i stöd och att enbart 2 personer hade ett behov av stöd på mer än 120 timmar. Ökningen i antalet timmar mellan 2020 och 2022 har främst skett i intervallet 0-29 timmar per månad.

Hemtjänsttagare	2020	2021	2022	Trend
0-29 h	295	327	343	
30-59 h	41	45	47	
60-89 h	18	22	16	
90-119 h	7	9	15	
120 + h	1	2	2	
Summa	362	405	423	
Timmar/ år	2020	2021	2022	Trend
0-29 h	19 232	42 052	66 253	
30-59 h	20 387	18 949	17 001	
60-89 h	14 975	7 206	5 789	
90-119 h	8 485	4 736	3 611	
120 + h	1 445	1 184	1 258	
Summa	64 524	74 126	93 913	
Timmar per brukare	15.0	15.0	19.0	

Budgetavvikelser inom hemtjänstgruppen

Analys av budgetavvikelser

Hemtjänstgrupperna i Valdemarsviks kommun visar på ett överskott mot budget under år 2020 för att under 2021 och 2022 visa på underskott. Viktigt att ha i åtanke är att många kommuner inklusive Valdemarsvik har mottagit statliga bidrag kopplat till covid-19. De stora statliga tillskotten under pandemin har påverkat hela kommunsektorn, och lett till överskott i många kommuner åren 2020-2021. I takt med att statsbidragen minskat har många kommuner haft svårt att upprätthålla en ekonomi i balans och istället har man gått med underskott. Även Valdemarsviks kommuns resultat för år 2020 och 2021 hade rimligtvis sett annorlunda ut om kommunen inte hade mottagit statsbidrag i samband med pandemin.

Inom hemtjänstverksamheten är personalkostnaden den absolut största kostnadsposten. Vid vidare analys av personalkostnaderna går det att utläsa att budgeten inte förändrats nämnvärt under perioden, totalt budgeterade personalkostnader ligger omkring 41 mnkr per år. Avvikelsen som visas i nedre tabellen utgörs således av kostnadsökningar för personalkostnader. När vi tittar på hur det har budgeterats (vilka konton som använts) ser det ut som att alla personalkostnader budgeteras på några få konton. Att lägga budget på en något högre nivå är enklare vid själva budgeteringen men gör det svårare att analysera utfallet. I det här fallet så är det svårare att säga vad som är orsaken till att personalkostnaden ökat. Är det fler timvikarier, fastanställda, mer övertid eller något annat?

Fram till år 2022 ser vi att antalet hemtjänsttagare och antalet timmar har ökat under perioden. Men budget har inte tagit höjd för fler brukare och inte utvecklats med volymen, vilket resulterat i ökade underskott.

Avvikelse per hemtjänstgrupp	2020	2021	2022	Totalt
HEMTJÄNST GEMENSAMT	137,40	785,60	-246,70	676,30
HEMTJÄNST GRYT	276,30	691,90	-235,10	733,10
HEMTJÄNST GUSUM	600,30	-5 583,80	-3 549,30	-8 532,80
HEMTJÄNST RINGARUM	-1 239,80	5 929,70	-2 387,00	2 302,90
HEMTJÄNST SYD/NORD	-337,00	310,20	-1 235,00	-1 261,80
HEMTJÄNST ÖST/VÄST	2 637,60	-2 788,20	-1 607,00	-1 757,60
Totalt	2 074,80	-654,60	-9 260,10	-7 839,90

Avvikelse per kontogrupp	2020	2021	2022	Totalt
3	467,10	1 145,70	1 609,60	3 222,40
4	12,40	-37,20	-169,30	-194,10
5	1 132,10	-1 360,10	-10 057,70	-10 285,70
6	201,20	-535,90	-473,20	-807,90
7	262,00	136,50	-169,00	229,50
8	0,00	-3,60	-0,50	-4,10
Totalt	2 074,80	-654,60	-9 260,10	-7 839,90

5

Demografisk
framskrivning

Kommunal verksamhet och befolkningsförändringar

Att en kommun med stor befolkning har "mer" kommunal verksamhet än en liten är tämligen självklart. Två lika stora kommuner kan dock ha olika utbyggd kommunal verksamhet.

Skillnader kan förklaras av:

- Åldersstrukturen
- Socioekonomiska strukturen
- Graden av "frivillig" verksamhet
- Ambitionsnivån i obligatorisk verksamhet
- Inslag av entreprenad (påverkar nivån på den verksamhet där kommunen är huvudman)

Den enklaste kommunen att driva är den där befolkningsutvecklingen är stabil och där ålderskullarna är ungefär lika stora mellan åren. Verkligheten är dock en annan!

Både minskande och växande kommuner upplever svängningar i ålderskullarnas storlek på grund av historiska variationer av födelsetalen (40-talet, 60-talet, 90-talet).

Efterfrågan på kommunens tjänster behöver nödvändigtvis inte öka eller minska i samma takt som antalet invånare förändras. Alla invånare efterfrågar inte alla delar av kommunernas tjänsteutbud.

Efterfrågan på verksamhetslokaler beror framför allt av utvecklingen för de specifika åldersgrupper som verksamheterna vänder sig till och av statliga reformer eller samhällsförändringar som påverkar målgruppernas efterfrågan.

För de individuella tjänsterna kostar nya lokaler och anläggningar mer än gamla. Finns det ledig kapacitet kan exempelvis en ytterligare elev kosta mindre än genomsnittet (marginalkostnaden). När kommunen slår i kapacitetstaket kan den extra eleven bli väldigt dyr.

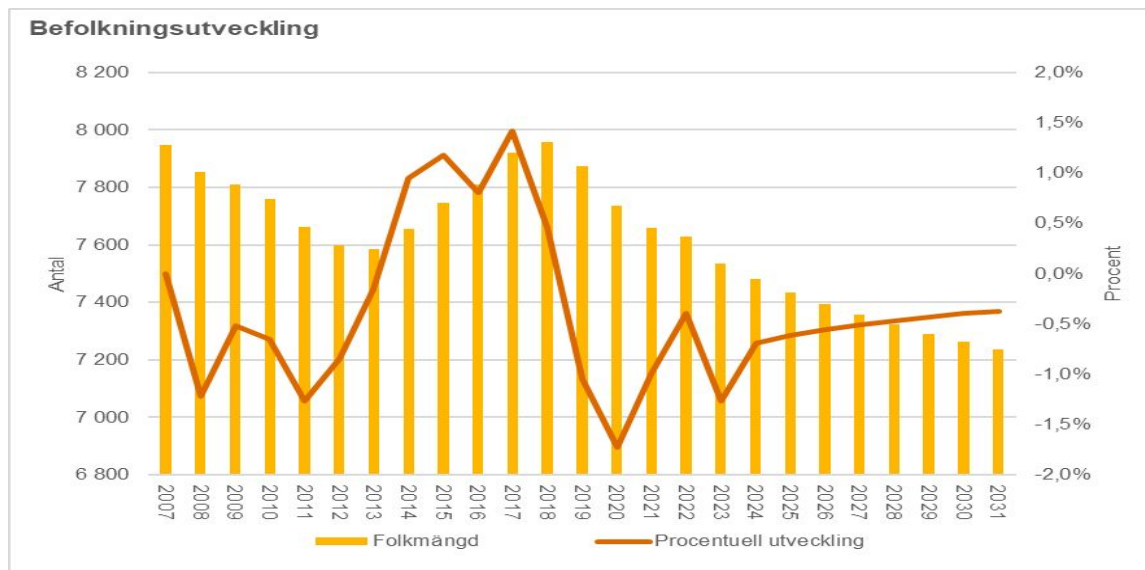
Den demografiska framskrivningen tar sin utgångspunkt i kommunens befolkningsprognos och kommunens räkenskapssammandrag för 2022.

I modellen låter vi de olika verksamheterna följa utvecklingen i relevanta åldersgrupper genom en demografisk framskrivning. Genom denna beräkning kan vi utläsa det underliggande kostnadstrycket totalt samt vilka verksamheter som eventuellt behöver mer eller mindre resurser.

Vi har som ett komplement tittat på investeringar. Modellen tar sin grund i befolkningsutvecklingen inom respektive verksamhet samt tillgängliga platser. Modellen räknar sedan fram demografiskt betingade investeringar, det vill säga investeringar i verksamhetslokaler som föranleds av volymutvecklingen enligt befolkningsprognosen. Inga demografiskt motiverade investeringar har dock identifierats.

Befolkningen förväntas minska fram till år 2031

Befolkningsutveckling 2007- 2031

Historik

- Befolkningen har minskat med cirka 4 procent sedan 2007, vilket motsvarar en minskning med knappt 300 personer.
- Den årliga procentuella förändringen har varierat mellan -2 procent och +1,5 procent 2007-2022.

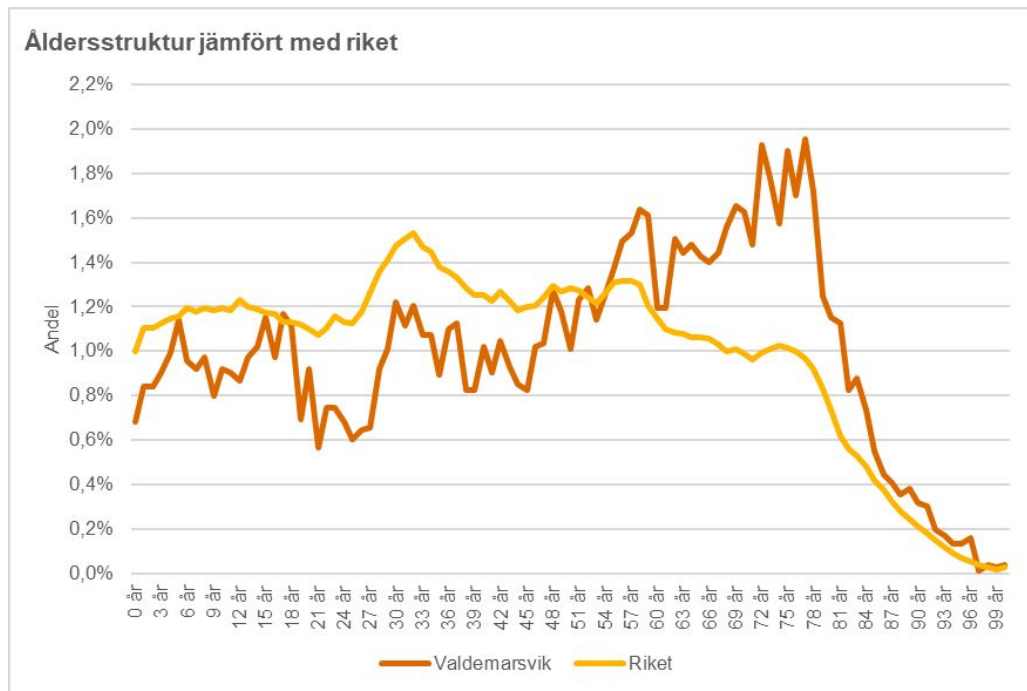
Prognos

- Enligt befolkningsprognosen förväntas befolkningen minska fram till 2031, jämfört med 2022.
- Befolkningen förväntas minska mest mellan 2023 och 2025. Från 2026 planar befolkningsminskningen ut något.
- Totalt beräknas befolkningen minska med 136 invånare, motsvarande 0,8 procent, fram till år 2031. Enligt prognosen kommer Valdemarsvik ha en befolkning på 7 235 invånare år 2031.

Framtiden inom äldreomsorg och LSS

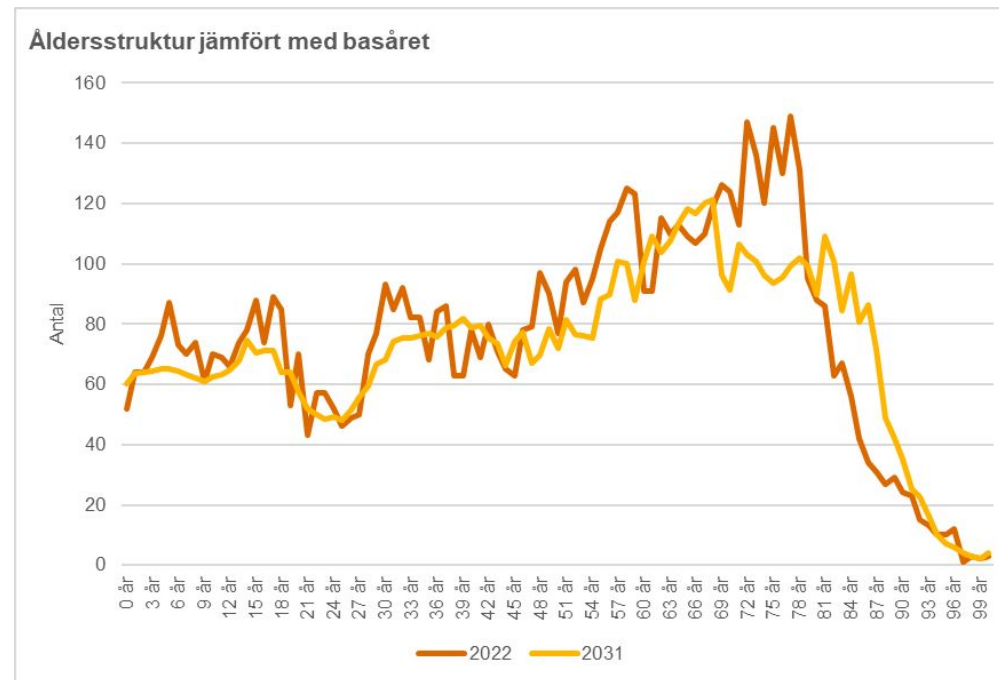
Åldersstruktur basår jämfört med riket

- I riket finns tre tydliga toppar vilket handlar om de som är födda på 1940-, 1960- samt 1990-talet och som nu är cirka 30, 50 och 70 år gamla.
- Till skillnad från rikets demografi har Valdemarsvik kommun färre invånare i de yngre åldrarna. Kommunen har även en högre andel i åldersgruppen 65+ år i förhållande till riket.

Åldersstruktur basår jämfört med 2031

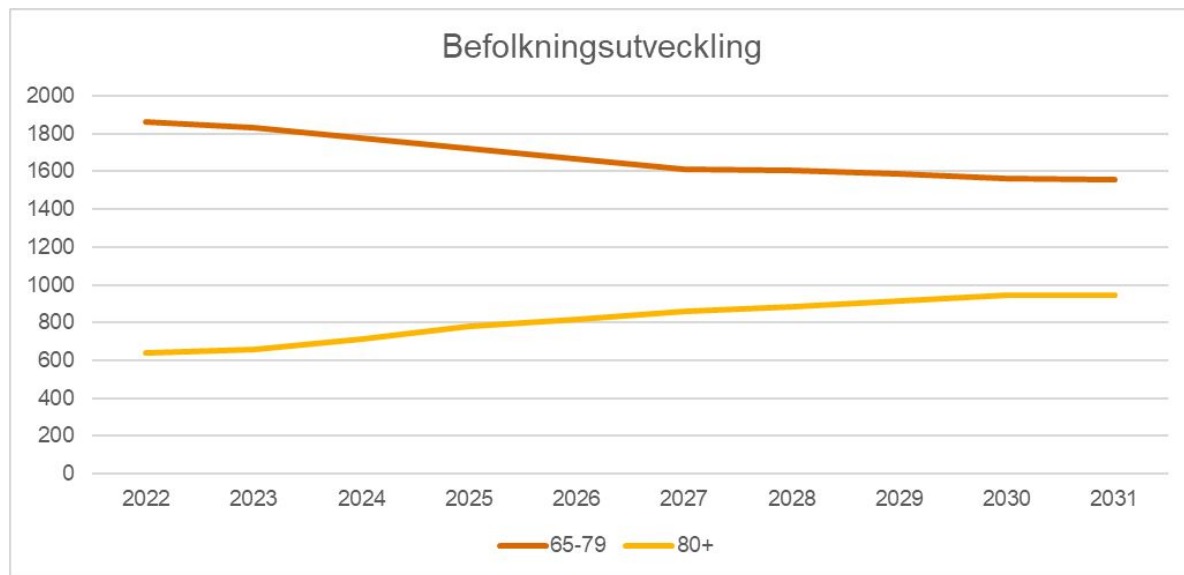
- Utvecklingen av befolkningsstrukturen fram till 2031 är en förskjutning av dagens struktur samt förväntningar med avseende på framtidens flyttmönster och födelseantal.
- Fram till 2031 kommer Valdemarsviks befolkning öka främst bland antalet äldre (85+ år). Antalet invånare i åldern 70-85 år kommer samtidigt att minska.

Framtiden inom äldreomsorgen

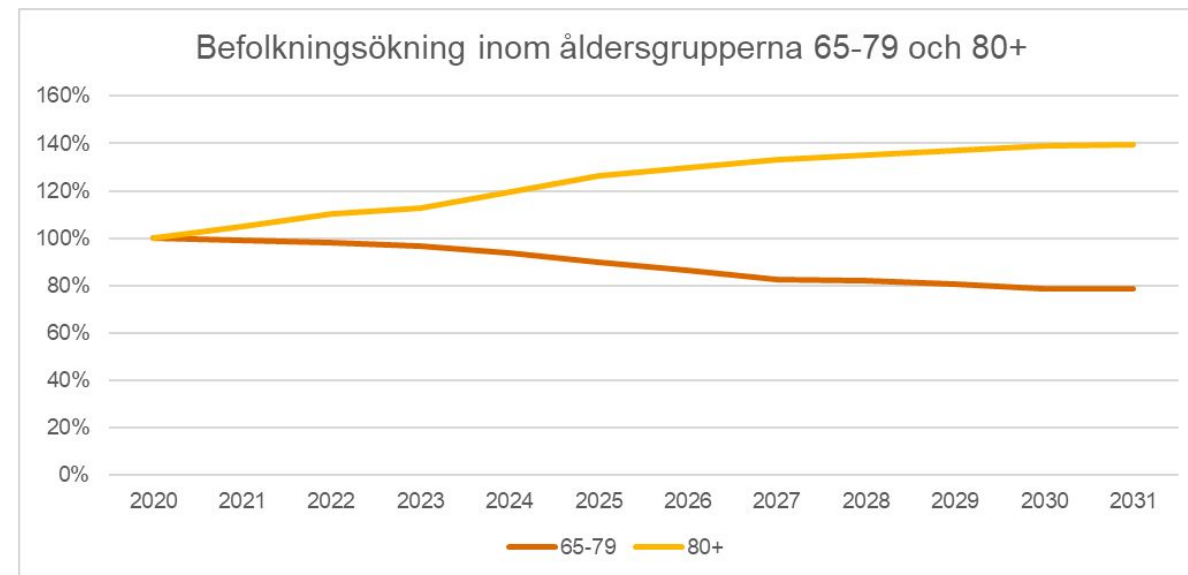
Befolkningsförändring 65+ i antal personer

- Befolkningen i gruppen 65-79 år kommer att minska med 272 personer.
- Befolkningen i gruppen 80+ kommer att öka med 287 personer.

Befolkningsförändring 65+ i procent

- Befolkningen i gruppen 65-79 år kommer att minska 21%.
- Befolkningen i gruppen 80+ kommer att öka med 40%.

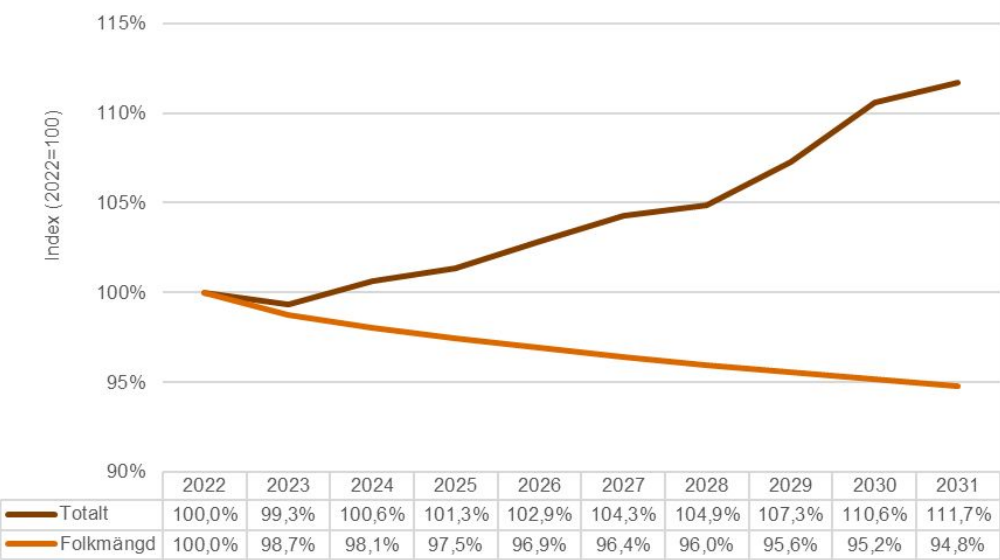

Demografiskt tryck totalt samt inom äldreomsorgen och LSS

Demografiskt tryck totalt

- Givet befolkningsprognosen och de antaganden som har gjorts avseende servicenivåer med mera ökar det totala kostnadstrycket med 11,7 procent (79 miljoner kronor) fram till år 2031.
- Det ska jämföras med en minskning av totalbefolkningen på 5,2 procent.

Demografiskt tryck och befolkning

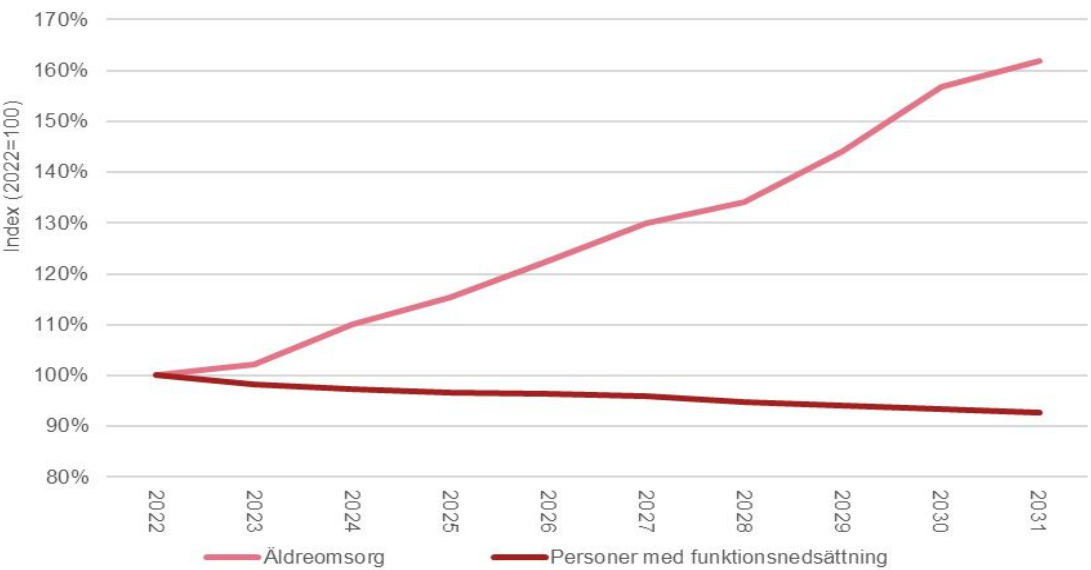

Demografiskt tryck Äldreomsorg och LSS

En utveckling enligt befolkningsprognosen skapar ett kostnadstryck på verksamheterna för äldre och personer med funktionsnedsättning fram till 2031 enligt nedan:

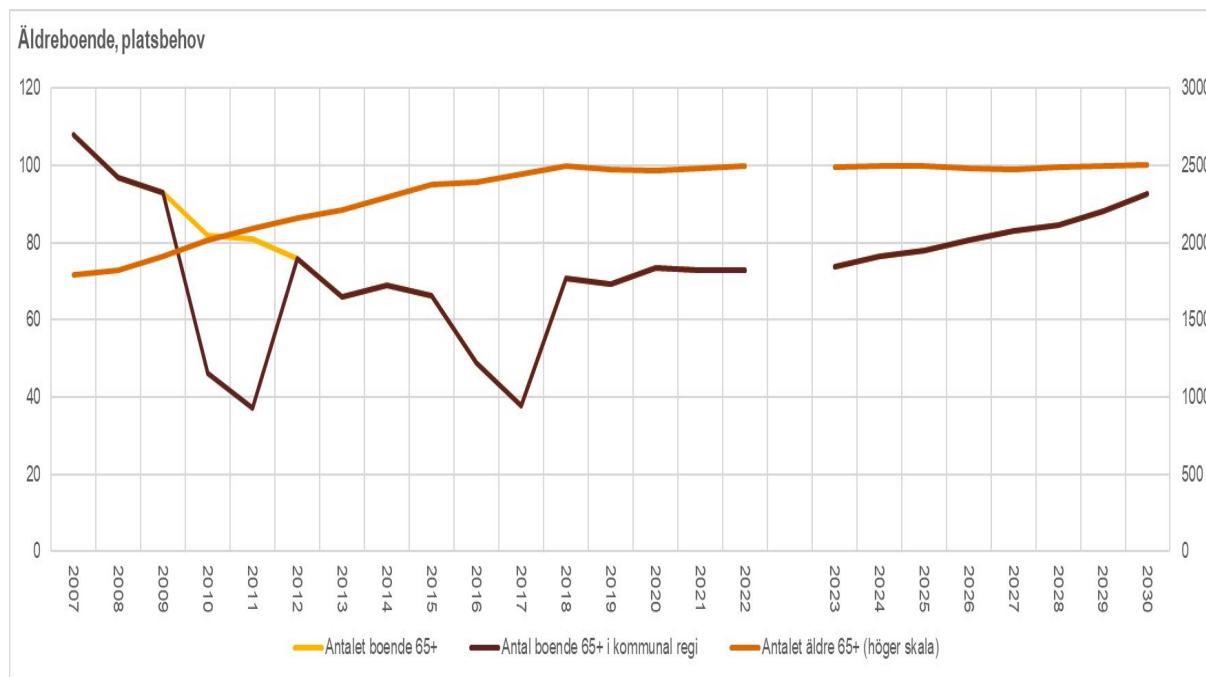
- Kostnadstryck äldreomsorgen 61,8 procent
- Kostnadstryck omsorg för personer med funktionsnedsättning -7,4 procent

Demografiskt tryck, äldreomsorg och personer med funktionsnedsättning

Platsbehov särskilda boenden

Platsbehov inom särskilda boende för äldre

Historisk utveckling 2007-2022

Antal personer 65 år och äldre: +707

Antal boende: -35

Frekvens: -3,1%

Prognos 2023-2031

Antal personer 65 år och äldre: 6

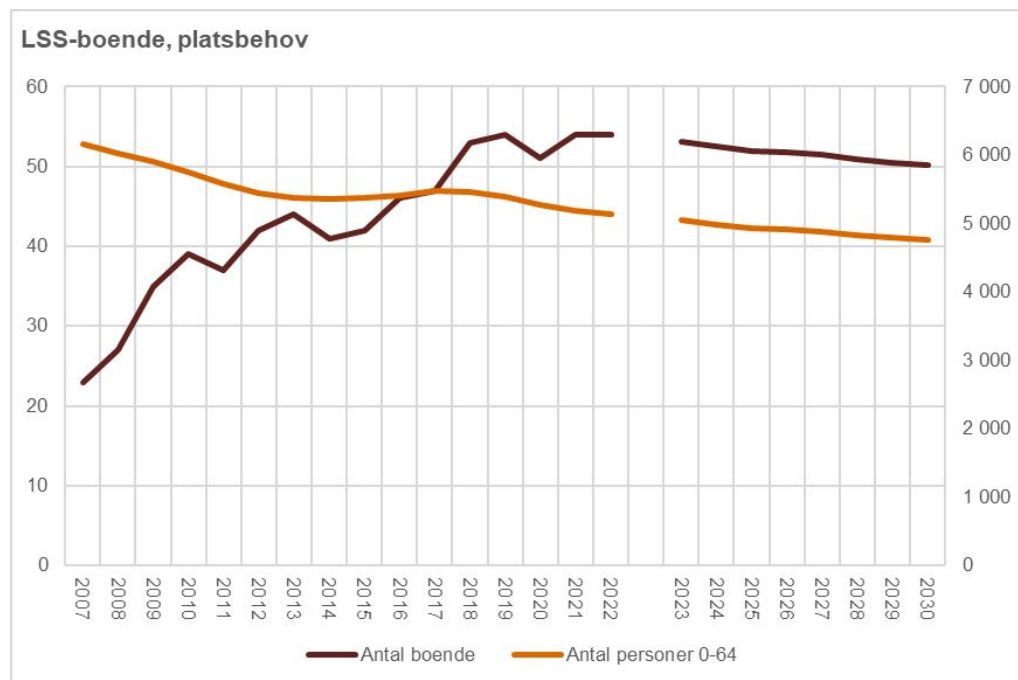
Antal boende: +21

Frekvens: 0,8 procent

Framskrivningen av platser baseras på nyttjandegraden 2022 i relevanta ålderskategorier (femårsintervall). Den demografiska utvecklingen motiverar inte att ytterligare särskilda boenden byggs, givet att kapaciteten från och med januari 2024 kommer att öka.

Platsbehov LSS-boende

Platsbehov LSS-boende

Historisk utveckling 2007-2022

Antal personer 0-64 år: -1026

Antal boende: +31

Frekvens: 0,7 %

Prognos 2023-2031

Antal personer 0-64 år: -401

Antal boende: -4,2

Frekvens: -

Behovet av platser på LSS-boenden är endast till del direkt relaterat till utvecklingen av antal personer 0-64 år. En bedömning av platsbehovet framöver bör således kompletteras med kunskap om förändringar i befintliga invånares behov (t.ex. barn som framöver kan vara i behov av boende) och kontinuerligt uppdateras. Det finns inget demografiskt motiverat behov av ytterligare platser.

6

Appendix

Demografisk tillbakablick

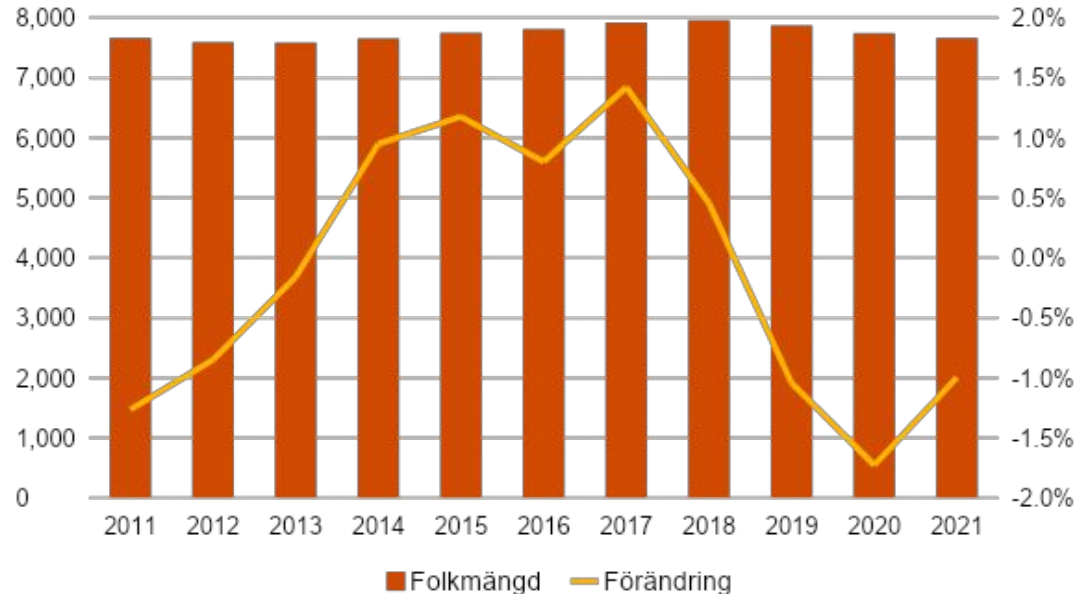

Befolkningsutveckling 2011–2021

2011–2021, befolkningsutveckling

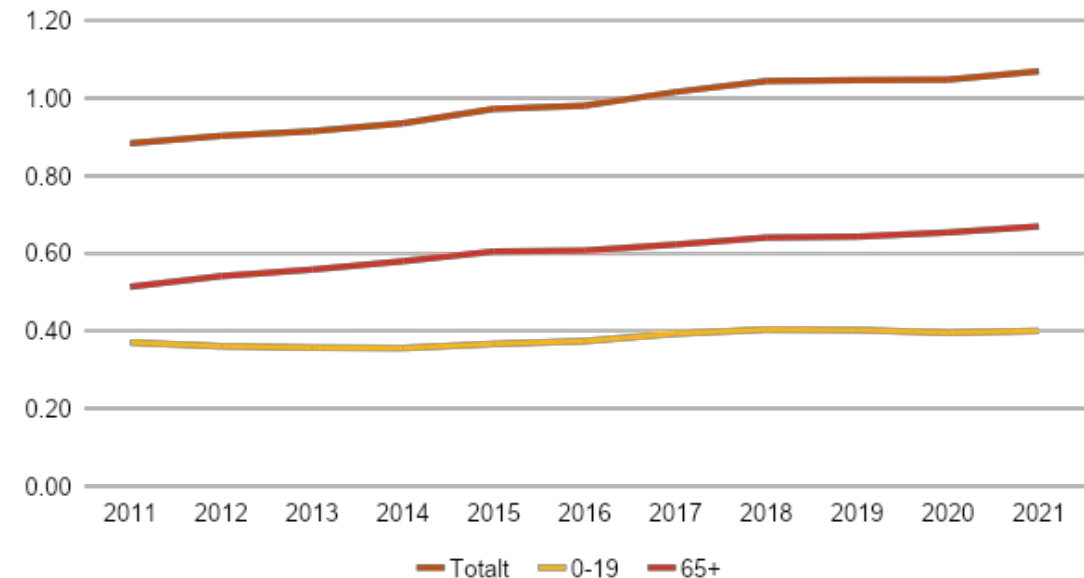
Kommunens folkmängd har minskat med 2 procent under perioden 2011 till 2021. Den årliga förändringen har varit som störst mellan 2015 och 2017 och uppgår i genomsnitt till 0,2 procent.

De åldersgrupper som främst är i behov av kommunal service (0-19 samt 65+) har minskat med 11 procent och ökat med 15 procent, vilket är en högre ökning än den totala befolkningsökningen.

2011–2021, försörjningskvot

Den förändring som skett i åldersgrupperna som är föremål för kommunal service (0-19 år samt 65+) gör att kommunens försörjningskvot har ökat under perioden (från 0,84 till 1,07).

Kostnader vs. demografi

Ett sätt att utvärdera hur pass väl kommunens resursfördelning har fångat den historiska befolkningsutvecklingen (och därmed det förändrade trycket på verksamheten) är att jämföra den faktiska kostnadsutvecklingen med en beräkning där kostnaderna antas följa demografin (förändring av befolkningen).

Kostnadsutvecklingen är hämtad från kommunens till SCB inrapporterade räkenskapssammandrag. Definitionen är "kostnad egen konsumtion", vilket är bruttokostnad minus interna intäkter samt försäljning till andra kommuner och landsting. Kostnaderna har räknats om i fasta priser med hjälp av KPI och faktisk löneutveckling.

Kostnadsförändringar utöver demografin kommer att beaktas som en förändring av servicenivån/kvaliteten.

Förändringar föranledda av statliga beslut:

- i allmänhet fullt ut finansierade av staten,
- regleringar enligt finansieringsprincipen,
- riktade statsbidrag.

Förändringar föranledda av kommunala beslut:

- d.v.s. förändrade anslag till olika verksamheter utöver vad som kan motiveras av demografin,
- effekter på driftsekonomi p.g.a. nyinvesteringar.

Förändringar av konjunkturen:

- till exempel högre kostnader för ekonomiskt bistånd under en lågkonjunktur.

Kostnader vs. demografi

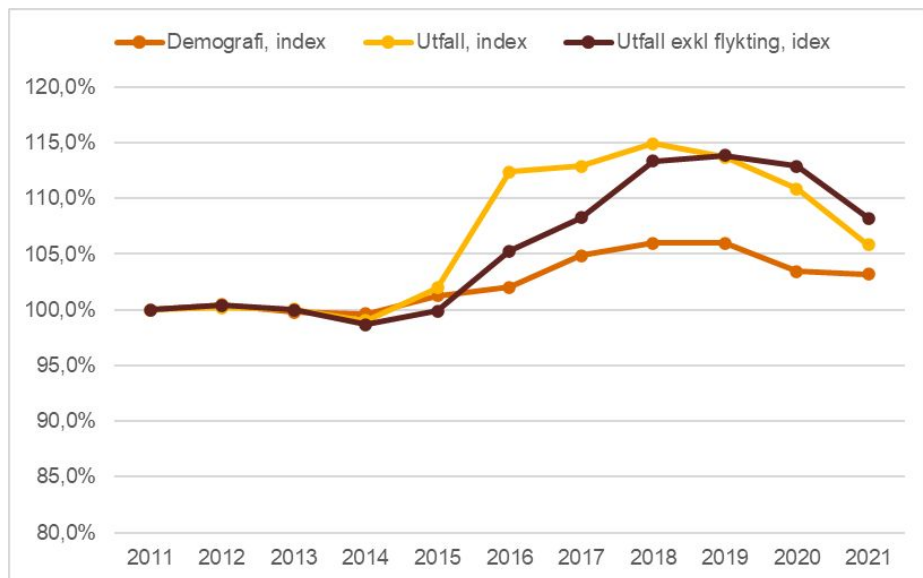
2011–2021, totalt

Det demografiska trycket under perioden motsvarar en ökning av kostnaderna med 3,2 procent i fasta priser.

De faktiska kostnaderna har i fasta priser ökat med 5,9 procent under perioden.

Sett över hela perioden har de totala kostnaderna utvecklats snabbare än vad som är motiverat av demografin.

Exkluderar vi kostnaderna för kommunens flyktingverksamhet är ökningen 8,2 procent.

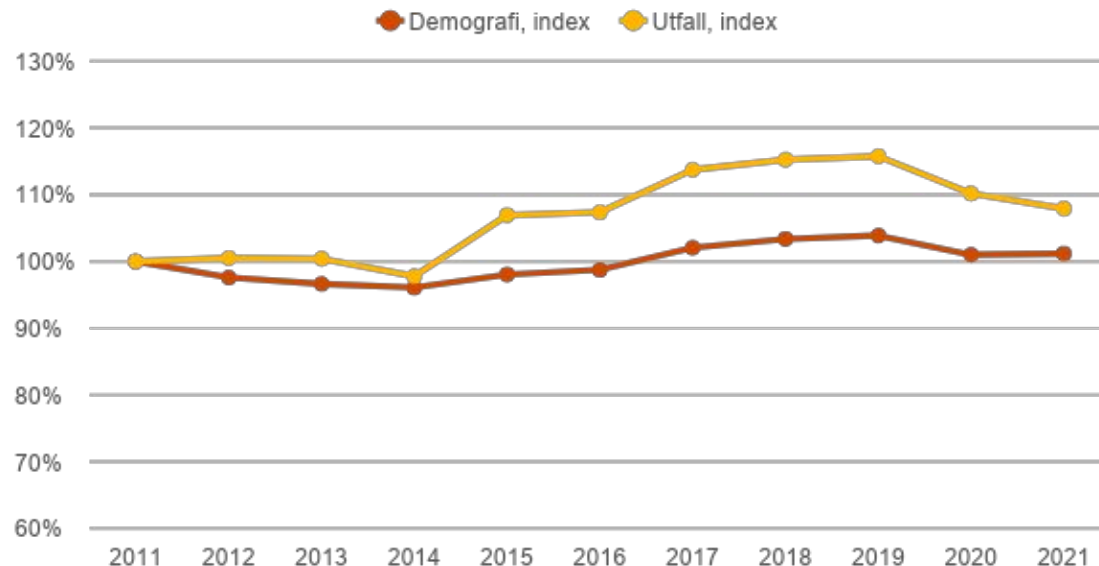

2011–2021, vård, skola och omsorg

Det demografiska trycket under perioden motsvarar en ökning av kostnaderna med 1,2 procent i fasta priser.

De faktiska kostnaderna har i fasta priser ökat med 7,9 procent under perioden.

Sett över hela perioden har kostnaderna för skola, vård och omsorg utvecklats snabbare än vad som är motiverat av demografin. De högre kostnaderna kommer framförallt från verksamheterna inom vård och omsorg..

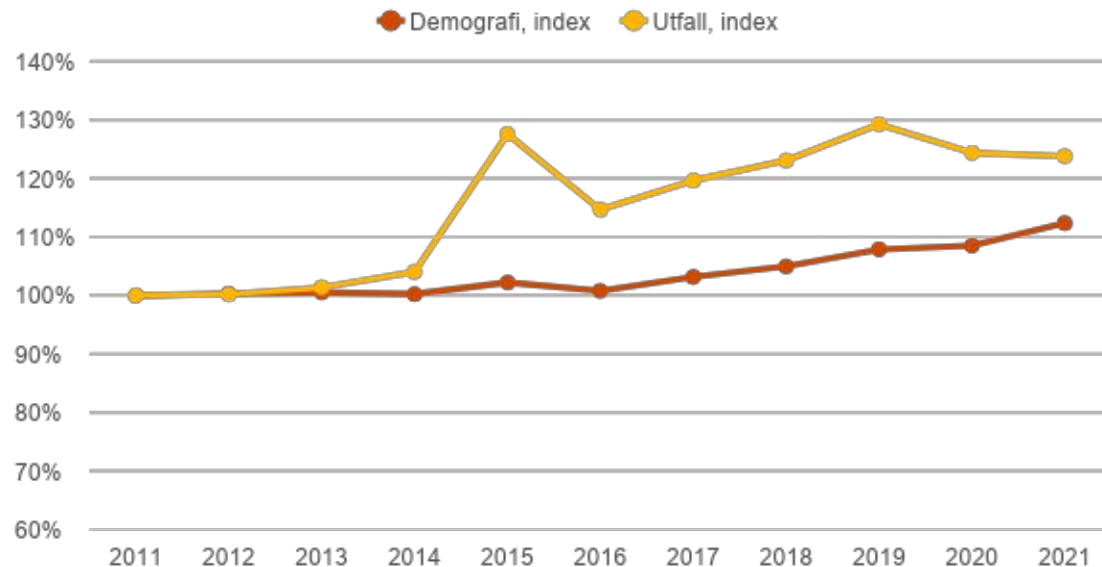
Kostnader vs. demografi

2011–2021, äldreomsorg

Det demografiska trycket under perioden motsvarar en ökning av kostnaderna med 12,4 procent i fasta priser.

De faktiska kostnaderna har i fasta priser ökat med 23,8 procent under perioden.

Sett över hela perioden låg kostnaderna med den demografiska utvecklingen fram till 2015 då kostnaderna ökade med cirka 25 procent. Åren därefter har utfallet legat över vad som är motiverat av demografin. De senaste åren har kostnaderna minskat i fasta priser trots ett ökat demografiskt tryck.

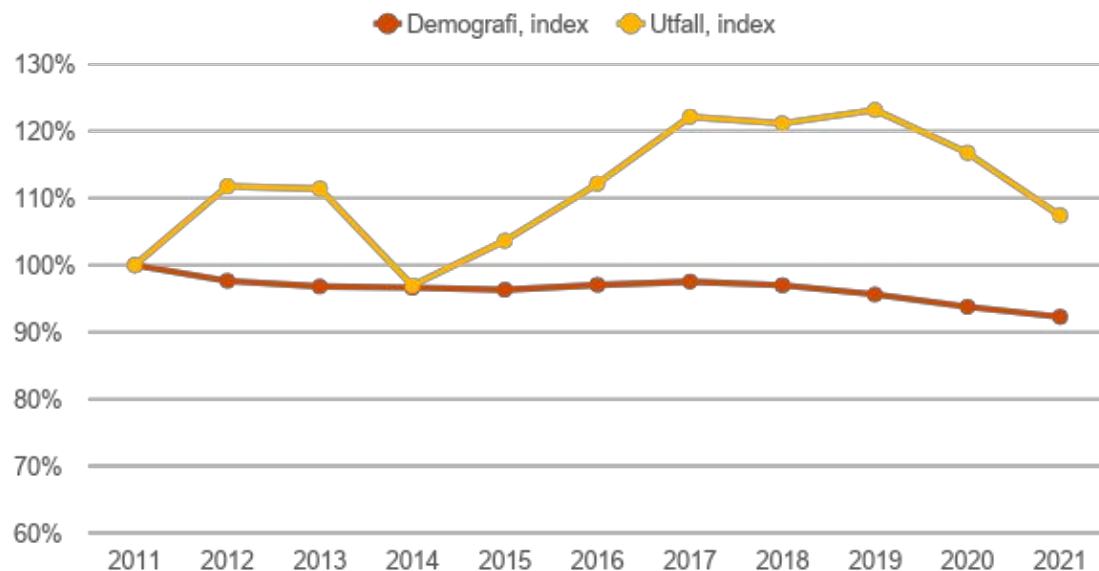
Kostnader vs. demografi

2011–2021, LSS

Det demografiska trycket under perioden motsvarar en minskning av kostnaderna med 7,7 procent till 92,3 procent i fasta priser.

De faktiska kostnaderna har i fasta priser ökat med 7,4 procent under perioden.

Sett över hela perioden har kostnaderna för LSS utvecklats snabbare än vad som är motiverat av demografin. Det senaste åren har skillnaderna dock minskat.

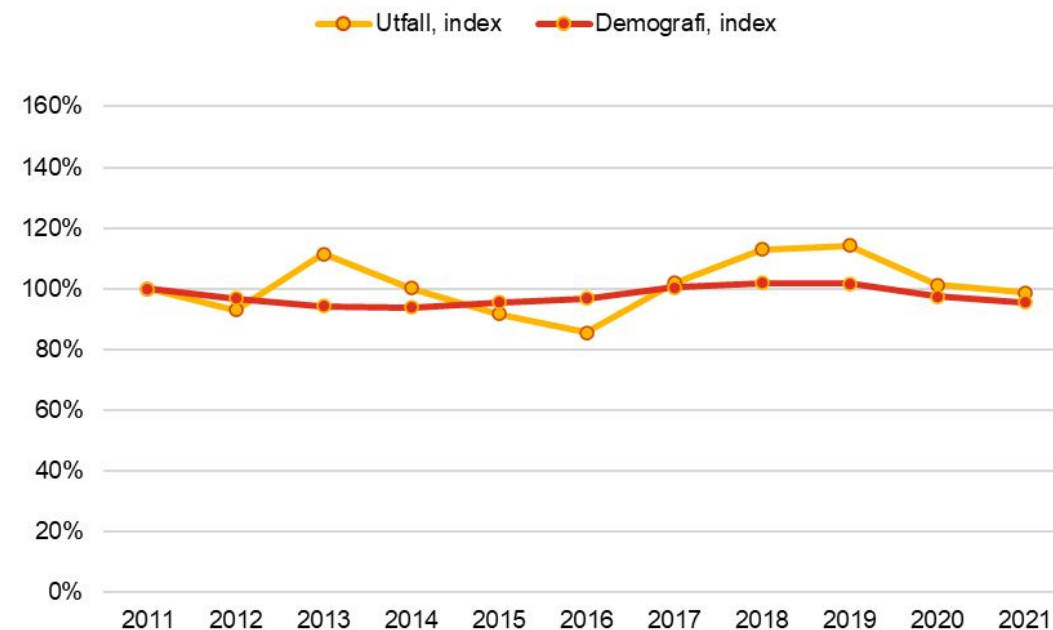

2011–2021, IFO exklusive bistånd

Det demografiska trycket under perioden motsvarar en minskning av kostnaderna med 4,6 procent till 95,4 procent i fasta priser.

De faktiska kostnaderna har i fasta priser minskat med 1,3 procent till 98,7 procent under perioden.

Sett över hela perioden har kostnaderna för IFO-verksamheten exkl. bistånd minskat något. Vi ser några toppar och dalar i utfallet jämfört mot demografin. Att det svänger skulle kunna beror på att det fattats mer eller mindre kostsamma beslut.

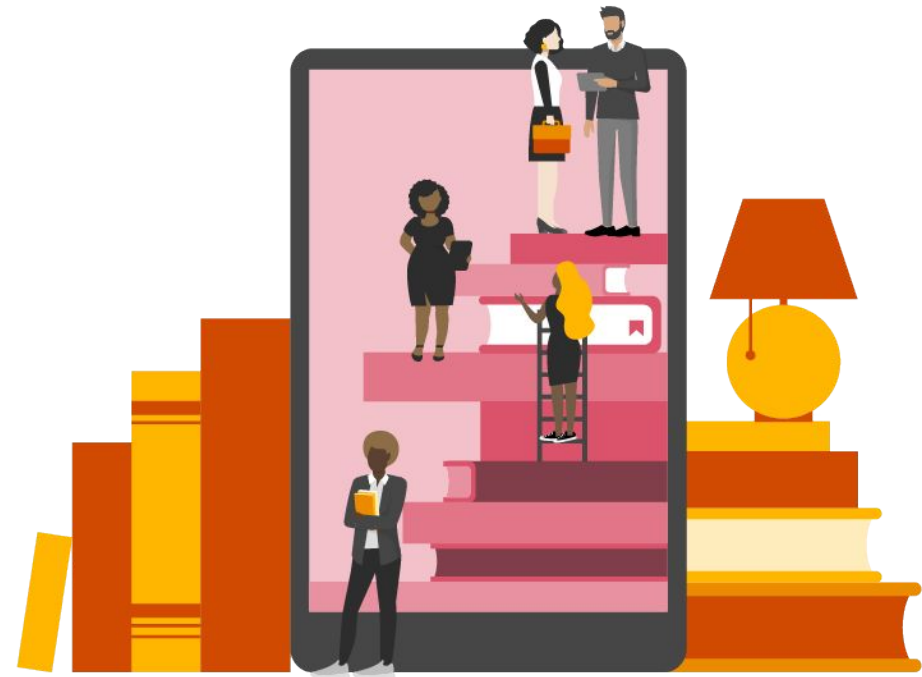

Sammanfattning

Det demografiska trycket för kommunen totalt sett under perioden motsvarar en *ökning* av kostnaderna med 3,2 procent i fasta priser. De faktiska kostnaderna har i fasta priser ökat med 5,9 procent under perioden. Justerar vi för de kostnader som redovisats under flyktingverksamheten har kostnaderna ökat med 8,2 procent.

För verksamheterna inom vård och omsorg, äldreomsorg, IFO och LSS, uppgår det demografiska trycket totalt sett 3,3 procent. Det faktiska kostnaderna i fasta priser har ökat med 14,4 procent.

Äldreomsorgen är den verksamhet som ökat mest både vad gäller demografiskt tryck och faktiskt utfall. .

Nyckeltals- analys

I detta avsnitt presenteras en nulägesanalys av verksamheterna inom Sektor stöd och omsorg utifrån relevanta offentliga nyckeltal.

Allmänt om nyckeltal

Nyckeltal benämns vissa tal som ofta används för att värdera ett företag eller en organisation och dess verksamhet.

Varför nyckeltal?

- Nyckeltalens uppgift är bidra till presentationen av läge, mål och resultat för verksamhet och ekonomi.
- Nyckeltalen kan stärka beslutsunderlaget för kommunfullmäktige respektive kommunledning.
- Det är viktigt att nyckeltal:
 - är anpassade till uppdraget och verksamheten,
 - fokuserar på det väsentliga,
 - är förankrade i organisationen och enkla att förstå, samt,
 - möjliggör jämförelser (mellan bra/dåliga värden, med andra kommuner).
- Officiell statistik utgörs av kommunala räkenskaper och antalsuppgifter om brukare etc., och finns för samtliga kommuner.
- Det är viktigt att välja officiella och heltäckande nyckeltal.

Källa: Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA)

Varför nyckeltalsjämförelser?

Nedan ges några exempel på varför jämförelser är bra att göra:

- Ger ett signalsystem som speglar avvikelser
 - jämfört med andra kommuner
 - över tid i den egna kommunen
- Kan förklara skillnader
 - påverkbara och icke påverkbara faktorer
- Kan användas för att lära och utveckla verksamheten
- Man kan lära sig av goda exempel
- Ger underlag för bra uppföljning och prognoser
- Kan leda till att den egna redovisningen förbättras, d.v.s. höja statusen på statistik och räkenskapssammandrag

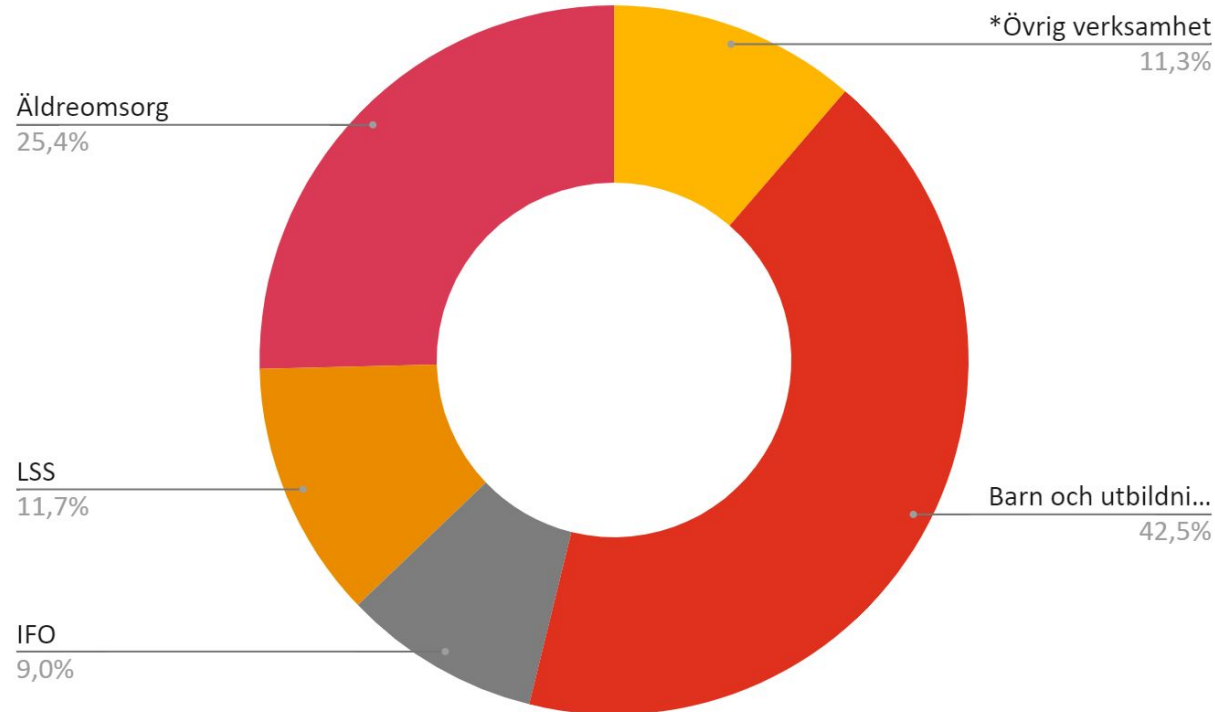
Med vem ska man jämföra sig?

- I materialet görs jämförelser mot jämförbara kommuner, länet, riket och kommungruppen.
- Jämförbara är de sju mest lika kommunerna ur ett strukturellt perspektiv (Källa: www.kolada.se).
- Kvarvarande kostnadsskillnader kan förklaras av påverkbara faktorer (ej struktur).
- Olika kommuner för olika områden.
- Bygger på standardkostnader och folkmängd.

Liknande kommuner grundskola	Liknande kommuner gymnasieskola	Liknande kommuner IFO	Liknande kommuner LSS	Liknande kommuner fritidshem	Liknande kommuner förskola	Liknande kommuner integration	Liknande kommuner ekonomiskt bistånd	Liknande kommuner äldreomsorg
Karlsborg	Bengtsfors	Dals-Ed	Sävsjö	Storfors	Karlsborg	Mullsjö	Motala	Dals-Ed
Gullspång	Mellerud	Eda	Grästorp	Hagfors	Gullspång	Färgelanda	Alvesta	Lysekil
Hagfors	Töreboda	Torsby	Strömsund	Ljusnarsberg	Vansbro	Askersund	Grums	Skinnskatteberg
Degerfors	Åmål	Nora	Berg	Rättvik	Malung-Sälen	Gagnef	Skinnskattebe	Ockelbo
Ljusnarsberg	Ljusnarsberg	Nordanstig	Norsjö	Orsa	Ockelbo	Leksand	Nordmaling	Nordmaling
Rättvik	Surahammar	Ragunda	Åsele	Härjedalen	Ånge	Bräcke	Umeå	Älvsbyn
Orsa	Hofors	Överkalix	Älvsbyn	Åsele	Pajala	Storuman	Haparanda	Haparanda

Nettokostnader för olika verksamheter inom kommunen

År 2021

* Övrig verksamhet innefattar arbetsmarknadsåtgärder, flyktingmottagande, infrastruktur, kulturverksamhet och politisk verksamhet.

* Färdtjänst har exkluderats i sammanställningen då den inte var fördelad mellan LSS och Äldreomsorgen. Vidare utgjorde färdtjänsten en förhållandevis liten andel (301 tkr).

Nettokostnader för olika verksamheter

Verksamheterna inom Sektor stöd och omsorg, äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade och individ- och funktionshinderomsorg utgör sammantaget ca 46 procent av kommunens verksamhetskostnader (nettokostnader) 2021. Nettokostnaderna för äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade enligt SoL utgör 25,4 procent, LSS-verksamheten 11,7 procent och individ- och familjeomsorg 9,0 procent.

Barn- och utbildningsverksamheterna utgör därefter de största delarna, med ca 43 procent. Övrig verksamhet utgör ca 11,3 procent.

Utveckling nettokostnader åren 2017-2021

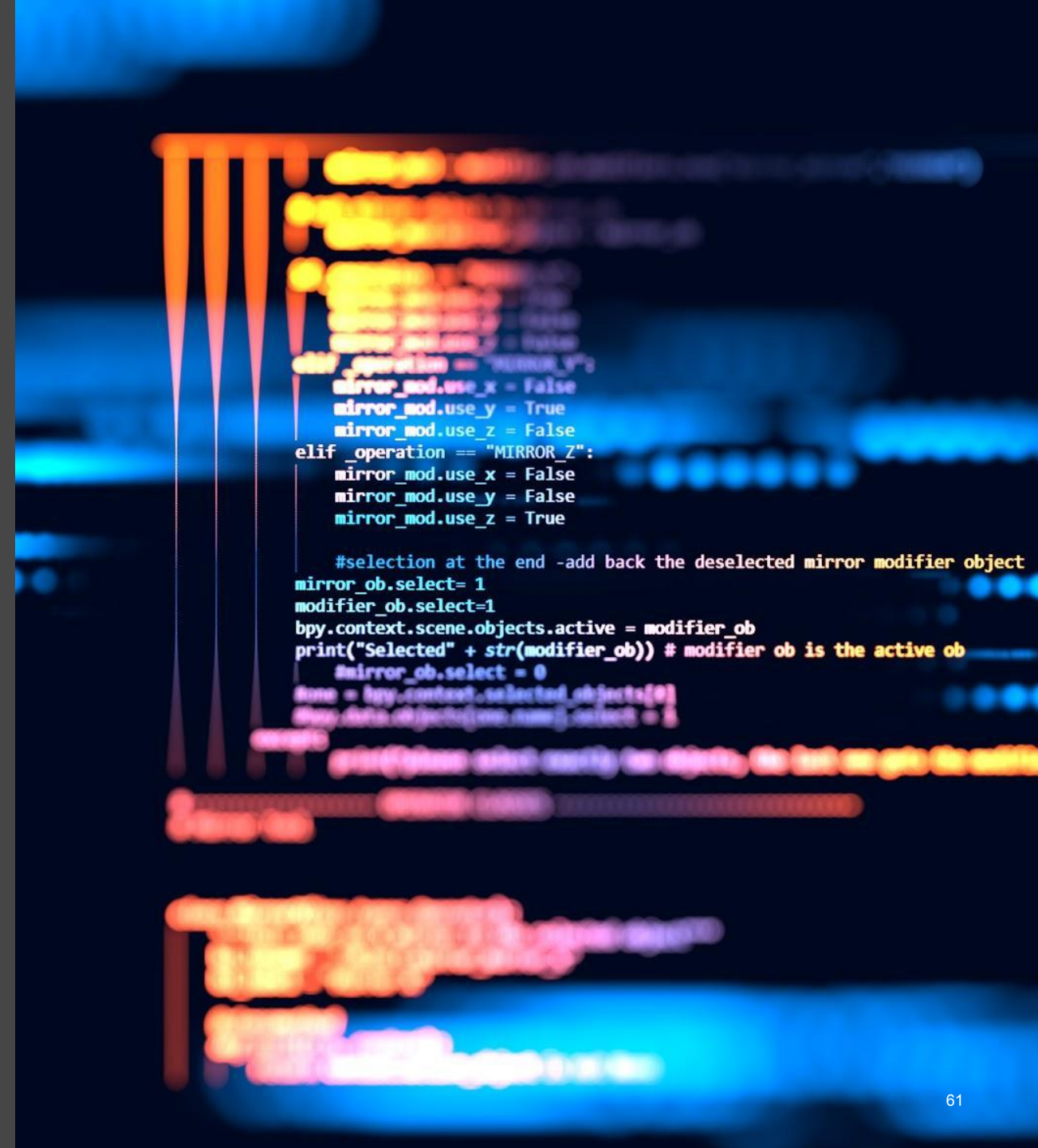
Under perioden år 2017-2021 har andelen för verksamheter inom Barn och utbildning sammantaget minskat. Även andelen för verksamheterna inom Sektor stöd och omsorg har sammantaget minskat något under den aktuella perioden. Istället har övrig verksamhet ökat sin andel av kommunens totala nettokostnad.

Äldreomsorgens andel har dock ökat något.

De officiella nyckeltal som ingår redovisas sist i appendix.

Referenskostnad

Referenskostnaden är den kostnad som kommunen skulle ha om verksamheten bedrevs med en genomsnittlig avgifts-, ambitions-och effektivitetsnivå men med hänsyn till kommunens strukturella förutsättningar.

Innehåll i referenskostnaden

Äldreomsorg

Referenskostnaden för äldreomsorgen redovisas i kronor per invånare den 31/12, och bygger på nettokostnaden för äldreomsorg i riket, åldersstruktur (andel 65-79 år, 80-89 år och 90+ år i kommunen), civilstånd (sammanboende/ensamstående), ohälsa, andel födda utanför Norden, restider i hemtjänsten, merkostnader för institutionsboende i glesbygd, merkostnader för löner enligt löneutjämningsmodellen för äldreomsorgen del av standardkostnaderna för administration, uppvärmning och befolkningsminskning från utjämningsmodellen för verksamhetsövergripande kostnader.

LSS

Referenskostnad LSS, kr/inv. Referenskostnaden bygger på nettokostnader och strukturvariabler för det aktuella året. Referenskostnaden för LSS beräknas med hjälp av antalet verkställda beslut 1/10 föregående år och personalkostnadsindex.

Individ- och familjeomsorg

Referenskostnaden för individ- och familjeomsorg redovisas i kronor per invånare den 31/12, och bygger på nettokostnaden för individ- och familjeomsorg i riket, andel barn 0-19 år i hushåll med låg inkomststandard, andel lågutbildade 20-40-åringar födda i Sverige, tätortsgrad, andel boende i flerfamiljshus byggda 1965-75, antal dagar med sjukpenning i åldersgruppen 16-64 år, andel pendlare över landsgräns, merkostnader för löner enligt löneutjämningsmodellen för individ- och familjeomsorg samt del av standardkostnaderna för administration, uppvärmning och befolkningsminskning från utjämningsmodellen för verksamhetsövergripande kostnader.

Skillnad mellan referenskostnad och standardkostnaden i kostnadsutjämnningen

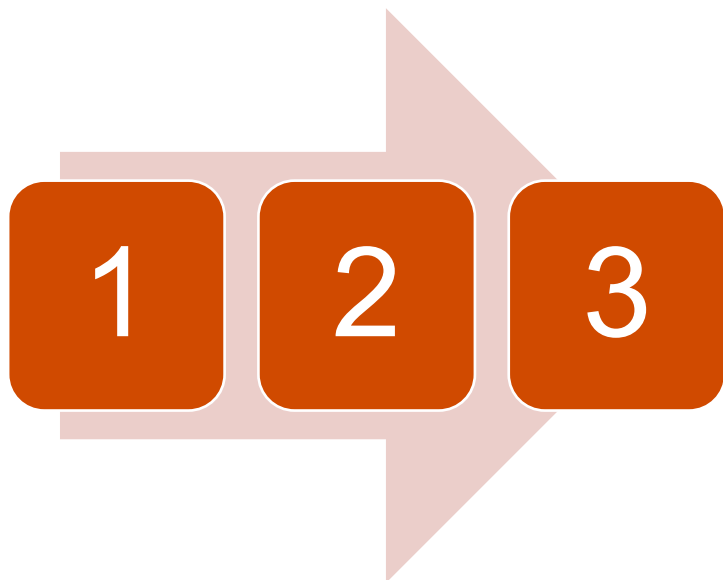
Skillnaden mellan referenskostnaden och standardkostnaden i kostnadsutjämnningen för samtliga av verksamheterna utom LSS är dels att referenskostnaden mäter strukturen aktuellt år, medan standardkostnaden utgår från strukturen två år tidigare. Dels ingår delar av standardkostnaden för verksamhetsövergripande kostnader i referenskostnaden.

Analysens tre steg

Metoden

Referenskostnadsanalysen, enligt den metod som arbetats fram av SKR, består av tre steg.

1. Det *första* steget innebär att man jämför kommunens redovisade nettokostnad (kronor per inv.) med den genomsnittliga nettokostnaden i riket (kronor per inv.).
2. Det *andra* steget innebär att man jämför kommunens referenskostnad (kronor per inv.) med den genomsnittliga referenskostnaden i riket (kronor per inv.).
3. I det *tredje* steget sätts steg 1 i relation till steg 2.

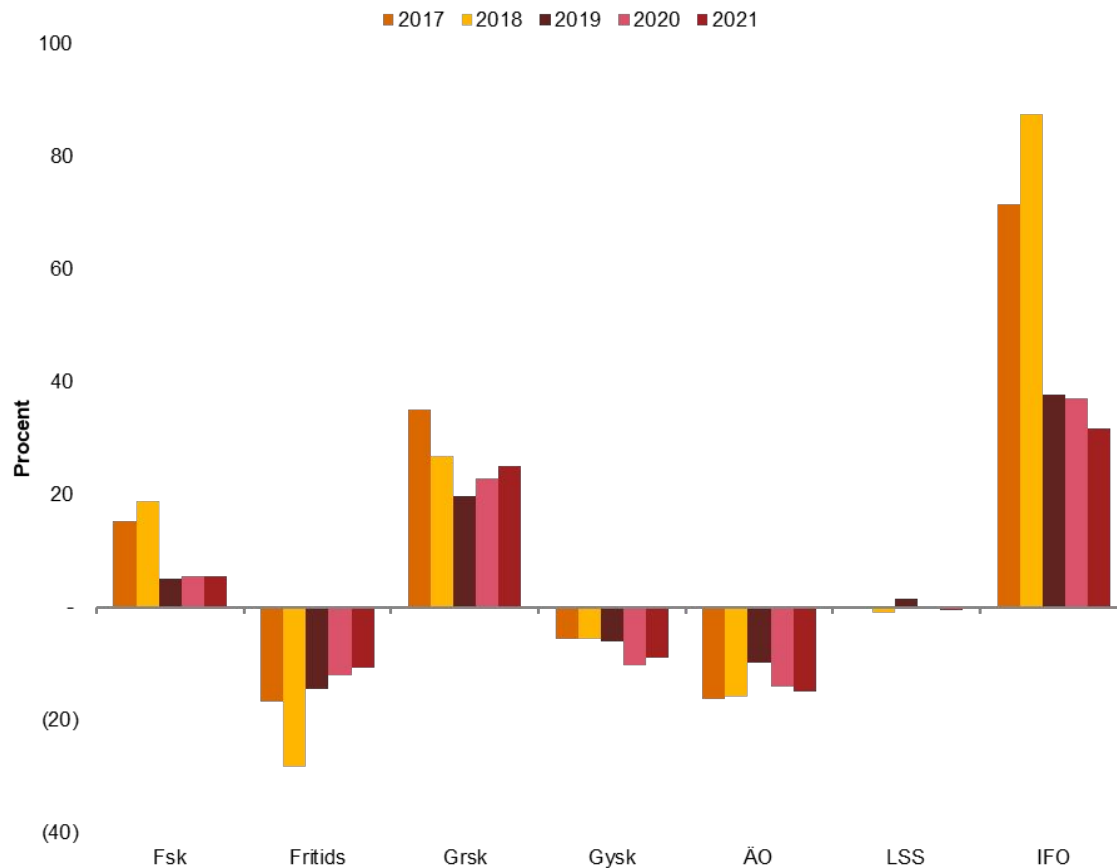

Kommunens verksamheter

	Förskola	Fritidshem	Grundskola inkl. F-klass	Gymnasie- skola	Äldre- omsorg	LSS	IFO	Totalt
Nettokostnad i kommunen	5 888	961	12 945	4 173	14 480	7 080	5 431	50 957
Nettokostnad i riket	6 679	1 425	12 863	4 750	14 152	5 686	4 465	
Steg 1 (index)	88,1	67,4	100,6	87,8	102,3	124,5	121,6	
Referenskostnad kommunen	5 586	1 077	10 354	4 584	17 016	7 118	4 128	49 864
Referenskostnad riket	6 726	1 531	12 641	4 605	13 784	5 762	4 122	
Steg 2 (index)	83,1	70,3	81,9	99,6	123,4	123,5	100,1	
Steg 3 (%)	5,4%	-10,8%	25,0%	-9,0%	-14,9%	-0,5%	31,6%	2,2%
Steg 3 kr/inv.	301	-117	2 591	-412	-2 536	-38	1 304	1 094
Steg 3 mnkr	2,3	-0,9	19,8	-3,2	-19,4	-0,3	10,0	8,4

Avvikelse över tid – verksamheterna i kommunen

2017–2021, procent

Både fritidsverksamhet, gymnasieskolan och äldreomsorgen har haft en negativ nettokostnadsavvikelse sedan 2017. Fritidsverksamhetens nettokostnadsavvikelse har minskat sedan 2018, medan gymnasieskolans avvikelse har fluktuerat mellan åren.

Äldreomsorgens nettokostnadsavvikelse har haft en relativt jämn nivå under perioden, med en minskning från 16,3 till 14,9 under perioden, bortsett från år 2019 då nettokostnadsavvikelsen gick ner på en nivå på 9,8 procent.

IFO-verksamheten har haft en stark positiv nettokostnadsavvikelse under perioden, med en spridning mellan 87,4 procent år 2018 till 31,6 procent år 2021.

LSS-verksamheten har under hela perioden haft en liten nettokostnadsavvikelse gentemot övriga verksamheter. År 2017 var nettokostnadsavvikelsen svagt positiv med 0,01 procent och år 2021 var nettokostnadsavvikelsen istället svagt negativ med 0,54 procent.

Förskolan och grundskolan har haft en positiv avvikelse under hela perioden, även om nivåerna har varierat under mätperioden.

Sammanfattning avvikelse mot standardkostnad

Sammantaget bedriver kommunen kärnverksamheten till en kostnad som överstiger den förväntade nivån med 2,2 procent motsvarande 8,4 miljoner kr. Valdemarsviks kommun har valt en högre skattesats än genomsnittet och kan således välja att ligga över referenskostnaden.

Tre verksamheter - fritidsverksamheten, gymnasieskolan och äldreomsorgen har haft en negativ nettokostnadsavvikelse under perioden 2017-2021 och har bedrivits till en kostnad som understiger förväntad nivå givet kommunens struktur.

Förskoleverksamheten, grundskolan och IFO har istället haft en positiv nettokostnadsavvikelse och har bedrivits över förväntad kostnad. LSS-verksamheten har under hela perioden haft en liten nettokostnadsavvikelse gentemot övriga verksamheter, där man vissa år haft en positiv och andra år negativ nettokostnadsavvikelse.

Skillnaden mot referenskostnaden kan förklaras av skillnader i:

- Ambitionsnivån (volym)
- Effektivitet (styckkostnad)

I det följande analyseras respektive verksamhetsområde i syfte att reda ut vad som förklarar eventuella avvikelser mot referenskostnaden.

Socialtjänst

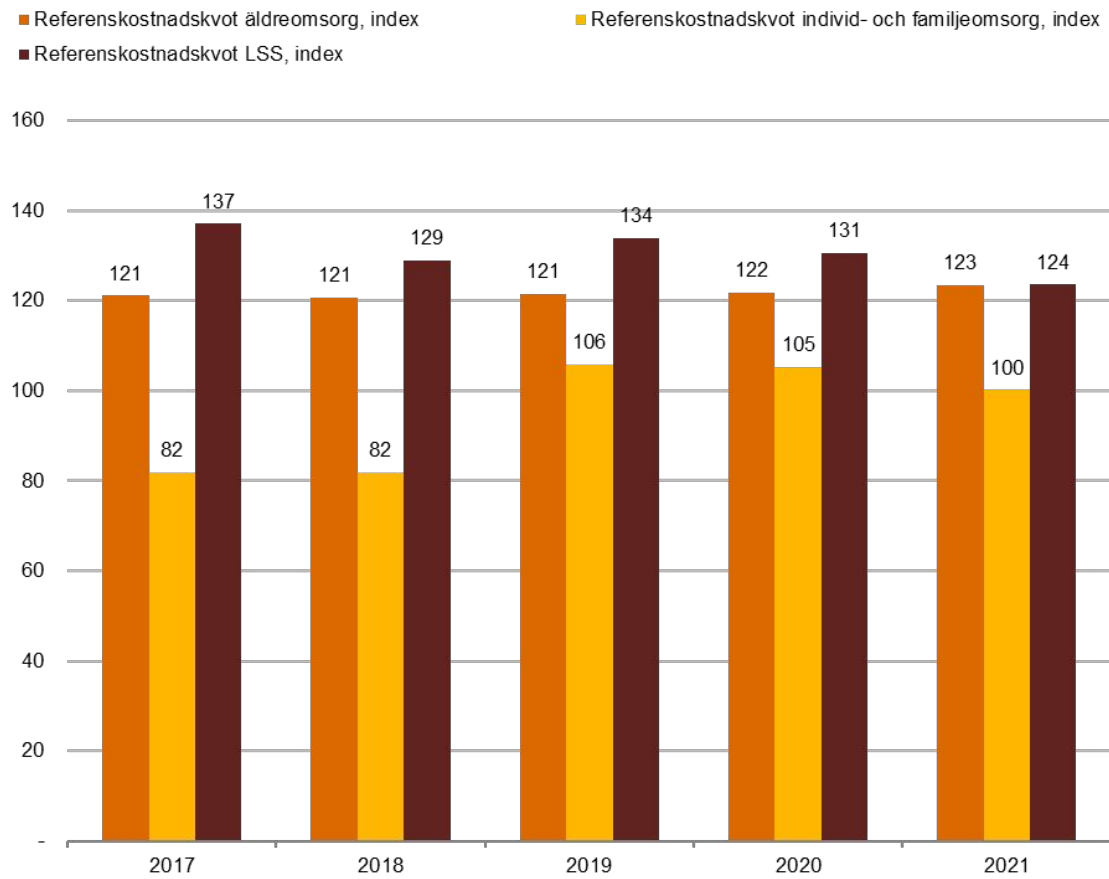
Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.

Socialtjänstlagen 2 kap § 1

Strukturella förutsättningar

2017–2021, referenskostnadsindex

Utifrån Valdemarsviks kommuns demografi och befolkningsstruktur har äldreomsorgen och LSS verksamheten något svårare förutsättningar att bedriva verksamheterna än riksgenomsnittet.

Förutsättningarna för individ och familjeomsorgen är istället neutrala i förhållande till kommunens strukturella förutsättningar då referenskostnadskvoten ligger på värdet 100.

Under perioden har kommunens struktur i förhållande till riket förbättrats för LSS-verksamheten och försämrats för individ- och familjeomsorgen medan läget har varit förhållandevis oförändrat för äldreomsorgen.

Äldreomsorg

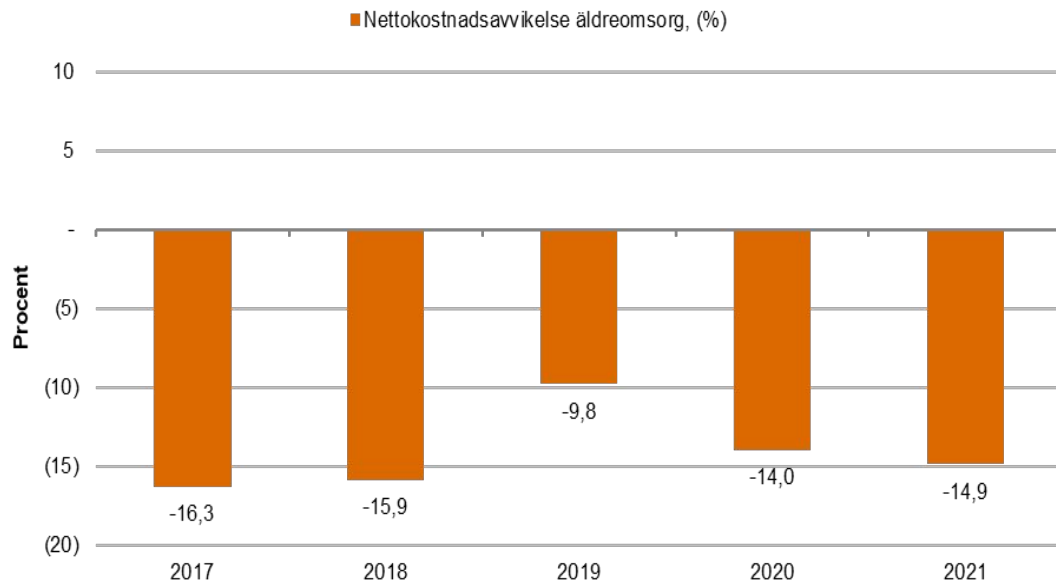
Nettokostnadsavvikelse, äldreomsorg

2017–2021, procent

Valdemarsviks kommun bedriver äldreomsorgen till en kostnad som understiger förväntad nivå med 14,9 procent (år 2021). Skillnaden motsvarar 19,4 miljoner kronor.

Förklaringen till avvikelsen mot förväntad kostnad kan bero på:

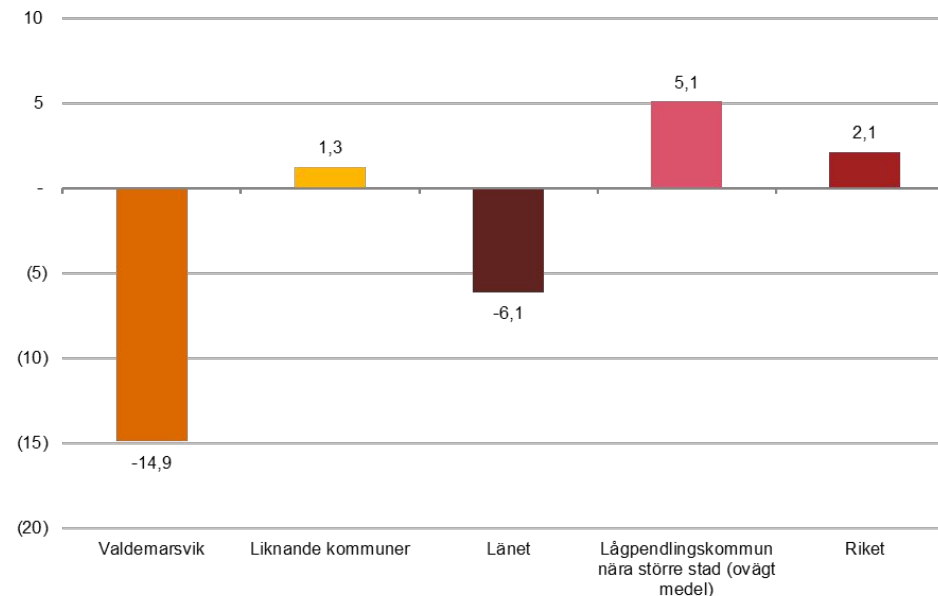
- Högre/Lägre volym (fördelning mellan hemtjänst/boende)
- Högre/Lägre styckkostnad
- Kombination av båda

2021 i jämförelse, procent

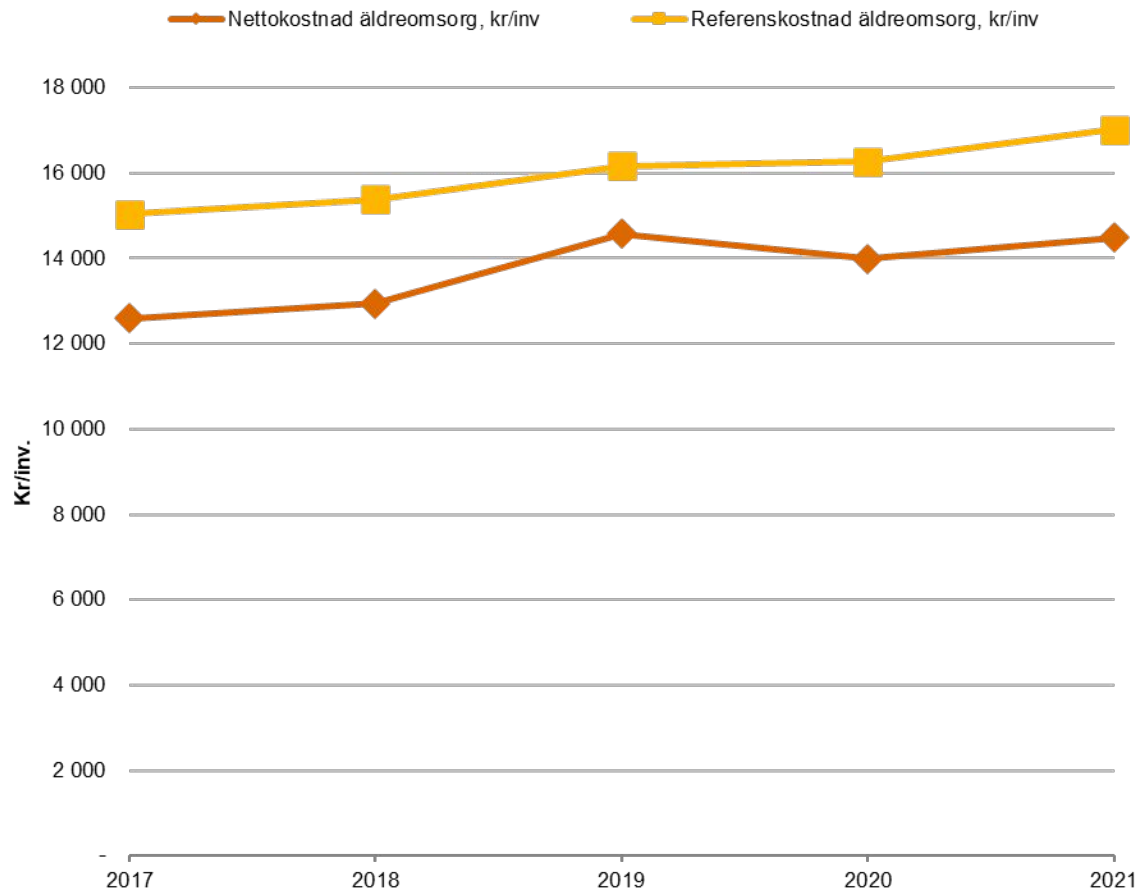
Valdemarsvik kommun redovisar en negativ nettokostnadsavvikelse som är mer omfattande än i samtliga jämförelsegrupper. Skillnaden gentemot liknande kommuner uppgår till 16,2 procentenheter.

Vi noterar att samtliga jämförelsegrupper utom genomsnittet för länet har en positiv nettokostnadsavvikelse.

Nettokostnad och referenskostnad, äldreomsorg

2017–2021, kronor per invånare

Valdemarsviks nettokostnad för äldreomsorgen understeg referenskostnaden samtliga år under mätperioden. Nettokostnadsavvikelsen har minskat något under perioden.

Sett över hela perioden har nettokostnaden ökat med 15 procent, medan referenskostnaden har ökat med 13 procent.

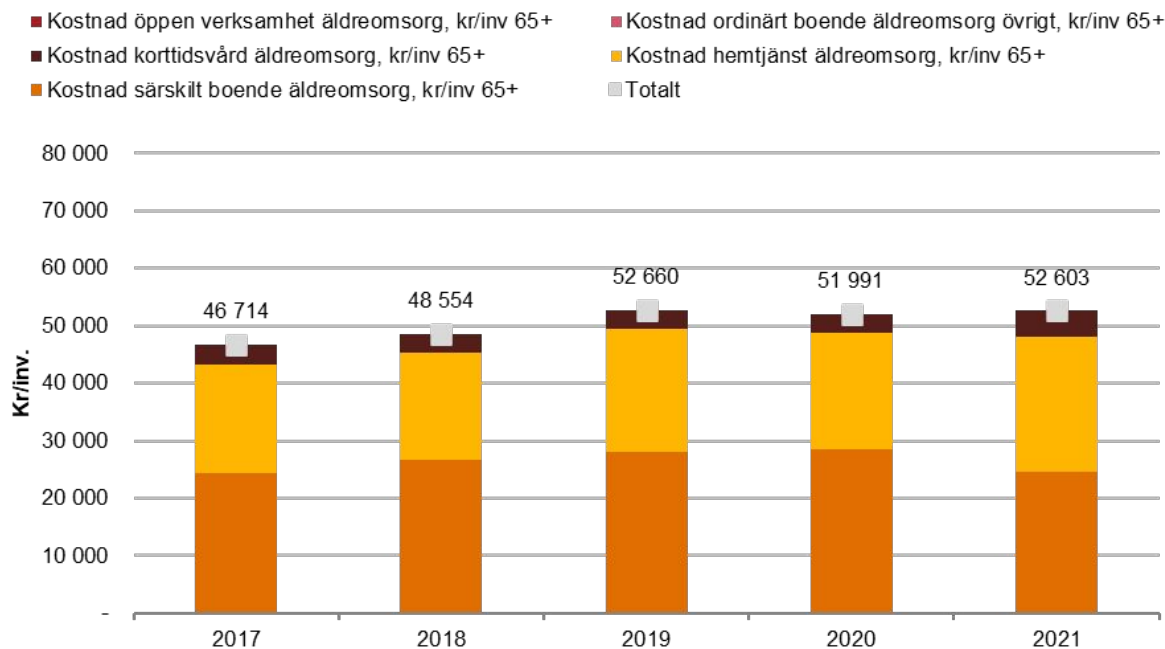
Nettokostnadsavvikelsen uppgick i genomsnitt till -14,2 procent. Positiva eller negativa nettokostnadsavvikelser som uppgår till över 5 procent bör inte övertolkas. Det finns en naturlig variation, och vår uppfattning är att verksamheter som konsekvent har en markant positiv eller negativ nettokostnadsavvikelse fordrar närmare analys om bakomliggande orsaker.

Äldreomsorg, delarna

2017–2021, kronor per invånare 65+ år

Sammantaget ökade kostnaden för äldreomsorgen per invånare 65+ år med 12,6 procent mellan år 2017 och 2021.

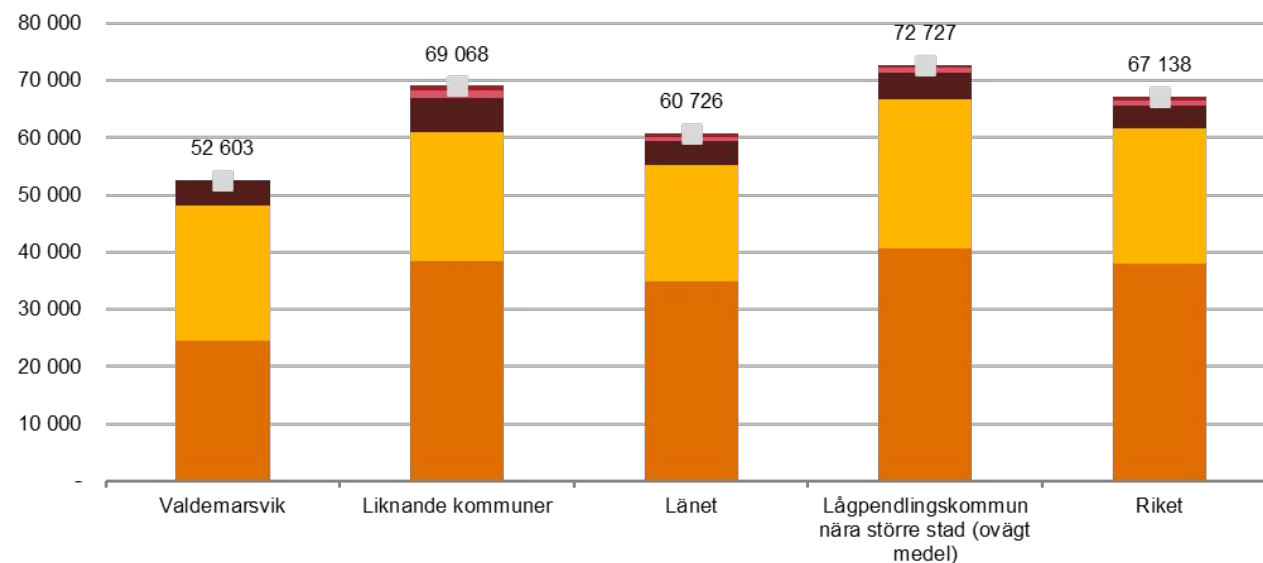
Det varierar år till år vilka kostnader som har ökat mest, men år 2021 var det kostnader för hemtjänsten som har ökat mest.

2021 i jämförelse, kronor per invånare 65+ år

Valdemarsviks kommun har kostnader för äldreomsorgen som ligger på en lägre nivå än samtliga jämförelsegrupper.

Valdemarsviks kostnader är 23,8 procent lägre än den i liknande kommuner. Sett till fördelningen av kostnader redovisar kommunen en låg andel för särskilt boende och en ungefär lika stor andel för hemtjänst, relativt utvalda jämförelsegrupper.

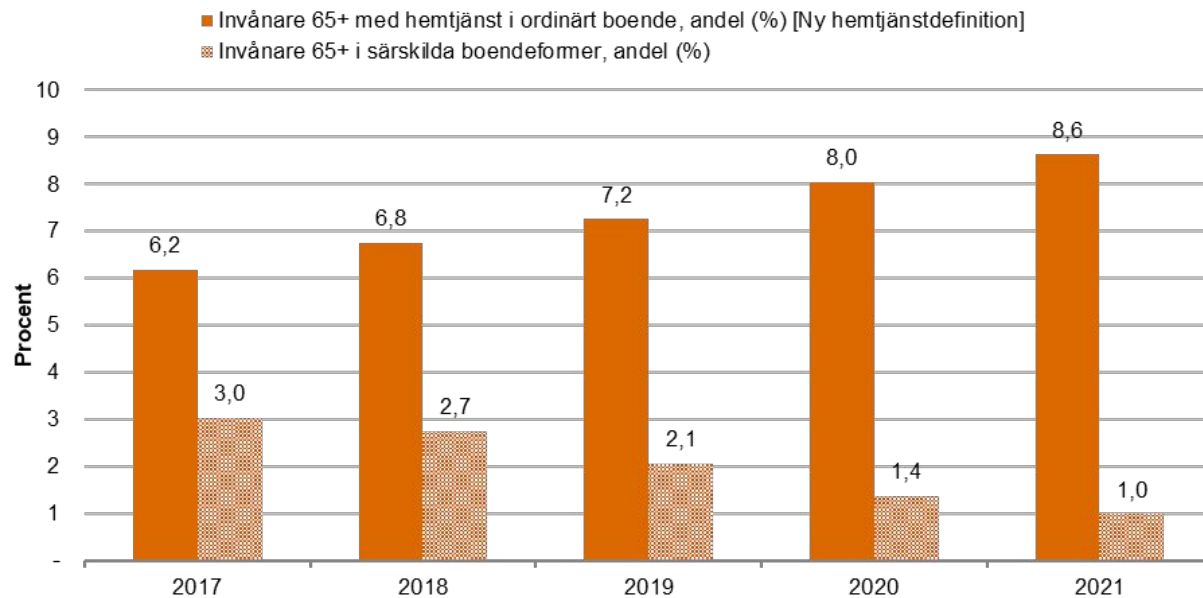
Äldreomsorg, andel med omsorg

2017–2021, procent

Mellan år 2017 och 2021 har andelen äldre med hemtjänstinsatser* ökat med 2,4 procentenheter.

Andelen äldre som tar del av särskilt boende har sedan år 2017 minskat med 2,0 procentenheter, från 3,0 till 1,0 procent.

*) Hemtjänstdefinitionen ändrades år 2020, vilket innebär att personer med hemtjänstbeslut som endast omfattar trygghetslarm, matdistribution, avlösning eller ledsagning har exkluderats.

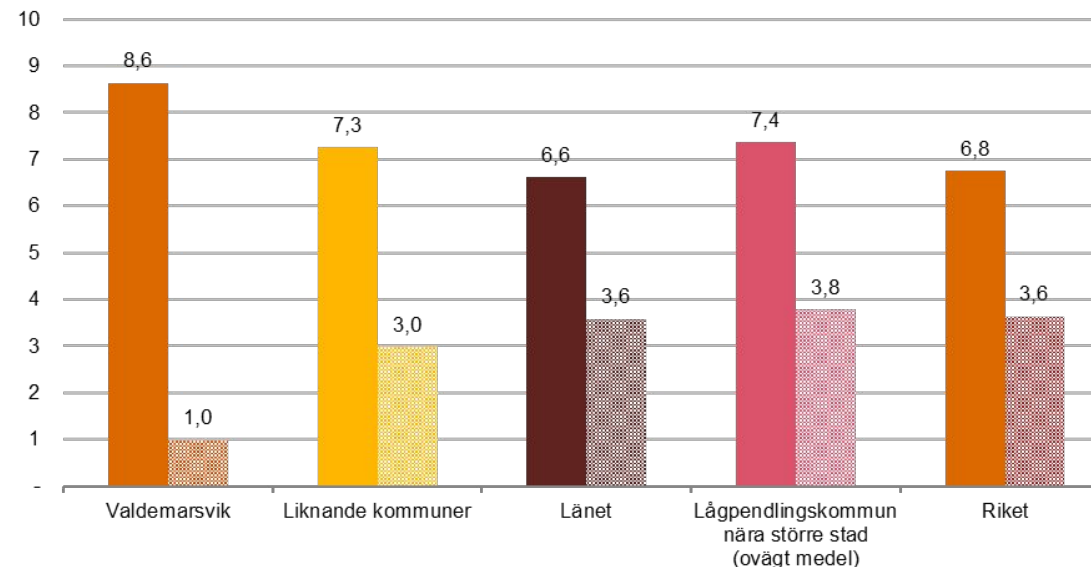
Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun

PwC

2021 i jämförelse, procent

I förhållande till övriga jämförelsegrupper redovisar Valdemarsviks kommun en hög andel äldre med hemtjänstinsatser, men en låg andel äldre inom särskilt boende.

Totalt sett beviljar kommunen 9,6 procent av invånare 65+ år hemtjänst eller särskilt boende, vilket ligger på en något lägre nivå än liknande kommuner som totalt beviljar 10,3 procent.

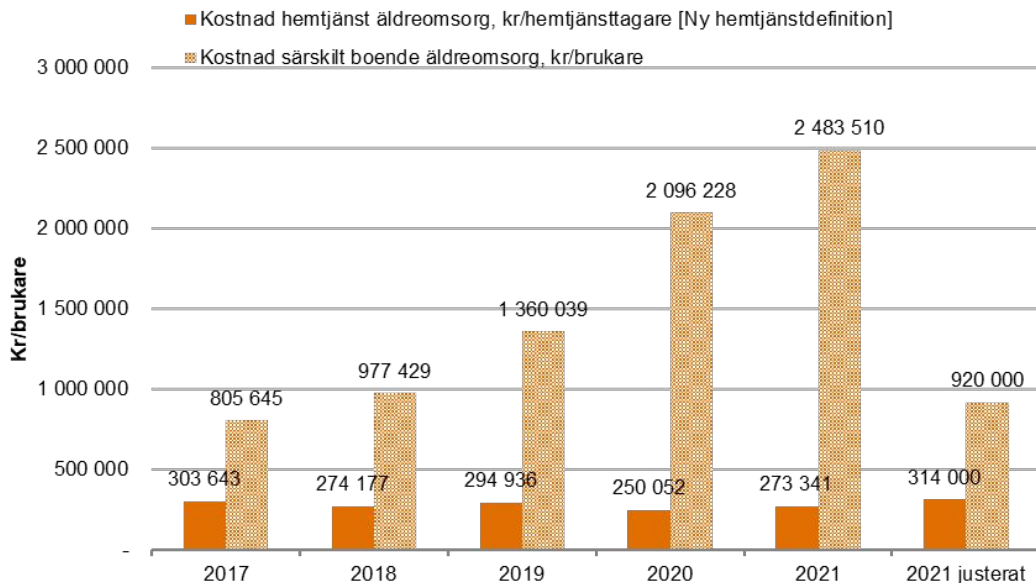
Äldreomsorg, hemtjänst och särskilt boende

2017–2021, kronor per brukare

Kostnaderna för särskilt boende har utvecklats markant under åren 2017-2021, med hela 308 procent.

Kostnaderna för hemtjänst minskade mellan åren 2017-2018 och 2020-2021. År 2019 ökade kostnaderna för hemtjänsten. Totalt sett över perioden minskade kostnaderna för hemtjänst med 31 302 kronor, motsvarande 10,0 procent.

Efter fel i redovisningen av antalet brukare har vi räknat om kostnaden för 2021 och kostnaden för särskilt boende är **cirka 920 tkr/brukare** (2 486 tkr) och inom hemtjänsten **314 tkr/** hemtjänsttagare (273 tkr).

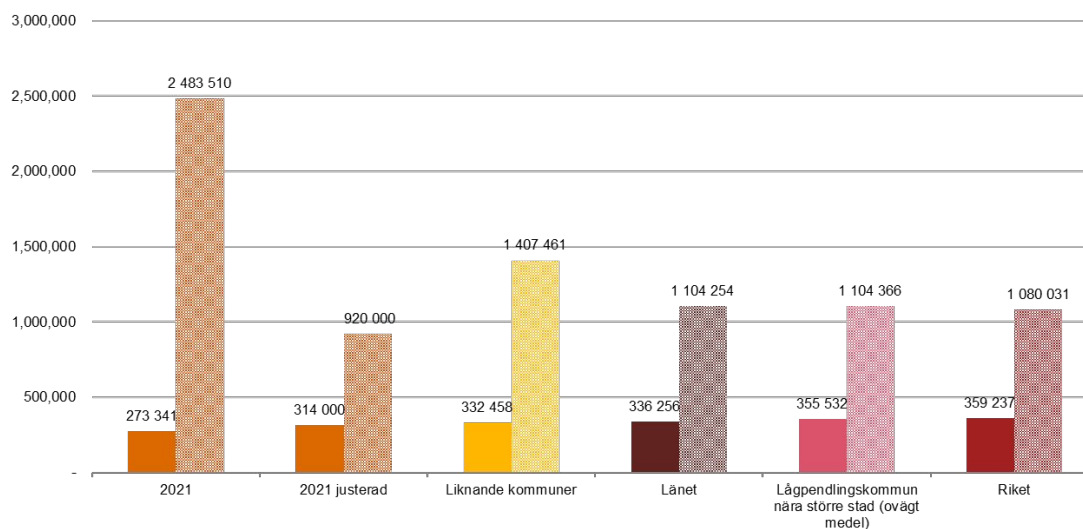
Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun

PwC

2021 i jämförelse, kronor per brukare

Kostnaden per hemtjänsttagare ligger för kommunen på en lägre nivå gentemot samtliga jämförelsegrupper. Kostnaden är 17,7 procent lägre än den för liknande kommuner.

Kommunen har en hög kostnad per boendeplats i förhållande till samtliga jämförelsegrupper. Kostnaden är 76,4 procent högre än den för liknande kommuner. I förhållande till riket har Valdemarsvik kommun 229 procent högre kostnader för särskilt boende.

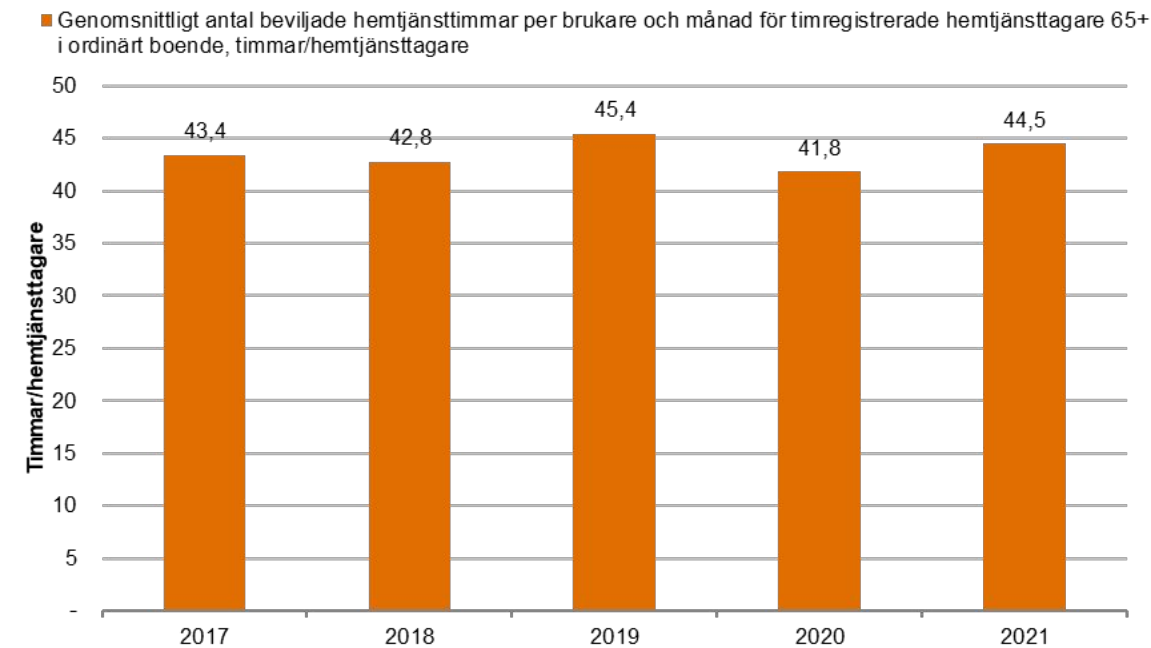

Hemtjänst

2017–2021, beviljade/beräknade timmar per månad 65+ år med omsorg

Under perioden har antalet beviljade hemtjänsttimmar per brukare varierat under perioden, men högsta värdet år 2019 på 45,4 timmar.

Inför 2017 ändrades redovisningen till att omfatta genomsnittligt antal beviljade hemtjänsttimmar per brukare och månad.

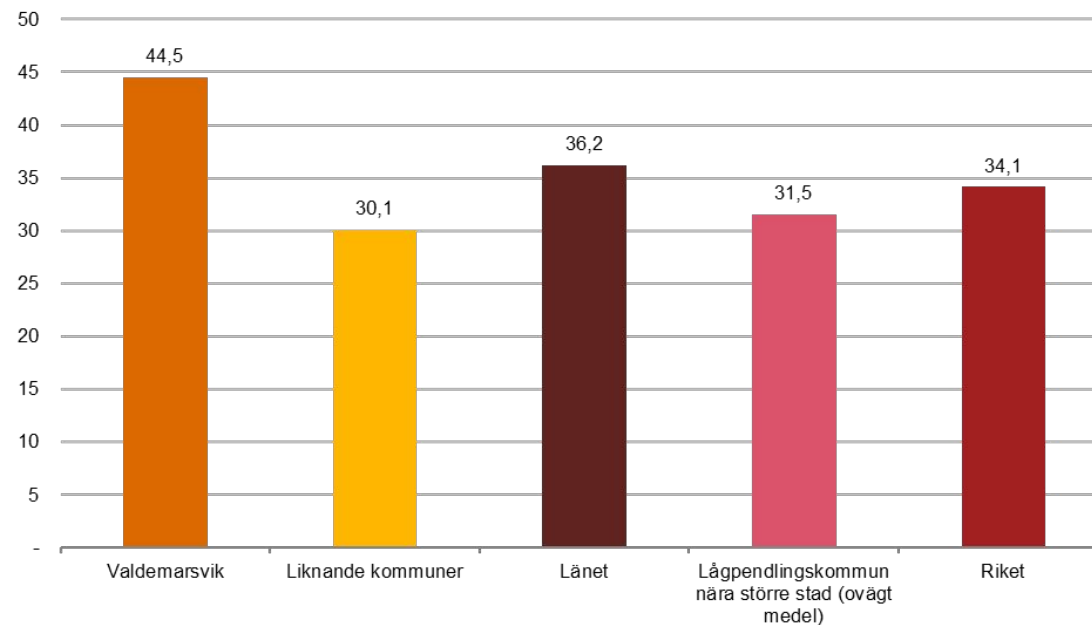
Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun

PwC

2021 i jämförelse, beviljade/beräknade timmar per månad 65+ år med omsorg

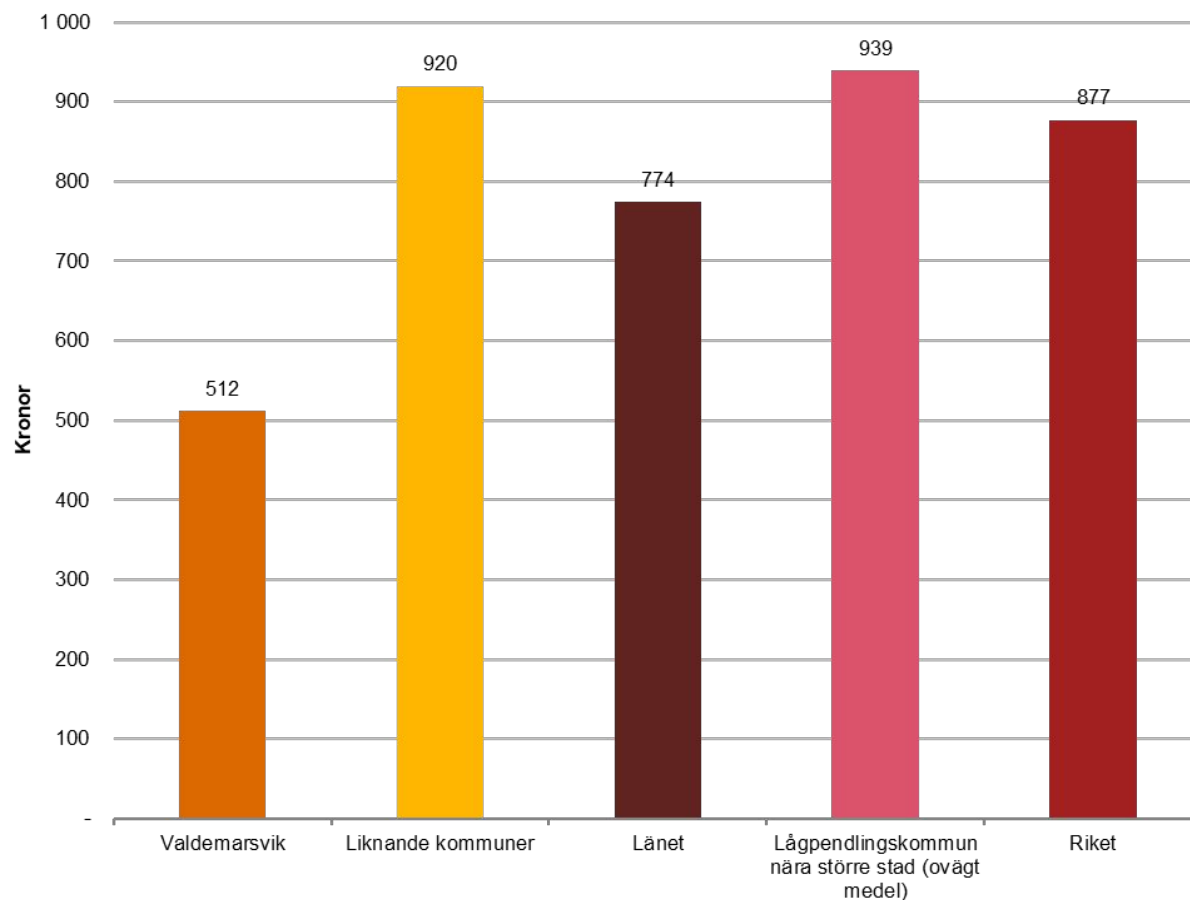
Kommunens antal beviljade timmar är på en högre nivå än för samtliga jämförelsegrupper.

I jämförelse med gruppen liknande kommuner beviljar Valdemarsvik 14,4 timmar mer per hemtjänstagare, vilket motsvarar 47,8 procent.

Hemtjänst

2021 i jämförelse, kostnad per hemtjänststimme

Kommunens kostnad per hemtjänststimme är låg i förhållande till samtliga jämförelsegrupper. Kommunens kostnad per hemtjänststimme är 408 kronor (44,3 procent) lägre än den för liknande kommuner.

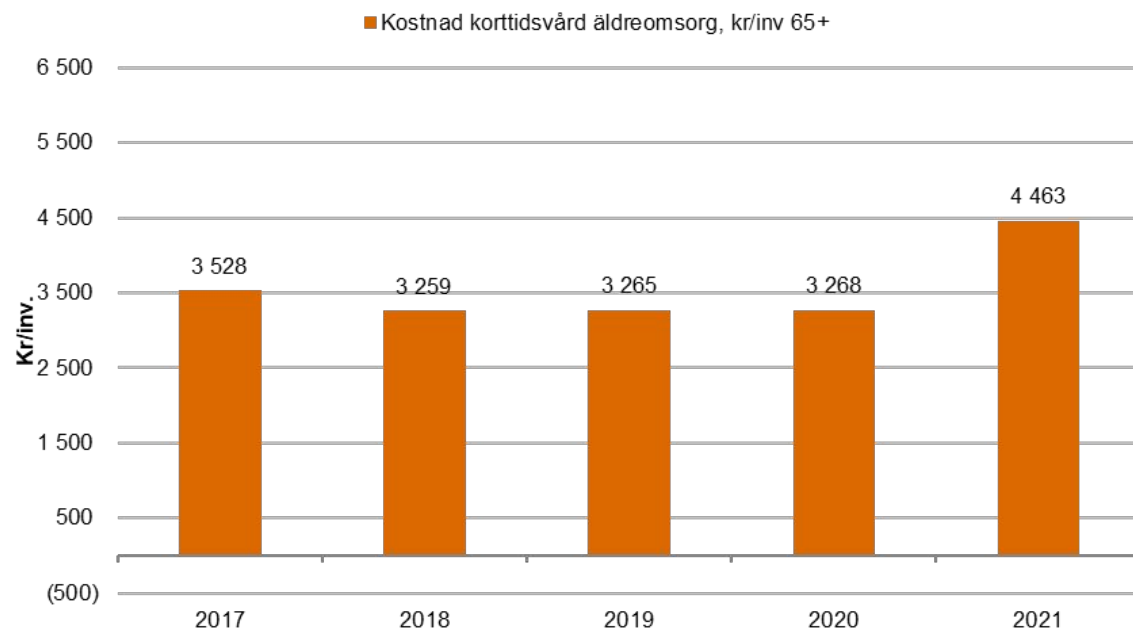
I kostnaden ingår kommun- och förvaltningsgemensamma kostnader. Vidare relateras kostnaden till antalet beviljade timmar (inte utförda).

Korttidsvård

2017–2021, kronor per invånare 65+ år

Sett över hela perioden ökade kostnaderna per invånare över 65 år för korttidsvården med 26,5 procent. Kostnaderna låg generellt lägre åren 2018-2020, för att sedan markant ökat under 2021, med en ökning på 1195 kr (år 2020-2021).

Med korttidsvård avses bistånd i form av bäddplats utanför det egna boendet avsett för tillfällig vård och omsorg dygnet runt. Boendet kan förenas med behandling, rehabilitering, omvårdnad, växelvård och avlösning av anhörig.

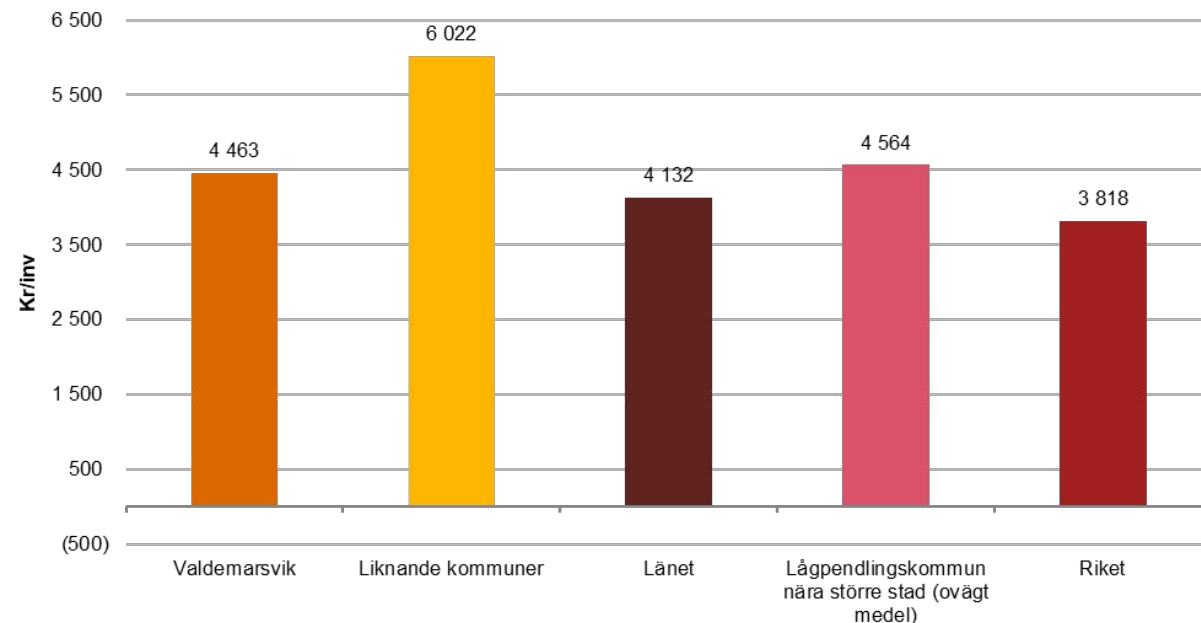

Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun
PwC

2021 i jämförelse, kronor per invånare 65+ år

Kommunen redovisar en kostnadsnivå som ligger relativt nära genomsnittet för länet och lågpendlingskommuner. Gentemot genomsnittet för riket har kommunen en något högre nivå, medans man har ett lägre genomsnittet på 26 procent gentemot liknande kommuner.

Korttidsvården kan vara integrerad som enskilda platser i ett särskilt boende. Korttidsvårdens kostnad måste då särskiljas genom att ta korttidsplatsernas andel av de totala kostnaderna för boendet.

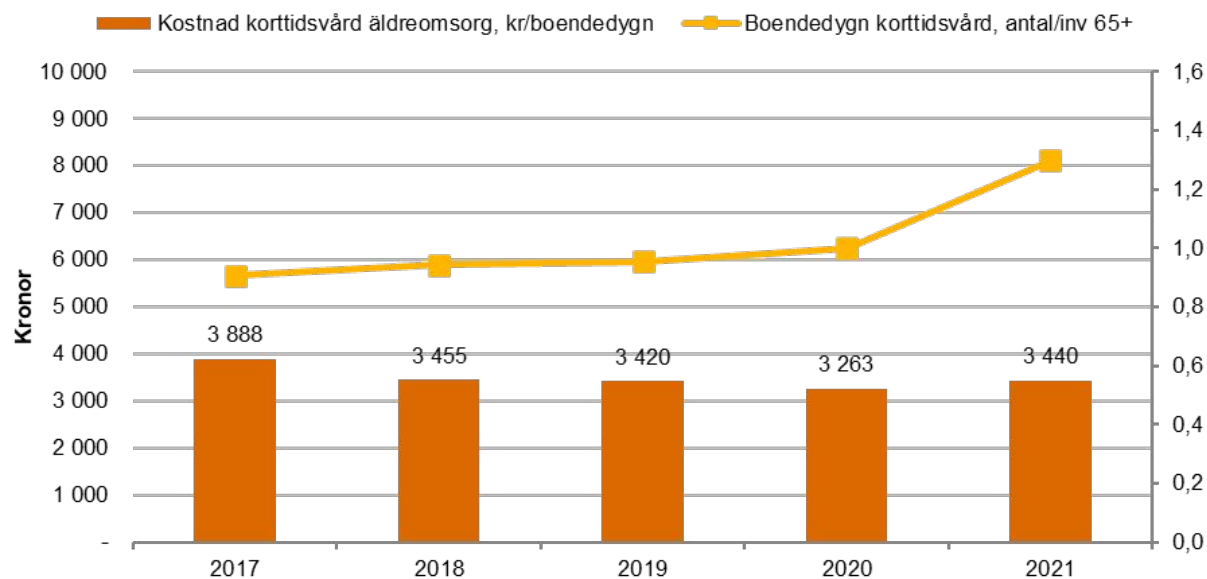
Korttidsvård

2017–2021, antal dygn och kostnad per dygn

Kostnaden för korttidsvården är en funktion av antalet dygn och kostnaden per dygn.

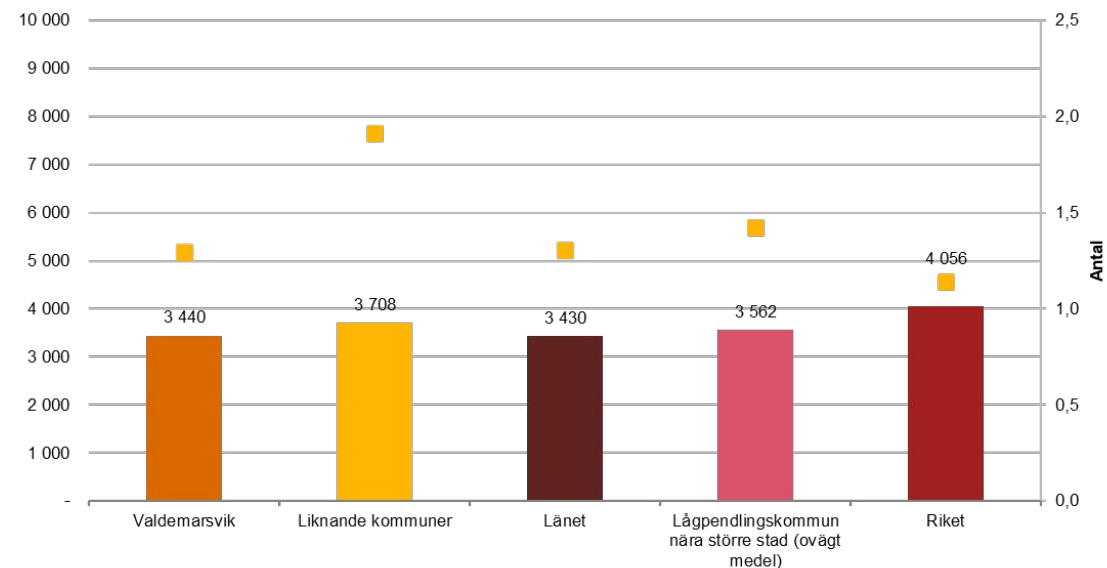
Antalet boendedygn per invånare 65+ år har mellan 2017 och 2021 ökat från 0.91 till 1,3 inom korttidsvården. Det har varit en ökande trend samtliga år.

Dygnskostnaden har varit varierande under mätperioden. Det var en positivt nedåtgående trend år 2017-2020, men år 2021 ökade dygnskostnaden igen.

2021 i jämförelse, antal dygn och kostnad per dygn

Antalet dygn per invånare 65+ år ligger på en jämlik nivå som övriga jämförelsegrupper, enbart riket har färre antalet dygn. För kostnaden per boendedygn har Valdemarsviks kommun den näst lägsta kostnaden gentemot övriga jämförelsegrupper, enbart länet har en lägre kostnad.

Sammanfattning äldreomsorg

Valdemarsviks kommun bedriver äldreomsorgen till en kostnad som understiger vad som förväntas utifrån kommunens struktur och genomsnittlig ambition och effektivitet. Sammantaget uppgår avvikelsen till 19,4 miljoner kronor, motsvarande 14,9 procent. Valdemarsviks nettokostnad för äldreomsorgen understeg referenskostnaden samtliga år under mätperioden.

Valdemarsviks kommun har kostnader för äldreomsorgen som ligger på en lägre nivå än samtliga jämförelsegrupper. Det låga kostnadsläget beror främst på att Valdemarsvik har låg kostnad per invånare för särskilt boende.

I förhållande till jämförelsegrupperna har Valdemarsvik en lägre andel invånare 65+ år med insatser inom äldreomsorgen jämfört med samtliga jämförelsegrupper. Kommunen har en något lägre andel äldre med särskilt boende men en högre andel äldre med hemtjänstinsatser i förhållande till jämförelsegrupperna.

Kostnad per brukare inom särskilt boende och hemtjänst är utifrån justering år 2021 lägre än samtliga jämförelsegrupper.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning

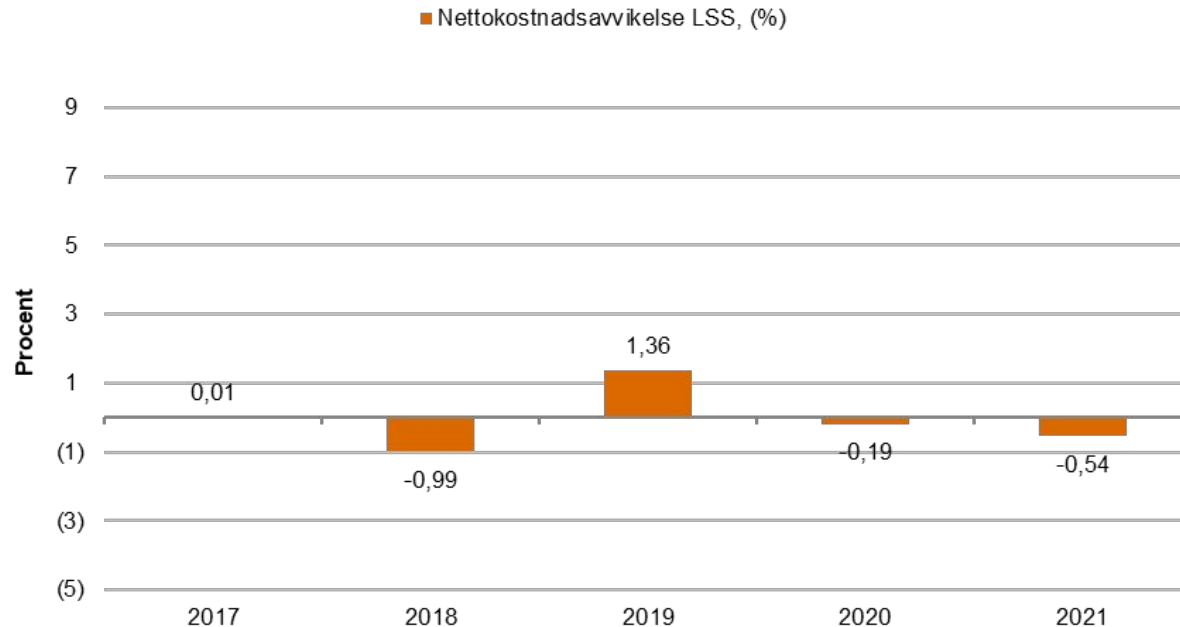
Nettokostnadsavvikelse, LSS

2017–2021, procent

Valdemarsviks kommun bedriver LSS-verksamheten till en kostnad som understiger den förväntade kostnaden med 0,54 procent (år 2021), vilket motsvarar 0,3 miljoner kronor.

År 2019 redovisades den största negativa avvikelsen på -0,99 procent, för att sedan öka nästkommande år till 1,36 procent.

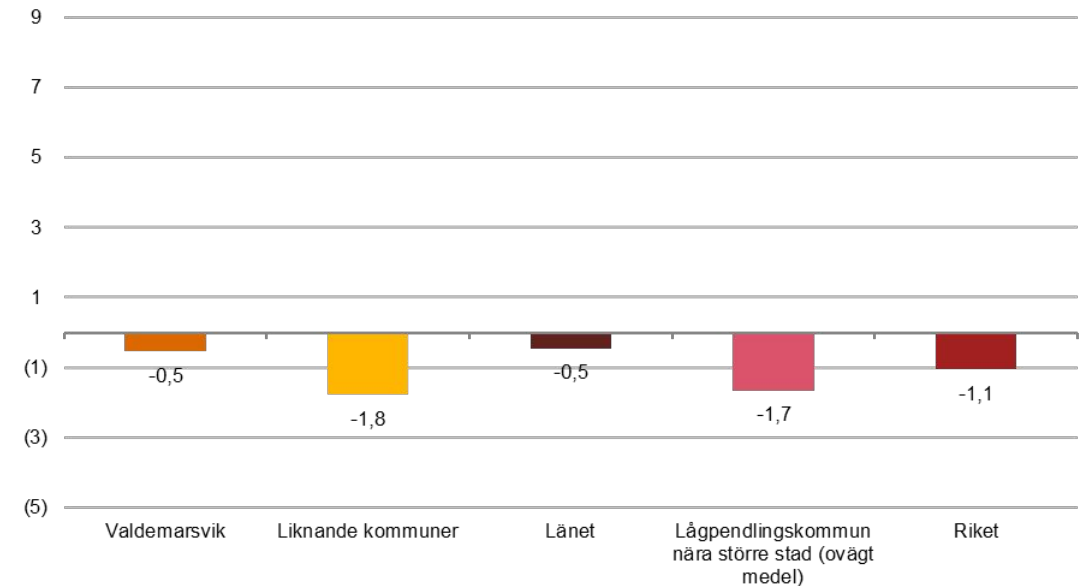
Förklaringen till avvikelsen mot förväntad kostnad kan bero på annan styckkostnad än förväntat. I referenskostnaden kompenseras kommunen för faktisk volym.

2021 i jämförelse, procent

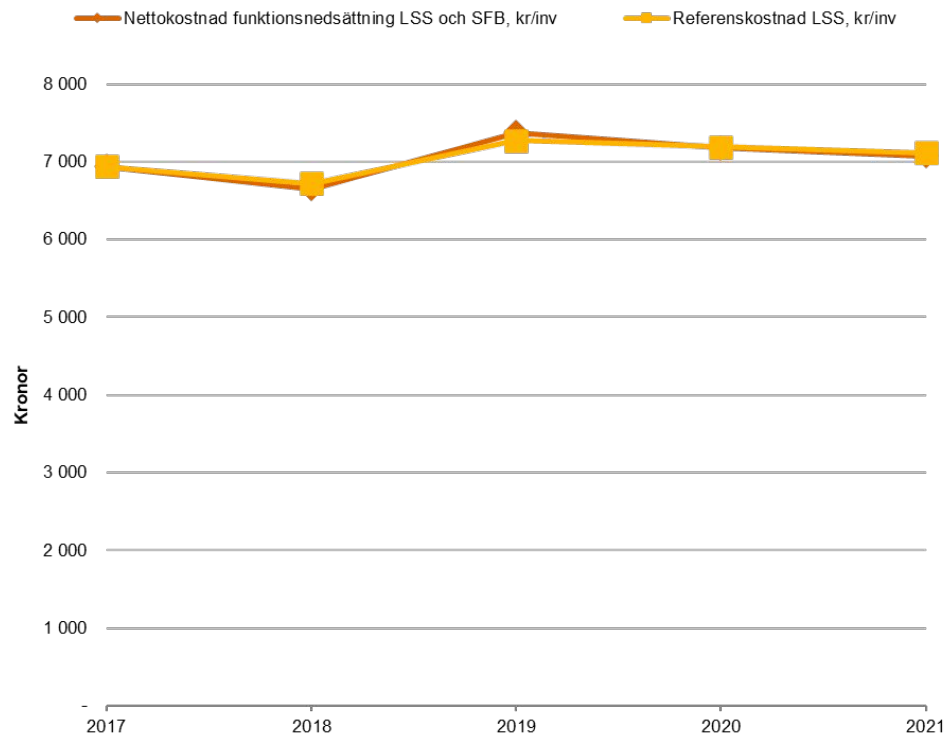
Valdemarsviks kommun redovisar en låg nivå av nettokostnadsavvikelse i jämförelse med samtliga jämförelsegrupper. Länet ligger på samma nivå som Valdemarsviks kommun. Skillnaden i jämförelse med liknande kommuner uppgår till 1,3 procentenheter.

Vi noterar att samtliga grupper redovisar en negativ nettokostnadsavvikelse.

Nettokostnad och referenskostnad, LSS

2017–2021, kronor per invånare

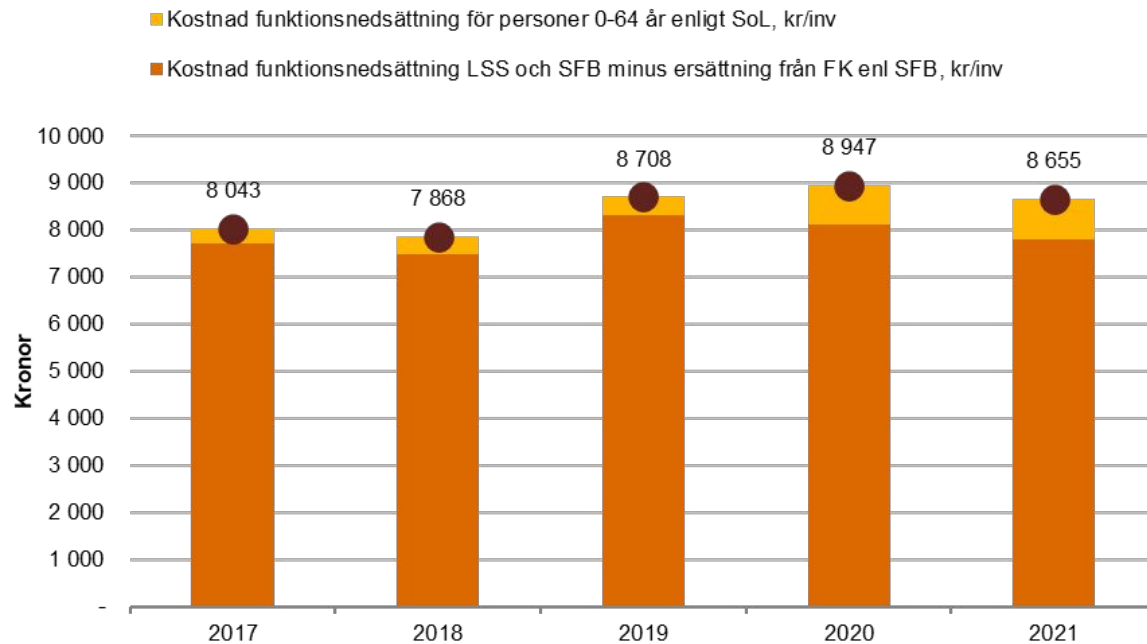
Valdemarsviks kommuns nettokostnader inom LSS-verksamheten har följt en stabil trend i förhållande till referenskostnaden, under hela perioden 2017-2021.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning

2017–2021, kronor per invånare 0-64 år

Omsorg till personer med funktionshinder kan ges inom ramen för socialtjänstlagen (SoL) eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Kostnaden för omsorg till personer med funktionsnedsättning har varierat under perioden men har ökat med 7,6 procent under den totala mätperioden. Ökningen under perioden drevs främst av ökade kostnader för insatser enligt SoL perioden 2020-2021. Kostnaderna för insatser enligt LSS ökade mycket under år 2019.

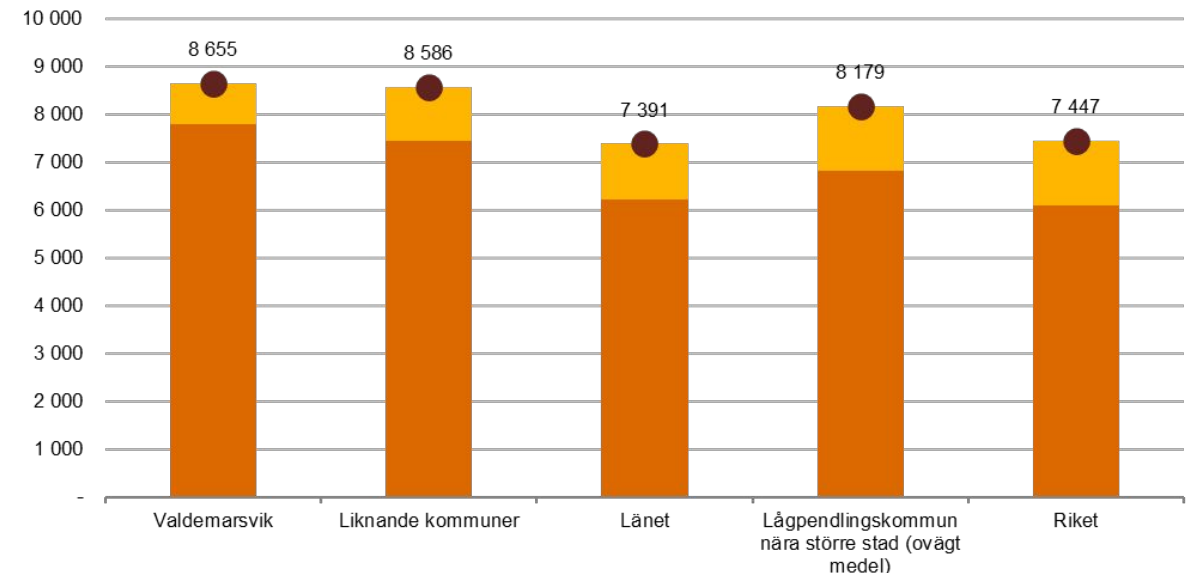

Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun
PwC

2021 i jämförelse, kronor per invånare 0-64 år

För insatser enligt LSS redovisar Valdemarsvik en kostnad som är på en högre nivå än kostnaden i samtliga jämförelsegrupper. Kommunens kostnad för insatser enligt SoL ligger på en lägre nivå än för samtliga jämförelsegrupper.

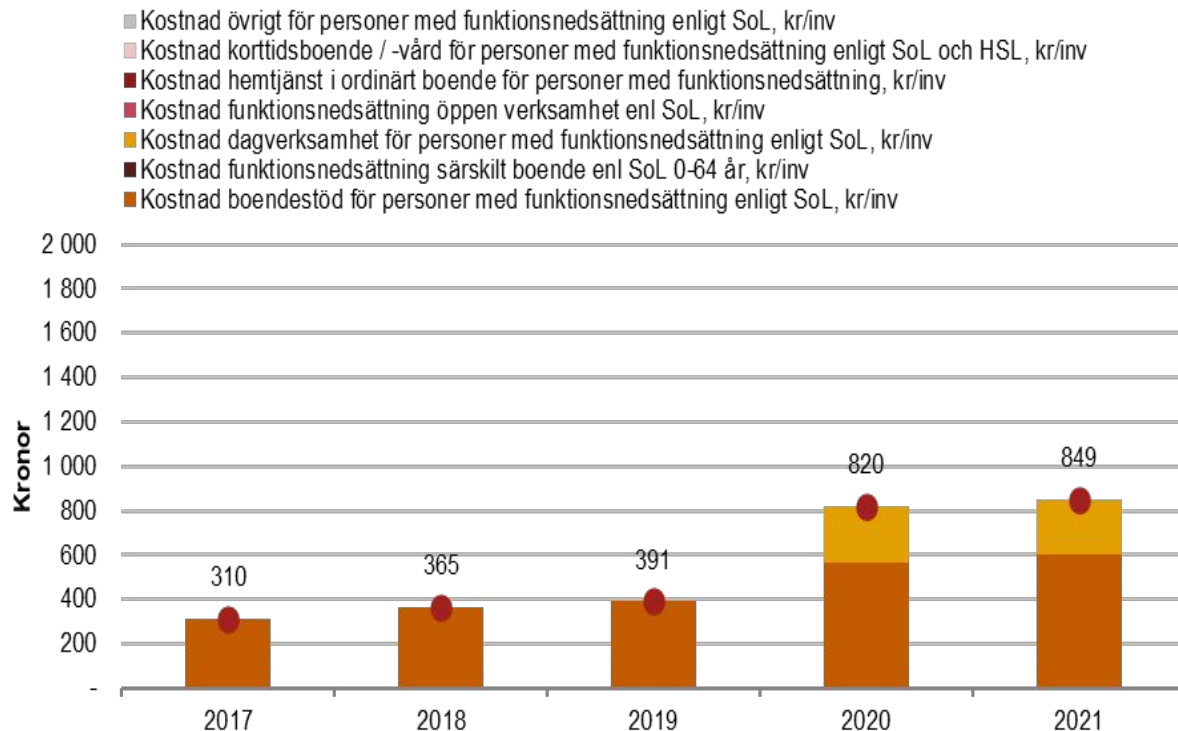
De totala kostnaderna för insatser enligt SoL och LSS ligger på en högre nivå gentemot samtliga jämförelsegrupper.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning, SoL

2017–2021, kronor per invånare 0-64 år

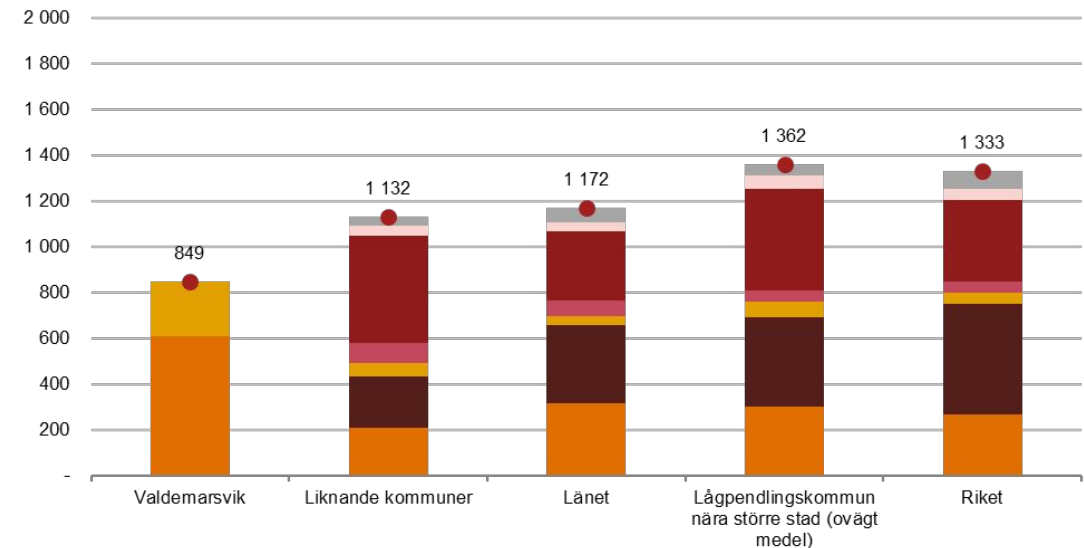
Mellan år 2017 och 2021 ökade kostnaden för insatser enligt SoL i kronor per invånare 0-64 år, främst drivet av ökade kostnader för boendestöd och perioden år 2020-2021 även för kostnader för dagverksamhet. Totalt sett har kostnaden för insatser enligt SoL ökat med 273 procent under mätperioden.

Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun
PwC

2021 i jämförelse, kronor per invånare 0-64 år

Kommunen redovisar kostnader för insatser enligt SoL som är lägre än i jämförelsegrupperna. Valdemarsviks kostnader är 283 kronor lägre än den i liknande kommuner, vilket motsvarar 25 procent.

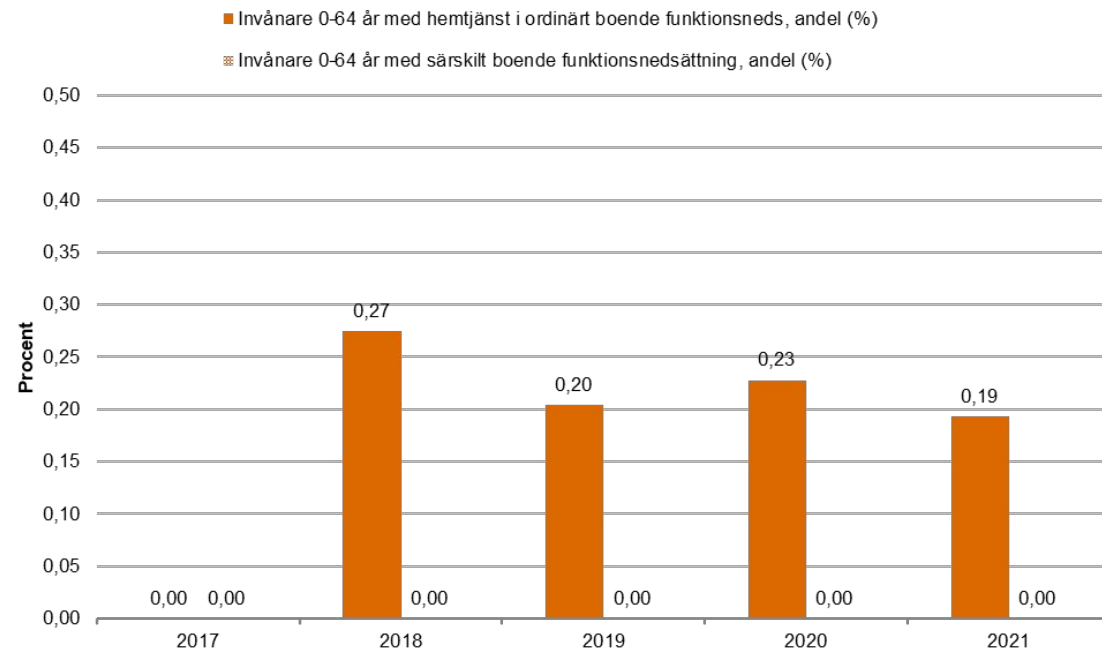

Omsorg för personer med funktionsnedsättning, SoL

2017–2021, andel med omsorg i procent

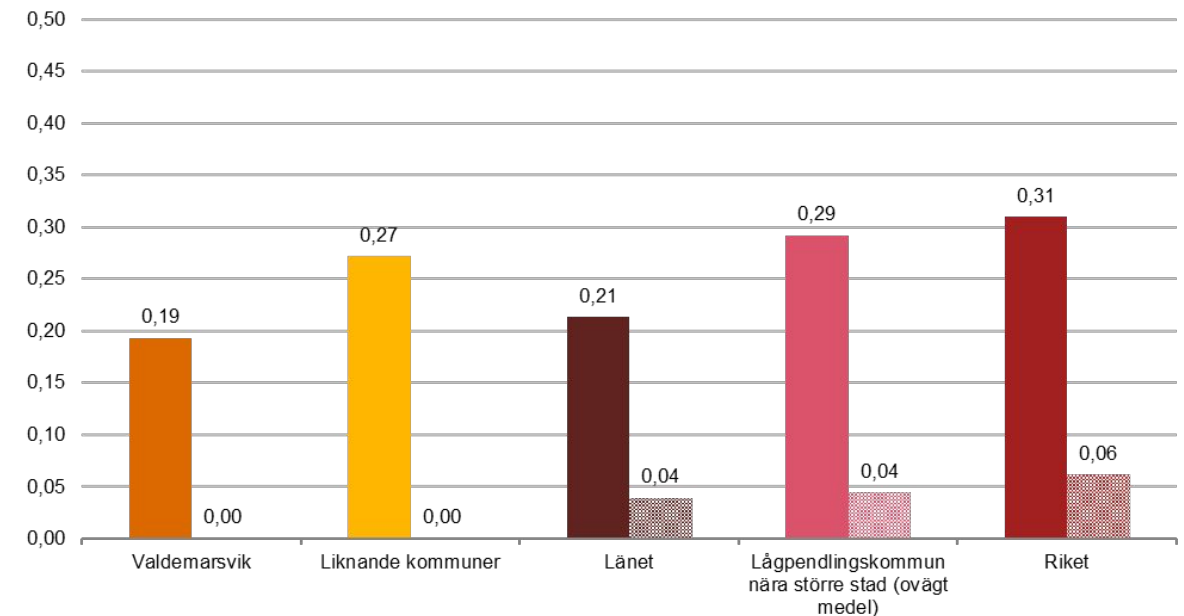
Volymerna inom hemtjänst har sedan 2017 varierat mellan 0,27 och 0,19 procent. Totalt över perioden har volymerna inom hemtjänst minskat med 0,08 procentenheter.

Särskilt boende för invånare 0-64 år finns ej inom Valdemarsviks kommun.

2021 i jämförelse, andel med omsorg i procent

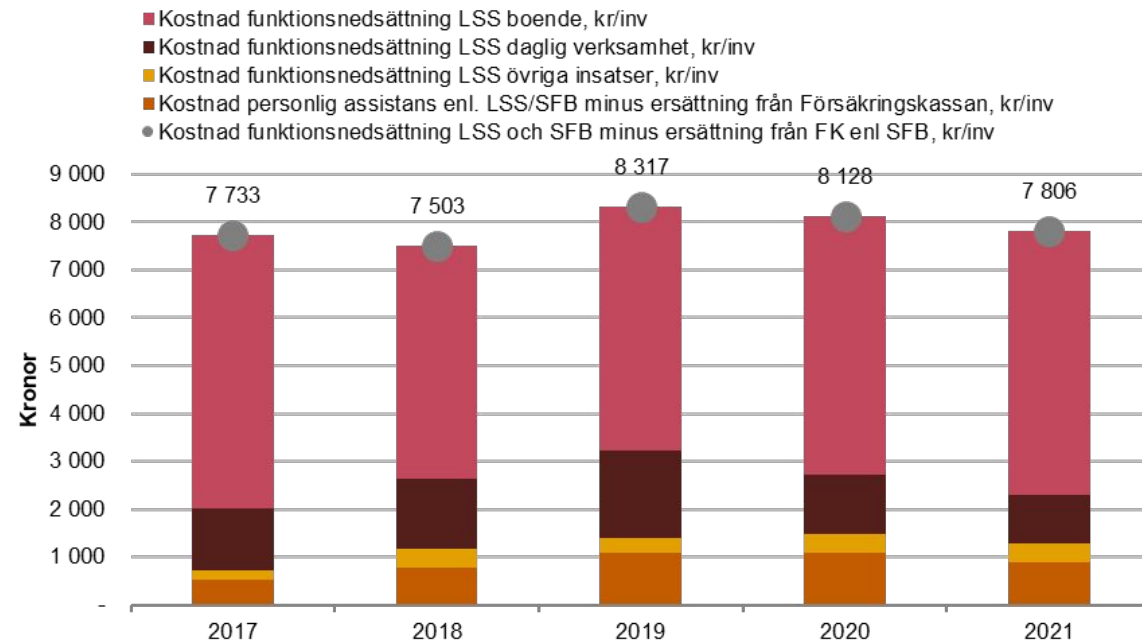
Andelen personer med funktionsnedsättning som har hemtjänst i Valdemarsviks kommun är lägre än i samtliga jämförelsegrupper.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning, LSS

2017–2021, kronor per invånare 0-64 år

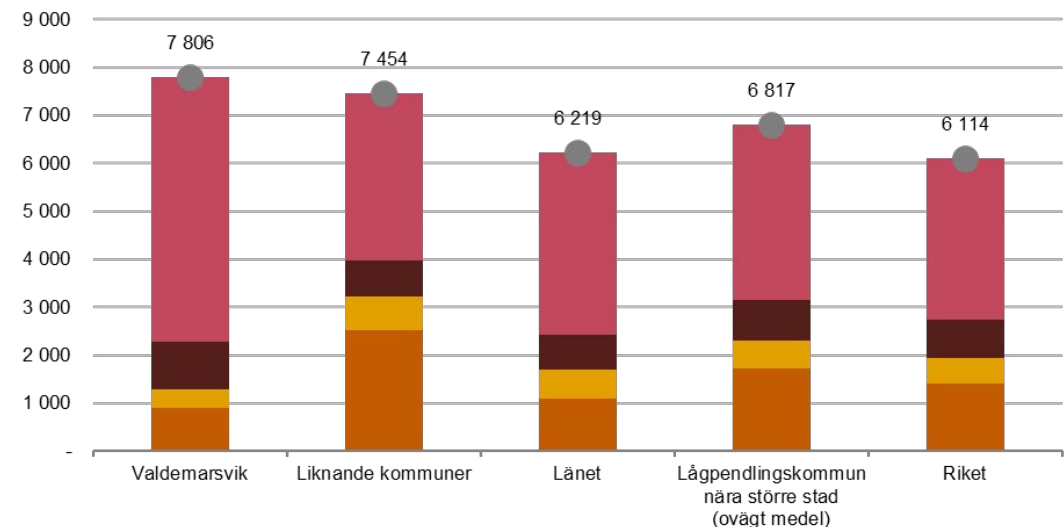
Kostnaden för insatser enligt LSS har varierat under perioden 2017 till 2021, men med en högsta kostnad år 2019 på 8 317 kronor. Den totala kostnadsökningen mellan 2017 till 2021 motsvarar 0,9 procent.

2021 i jämförelse, kronor per invånare 0-64 år

Kommunens totala kostnad för insatser enligt LSS ligger på en högre nivå än samtliga jämförelsegrupper. Valdemarsviks kostnader är 4,7 procent högre än den i liknande kommuner.

Sett till fördelningen av kostnaderna i relation övriga jämförelsegrupper har Valdemarsviks kommun en högre kostnad för LSS boende.

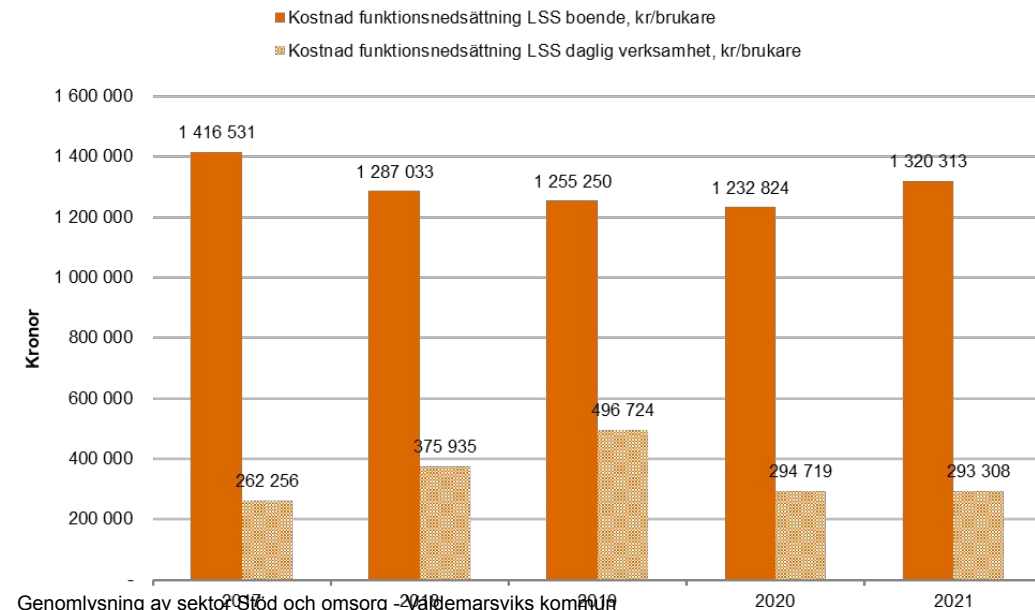
LSS, boende och daglig verksamhet

2017–2021, kronor per vårdtagare

För två av LSS-insatserna tas det fram nyckeltal avseende kostnad per brukare:

- Daglig verksamhet
- LSS-boende

Kostnaden för LSS boende har under mätperioden minskat med 96 218 kronor per brukare, motsvarande 6,8 procent. Kostnaden för daglig verksamhet har varierat under perioden 2017-2021, men har sammantaget ökat med 31 052 kronor per brukare, motsvarande 11,8 procent.

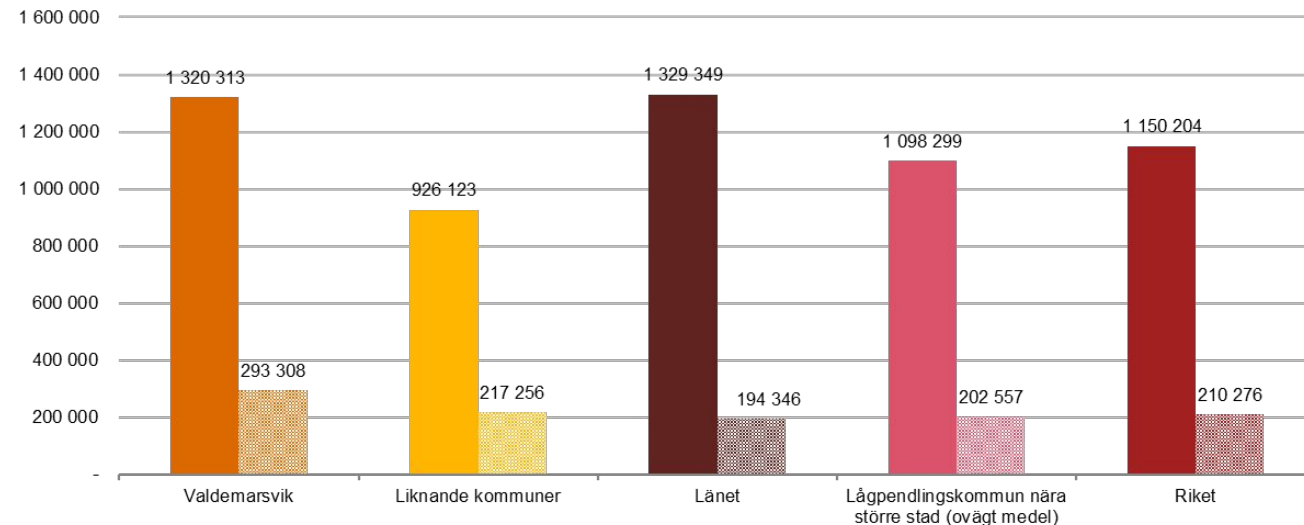

Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun
PwC

2021 i jämförelse, kronor per vårdtagare

Kostnaden för LSS boende är högre i Valdemarsvik gentemot samtliga jämförelsegrupper, förutom länet. I jämförelse med liknande kommuner redovisar Valdemarsvik kommun en kostnad som är cirka 394 190 kronor högre, motsvarande 42,6 procent.

Kommunen redovisar därtill en styckkostnad inom daglig verksamhet som är högre än samtliga jämförelsegrupper. Skillnaden gentemot liknande kommuner uppgår till 76 052 kronor, vilket motsvarar 35 procent.

Sammanfattning omsorg för personer med funktionsnedsättning

Valdemarsvik bedriver LSS-verksamheten till en lägre kostnad än vad som förväntas utifrån kommunens insatser och genomsnittlig ambition och effektivitet. Sammantaget uppgår avvikelsen till 0,3 miljoner kronor, motsvarande 0,54 procent. Valdemarsviks kommuns nettokostnader inom LSS-verksamheten har följt en stabil trend i förhållande till referenskostnaden, under hela perioden 2017-2021.

Kostnaden för omsorg till personer med funktionsnedsättning har varierat under perioden men har ökat med 7,6 procent under den totala mätperioden.

För insatser enligt LSS redovisar Valdemarsvik en kostnad som är på en högre nivå än kostnaden i samtliga jämförelsegrupper. Kostnaden för insatser enligt LSS har varierat under perioden, men den totala kostnadsökningen motsvarar 0,9 procent under åren 2017-2021. Sett till fördelningen av kostnaderna i relation övriga jämförelsegrupper har Valdemarsviks kommun en högre kostnad för LSS boende.

Kommunens kostnad för insatser enligt SoL ligger på en lägre nivå än för samtliga jämförelsegrupper. Det har dock varit ökade kostnader för insatser enligt SoL under mätperioden, vilket främst varit drivet av ökade kostnader för boendestöd och dagverksamhet.

Individ- och familjeomsorg

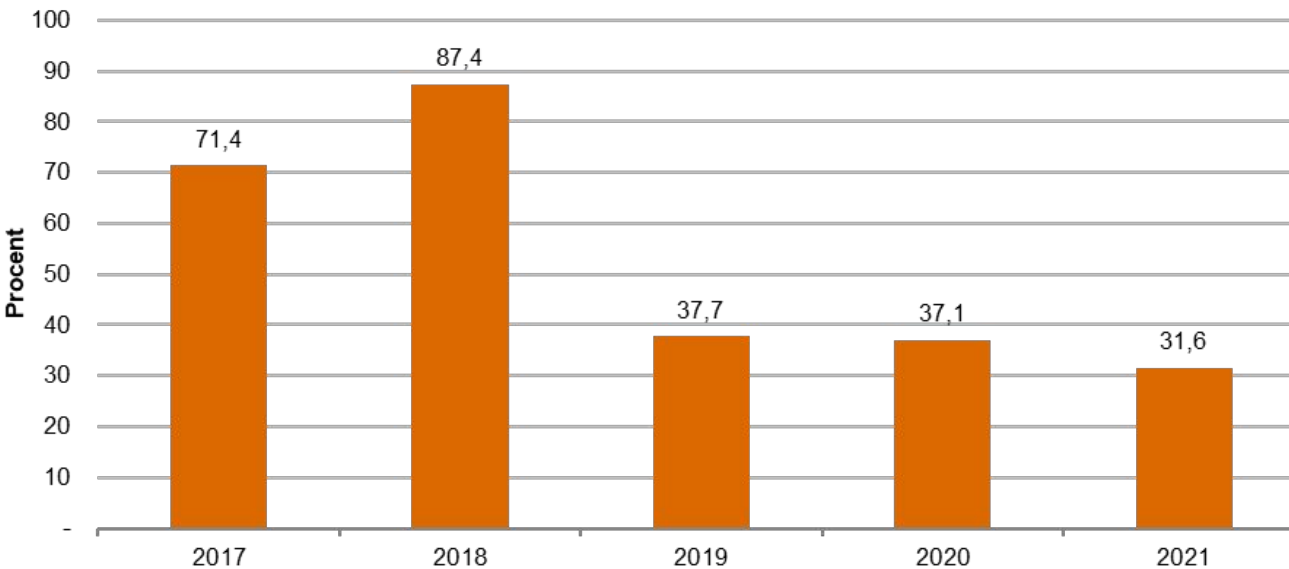
Nettokostnadsavvikelse, individ- och familjeomsorg

2017–2021, procent

Valdemarsviks kommun bedriver individ-och familjeomsorgen till en kostnad som överstiger förväntad nivå med 31,6 procent (år 2021). Skillnaden motsvarar 10,0 miljoner kronor. Förklaringen till avvikelsen mot förväntad kostnad kan bero på:

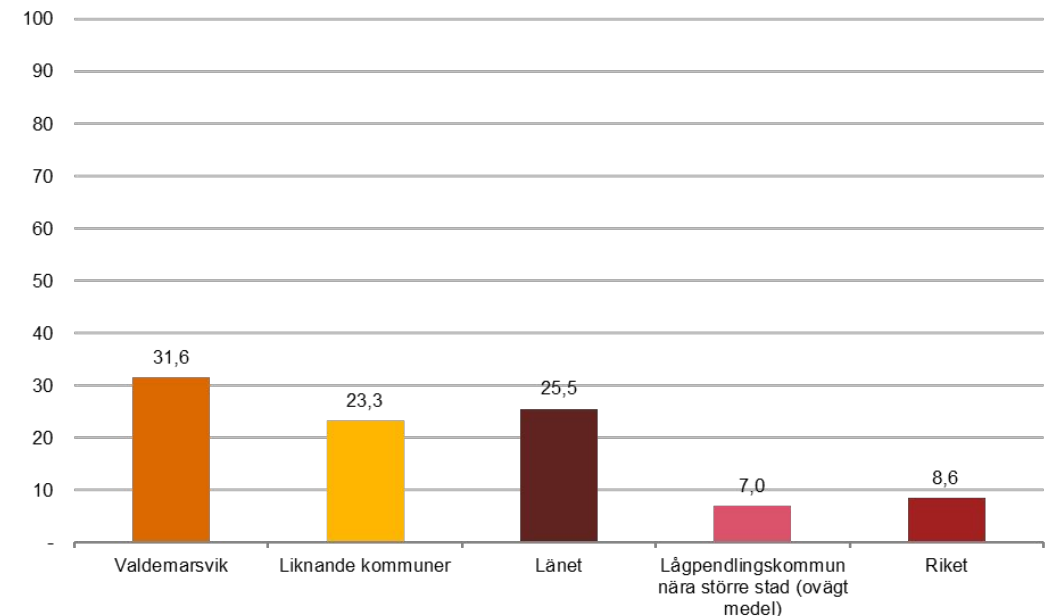
- Högre/lägre volym
- Högre/lägre styckkostnad
- Kombination av båda

■ Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)

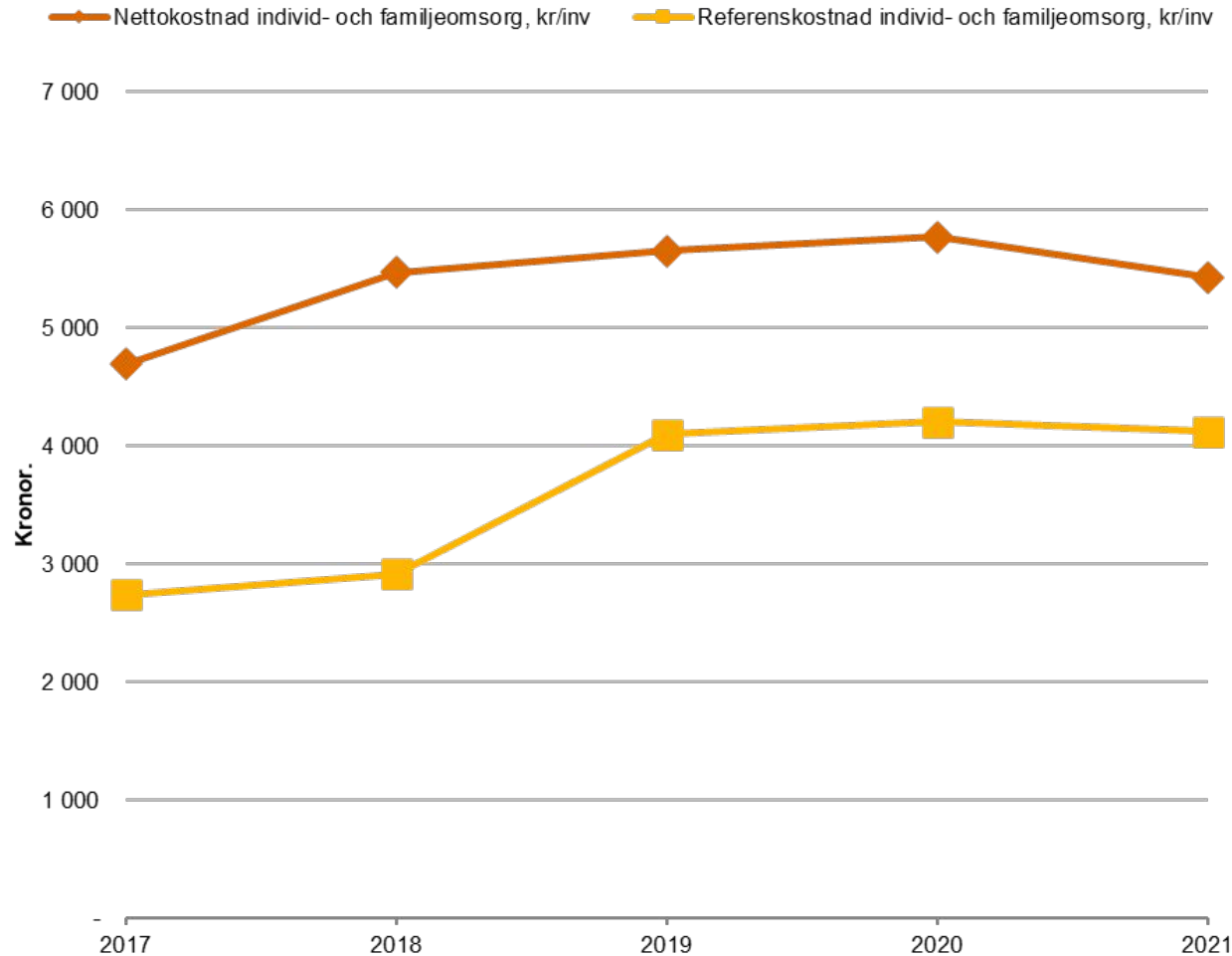
2021 i jämförelse, procent

Av jämförelsegrupperna redovisar Valdemarsvik den klart största nivån av nettokostnadsavvikelse av kommunerna. Skillnaden mot liknande kommuner uppgår till 8,3 procentenheter.

Nettokostnad och referenskostnad, individ- och familjeomsorg

2017–2021, kronor per invånare

Valdemarsviks nettokostnad för individ- och familjeomsorg har överstigit referenskostnaden under hela mätperioden.

Nettokostnadsavvikelsen har dock blivit mindre under perioden. Nettokostnaden ökade med 733 kronor, motsvarande 15,7 procent under perioden, medan referenskostnaden ökade med 50,6 procent, motsvarande 1386 kronor.

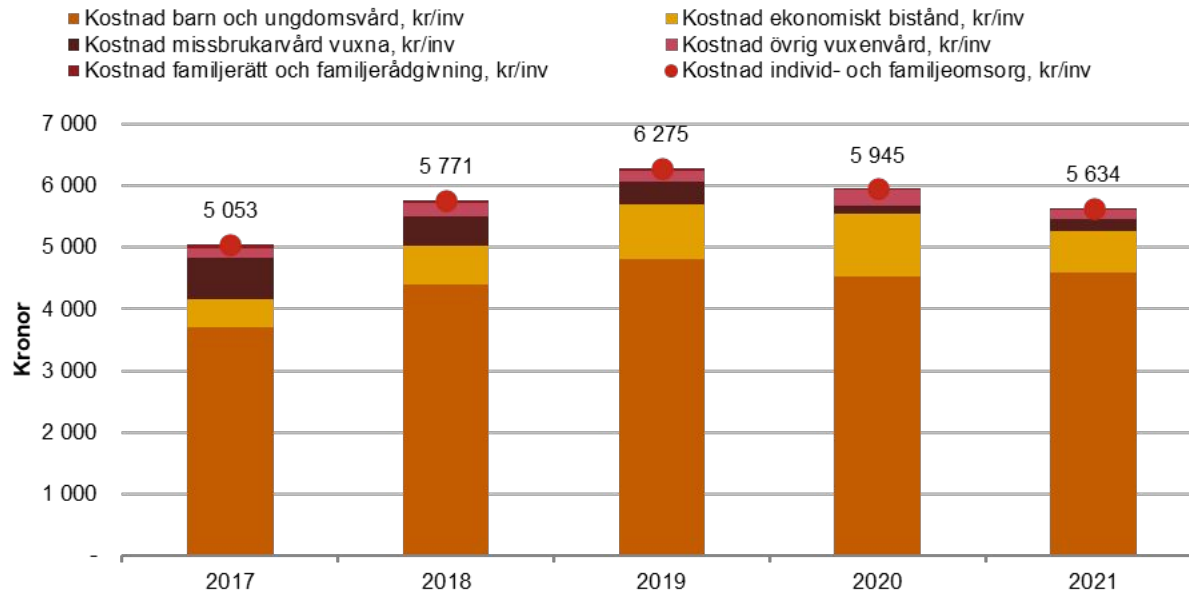
Individ- och familjeomsorg, delarna

2017–2021, kronor per invånare

Kostnaderna för verksamhetsområdet ökade med totalt 11,4 procent under perioden 2017 till 2021, vilket främst berodde på ökade kostnader för barn och ungdomsvård samt ekonomiskt bistånd.

Kostnaden för missbruksvård för vuxna minskade med 72,0 procent under perioden. Kostnaden för familjerätt och familjerådgivning minskade med 77,3 procent, från 70 till 16 kr/invånare.

Kostnad för övrig vuxenvård har ökat under perioden med 6,2 procent.

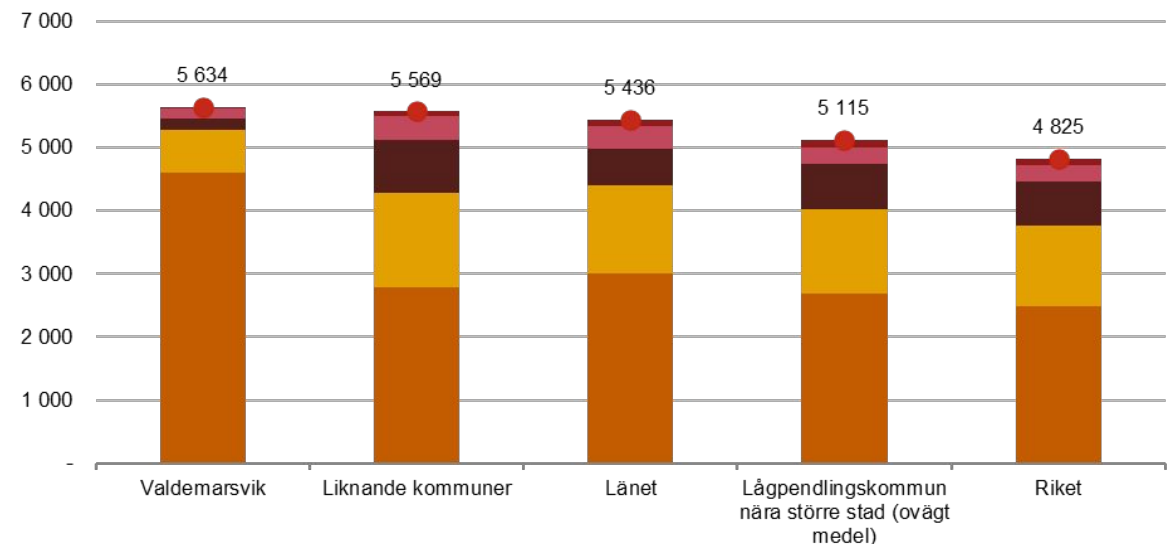

Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun
PwC

2021 i jämförelse, kronor per invånare

Valdemarsviks kommun redovisar en kostnad för verksamhetsområdet som ligger på en högre nivå än samtliga jämförelsegrupper. Kommunen har framförallt en högre kostnad för barn och ungdomsvård gentemot de övriga jämförelsegrupperna.

För de resterande områdena inom individ- och familjeomsorgen har Valdemarsviks kommun haft en lägre kostnad gentemot övriga jämförelsegrupper.

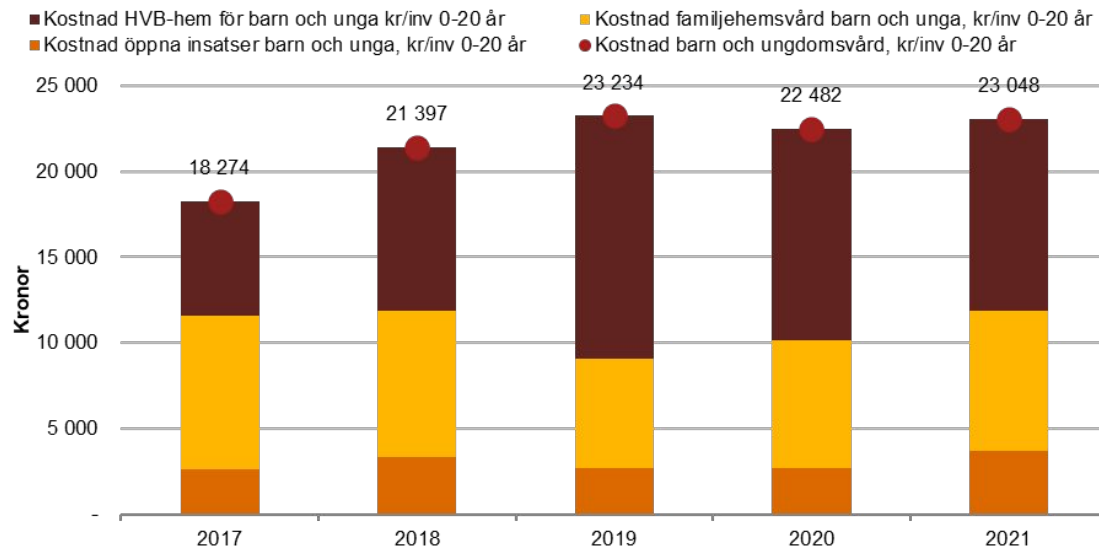
Barn- och ungdomsvård

2017–2021, kronor per invånare 0-20 år

Kostnaderna för barn och ungdomsvård har ökat under perioden. Totalt har kostnaderna ökat med 26,1 procent i kronor per invånare i åldern 0-20 år.

Vid en nedbrytning av kostnaderna för barn och ungdomsvården på delverksamheter kan det konstateras att kostnaden för HVB-hem har ökat med 64,8 procent och öppna insatser har ökat med 38 procent, perioden 2017 till 2021.

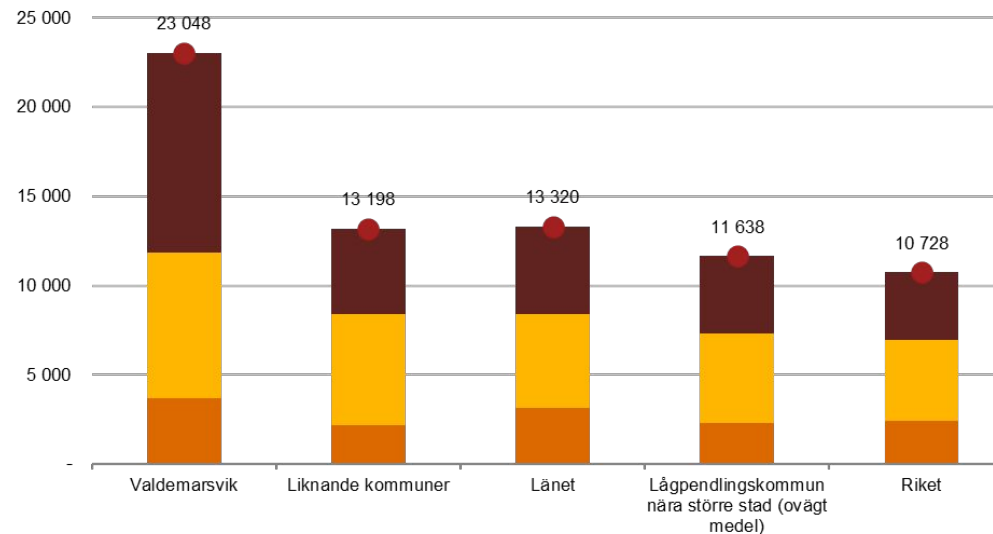
Kostnaden för familjehemsvård har varierat under perioden, men har under perioden minskat med 10,5 procent.

2021 i jämförelse, kronor per invånare 0-20 år

Valdemarsviks kommun redovisar en kostnad som är högre än för samtliga jämförelsegrupper.

Kommunen har totalt 74,6 procent högre kostnad för barn och ungdomsvård relativt liknande kommuner. Valdemarsvik har högre kostnader för samtliga delposter i förhållande till jämförelsegrupperna.

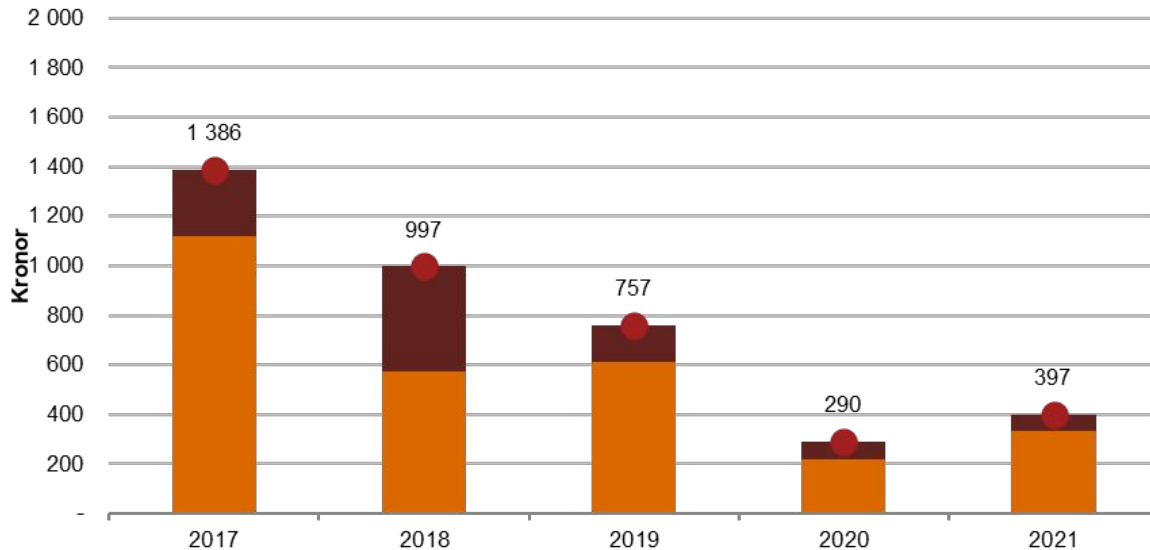
Missbrukarvård för vuxna

2017–2021, kronor per invånare 21-64 år

Kommunens totala kostnader för missbrukarvården för vuxna har minskat över mätperioden med 72 procent.

Den totala kostnaden minskade från 2017 till 2020, men ökade från 2020 till 2021. Kostnaden för öppna insatser minskade med 75,7 procent under hela mätperioden och kostnaden för institutionsvård minskade med 71,1 procent under motsvarande period. Kostnaden för familjehemsvård har uppgått till 0 kronor sedan år 2017.

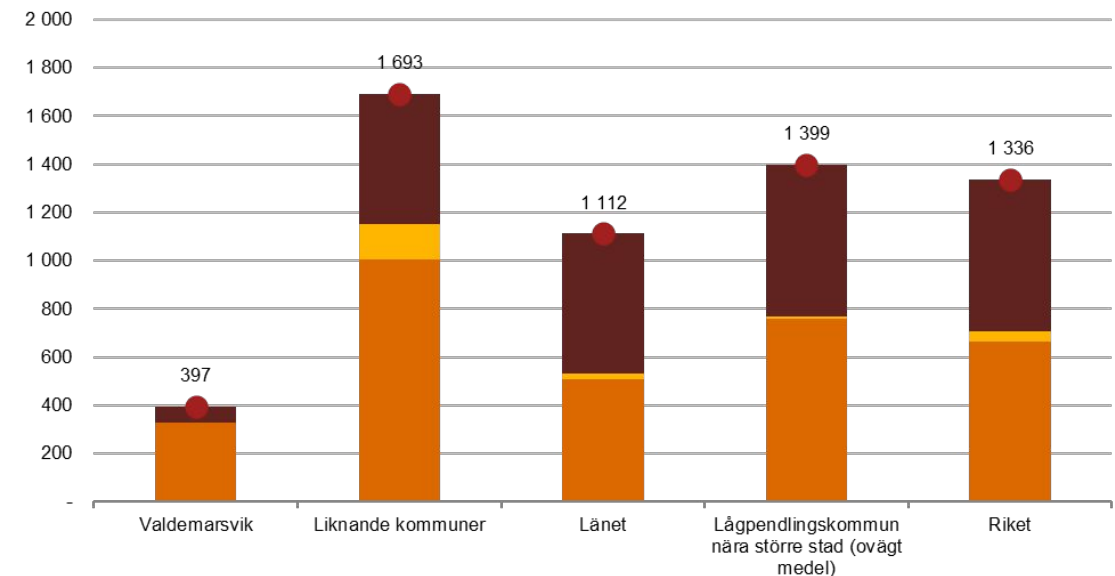
- Kostnad öppna insatser vuxna missbrukare, kr/inv 21-64 år
- Kostnad familjehemsvård vuxna missbrukare, kr/inv 21-64 år
- Kostnad institutionsvård vuxna missbrukare, kr/inv 21-64 år
- Kostnad missbrukarvård vuxna, kr/inv 21-64 år

2021 i jämförelse, kronor per invånare 21-64 år

Valdemarsviks kommun redovisar en kostnad som understiger nivån för samtliga jämförelsegrupper.

I jämförelse med liknande kommuner är Valdemarsvik totala kostnader 1 296 kronor lägre. Valdemarsviks kommun redovisar lägst belopp på alla delposter i relation till samtliga jämförelsegrupper.

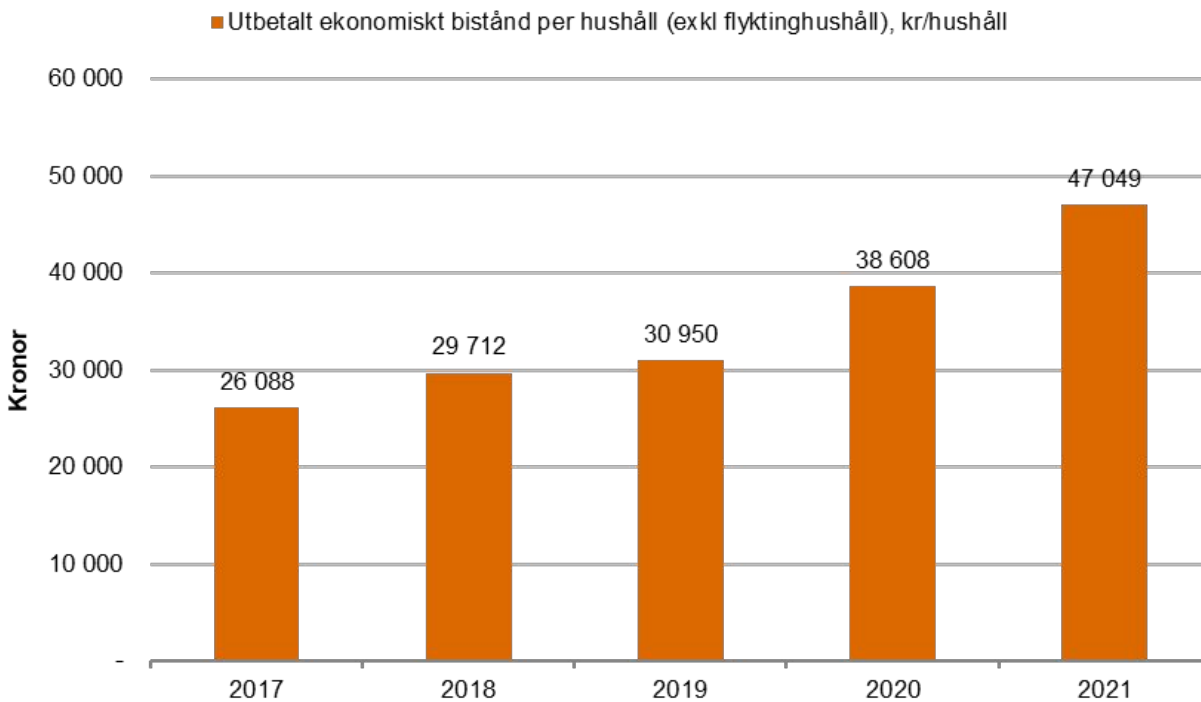

Ekonomiskt bistånd

2017–2021, utbetalt per hushåll

Utbetalt ekonomiskt bistånd per hushåll ökade med 20 961 kronor per hushåll från år 2017 till 2021, motsvarande 80,3 procent.

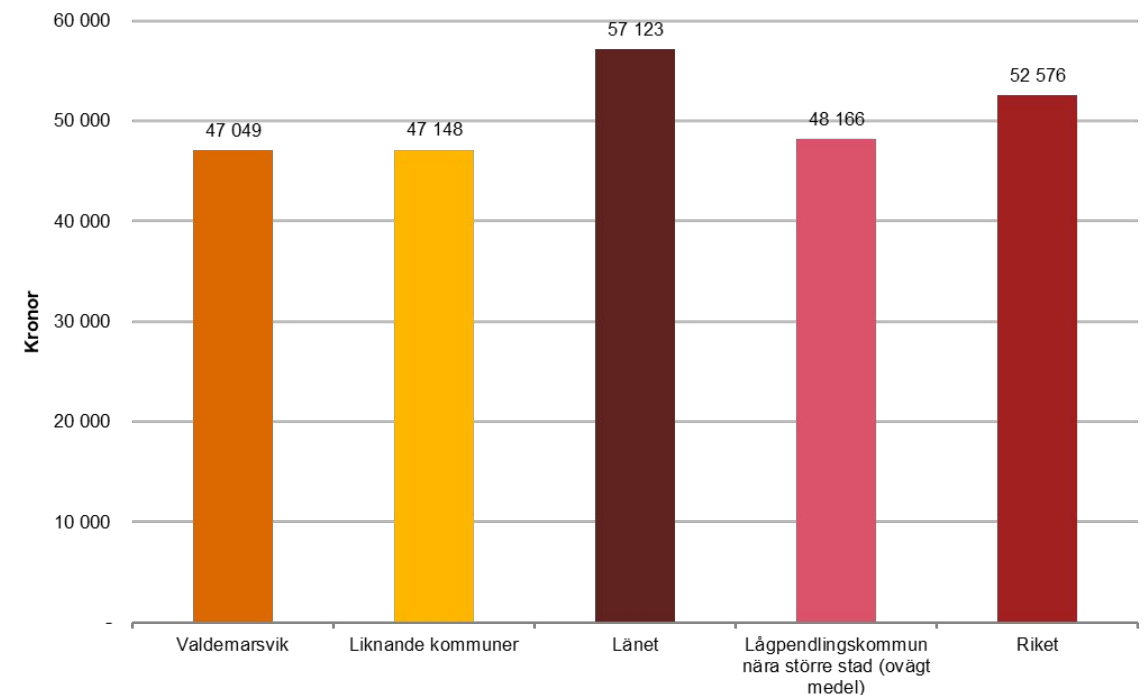
Kostnaden per utbetalt bistånd är avhängigt hushållens storlek.

Genomlysning av sektor Stöd och omsorg - Valdemarsviks kommun
PwC

2021 i jämförelse, utbetalt per hushåll

Den genomsnittliga utbetalningen av ekonomiskt bistånd per hushåll är lägre i Valdemarsvik än i samtliga jämförelsegrupper.

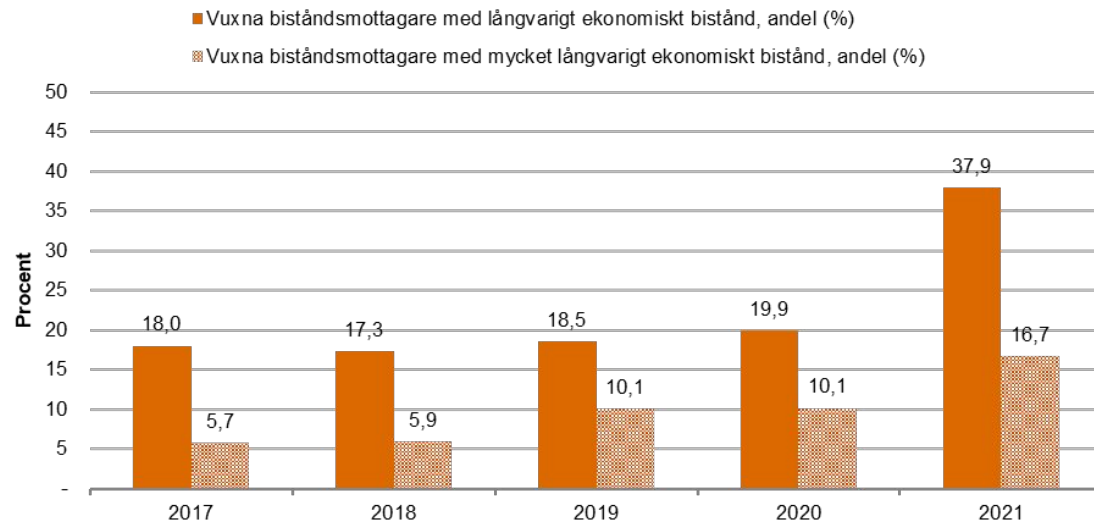
Ekonomiskt bistånd

2017–2021, andel hushåll uppdelat per bistan­d­slängd

Något som påverkar utbetalningarna är hur länge hushållen erhåller bistånd.

Andelen som långvarigt eller mycket långvarigt* uppburit ekonomiskt bistånd ökade mellan år 2017 och 2021.

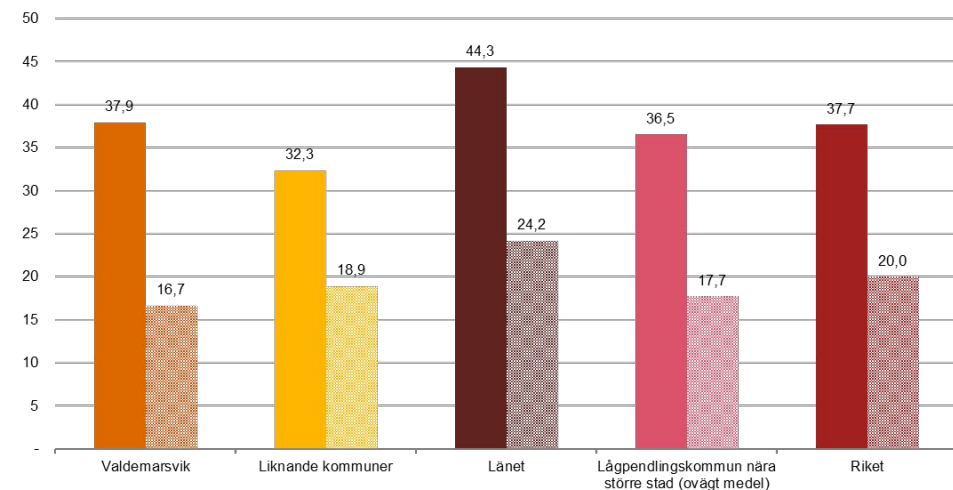
*) Nyckeltalen tas fram genom att dividera antalet vuxna bistan­d­smottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd respektive långvarigt ekonomiskt under året med antalet vuxna bistan­d­smottagare under året. Långvarigt bistånd avser personer som har fått ekonomiskt bistånd beviljat i den aktuella kommunen i minst 10-12 månader under året. Källa: Socialstyrelsens register över ekonomiskt bistånd.

2021 i jämförelse, andel hushåll uppdelat per bistan­d­slängd

Andelen som uppburit långvarigt ekonomiskt bistånd ligger för Valdemarsvik i nivå med övriga jämförelsegrupper.

Andelen med mycket långvarigt ekonomiskt bistånd för Valdemarsvik har varit något lägre än för övriga jämförelsegrupper.

Sammanfattning individ- och familjeomsorg

Valdemarsviks kommun bedriver individ- och familjeomsorgen till en högre kostnad än vad som förväntas utifrån kommunens struktur och genomsnittlig ambition och effektivitet med 31,6 procent. Sammantaget uppgår avvikelsen till 10,0 miljoner kronor.

Av jämförelsegrupperna redovisar Valdemarsvik den klart största nettokostnadsavvikelsen av kommunerna. Avvikelse mot referenskostnaden har dock blivit mindre under mätperioden.

Kostnaderna för individ- och familjeomsorgen har varierat under mätperioden, men ökade med totalt 11,4 procent under perioden. Ökningen berodde främst på ökade kostnader för barn och ungdomsvård samt ekonomiskt bistånd. Kommunen har en högre nivå för IFO gentemot samtliga jämförelsegrupper, vilket även där främst kan hänvisas till högre kostnader för barn och ungdomsvården.

Vid en nedbrytning av kostnaderna för barn och ungdomsvården på delverksamheter kan det konstateras att kostnaden för HVB-hem och öppna insatser framförallt har ökat.

Sammanfattning demografisk tillbakablick och nyckeltalsanalys

Sammanfattning demografisk tillbakablick och nyckeltalsanalys

Valdemarsviks kommun bedriver äldreomsorg och LSS-verksamhet till en kostnad som understiger den förväntade kostnaden. LSS-verksamhetens nettokostnadsavvikelse har dock varit förhållandevis liten under mätperioden, medan avvikelsen för äldreomsorgen har avvikit mer från referenskostnaden. Individ- och familjeomsorgen ligger på en nivå som överstiger förväntad kostnad.

Äldreomsorgen

- Kostnader för äldreomsorgen ligger på en lägre nivå i förhållande till jämförelsegrupper och Valdemarsvik har en lägre andel invånare 65+ år med insatser inom äldreomsorgen.
- Kommunen har en lägre andel äldre med särskilt boende men en högre andel äldre med hemtjänstinsatser i förhållande till jämförelsegrupperna.
- Kostnad per brukare inom särskilt boende och hemtjänst är utifrån justering för år 2021 lägre än samtliga jämförelsegrupper. Inom hemtjänstverksamheten har kommunen dock fler antal beviljade timmar än jämförelsegrupperna.

Omsorg för personer med funktionsnedsättning

- Kostnader för insatser enligt LSS ligger på en högre nivå i förhållande till samtliga jämförelsegrupper. Sett till fördelningen av kostnaderna i relation övriga jämförelsegrupper har Valdemarsviks kommun en högre kostnad för LSS boende.
- Kostnader för insatser enligt SoL ligger på en lägre nivå än för samtliga jämförelsegrupper. Kostnader för insatser har dock ökat inom kommunen, vilket främst varit drivet av ökade kostnader för boendestöd och dagverksamhet.

Individ- och familjeomsorg

- Kostnader för individ- och familjeomsorgen är högre i Valdemarsvik i förhållande till samtliga jämförelsegrupper.
- De högre kostnaderna inom individ- och familjeomsorgen kan härledas till höga kostnader för barn och ungdomsvården. Vid nedbrytning av kostnaderna för barn och ungdomsvården på delverksamheter kan det konstateras att kostnaden för HVB-hem och öppna insatser framförallt har ökat.

Övrigt

Nyckeltal från Kolada som använts i genomlysningen

Nyckeltal som använts i sammanställningen på s.60

N40011	Nettokostnad arbetsmarknadsåtgärder, kr/inv
N40010	Nettokostnad flyktingmottagande, kr/inv
N07037	Nettokostnad infrastruktur, skydd m.m., kr/inv
N09022	Nettokostnad kulturverksamhet, kr/inv
N05002	Nettokostnad politisk verksamhet, kr/inv
N09018	Nettokostnad fritidsverksamhet, kr/inv
N10038	Nettokostnad pedagogisk verksamhet, kr/inv
N30005	Nettokostnad individ- och familjeomsorg, kr/inv
N28016	Nettokostnad funktionsnedsättning LSS och SFB, kr/inv
N20044	Nettokostnad omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning enl SoL totalt, kr/inv

pwc.se

Denna rapport har upprättats inom ramen för vårt uppdrag att utföra en genomlysning av sektor Stöd och omsorg i Valdemarsviks kommun (org nr 212000-0431) utifrån de förutsättningar och omständigheter som framgår av uppdragsavtal signerat 2023-03-30. Rapporten är endast upprättad för vår uppdragsgivares räkning, Valdemarsviks kommun, och får inte lämnas ut eller göras tillgänglig för andra fysiska eller juridiska personer utan Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB:s (organisationsnummer 556029-6740)/PricewaterhouseCoopers AB:s skriftliga godkännande. I avsaknad av skriftligt godkännande, tar Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (organisationsnummer 556029-6740)/PricewaterhouseCoopers AB inte något som helst ansvar gentemot någon annan än uppdragsgivaren som väljer att förlita sig på eller att agera utifrån innehållet i denna rapport. Inte heller tas något ansvar för att rapporten används för andra syften än för dem som förelegat vid uppdragets utförande. Uppdragsansvarig partner har varit Susanna Collijn.

© 2022 PricewaterhouseCoopers i Sverige AB. All rights reserved. In this document, “PwC” refers to Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB or PricewaterhouseCoopers AB which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.

(3)

Nämnd.2023.6

Frågor

Kommunstyrelsens stöd- och omsorgsutskotts beslut

Ärendebeskrivning

Beslutsunderlag

Beslutet skickas till

Xxxxx
Akten